

Европейски омбудсман

El Defensor del Pueblo Europeo

Evropský veřejný ochránce práv

Den Europæiske Ombudsmand

Der Europäische Bürgerbeauftragte

Euroopa Ombudsman

Ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής

The European Ombudsman

Le Médiateur européen

An tOmbudsman Eorpach

Il Mediatore europeo

Eiropas ombuds

Europos ombudsmenas

Az Európai Ombudsman

L-Ombudsman Ewropew

De Europese Ombudsman

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

O Provedor de Justiça Europeu

Ombudsmanul European

Európský ombudsman

Evropski varuh človekovih pravic

 Euroopan oikeusasiamies

Europeiska ombudsmannen

■ Vuosikertomus

Euroopan oikeusasiamies

2009

■ Vuosikertomus

**Euroopan
oikeusasiamies**

© Euroopan unioni, 2010

Kopiointi on sallittu ei-kaupallisiin ja opetustarkoituksiin, kunhan lähde mainitaan.

ISBN 978-92-9212-217-1

ISSN 1680-3833

DOI 10.2869/21914

Tämä vuosikertomus on julkaistu Internetissä osoitteessa <http://www.ombudsman.europa.eu>

Käytetyt kirjasintyypit ovat Cambria, Calibri ja Etelka — Pierre Roesch typo-graphisme, Strasbourg.

Kaikki valokuvat © Euroopan unioni, ellei toisin ilmiötetty.

Printed in Luxembourg

Painettu ainoastaan uusiokuiduista valmistetulle CyclusPrint-hienopaperille.

<http://www.ombudsman.europa.eu>

EUROOPAN OIKEUSASIAMIES

P. NIKIFOROS DIAMANDOUROS

Jerzy Buzek
Euroopan parlamentin puhemies
Euroopan parlamentti
Rue Wiertz
1047 Bryssel
BELGIA

Strasbourgissa 19. huhtikuuta 2010

Arvoisa puhemies

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 228 artiklan 1 kohdan sekä oikeusasiamiehen ohjesäännöstä ja hänen tehtäviensä hoitamista koskevista yleisistä ehdoista tehdyn Euroopan parlamentin päätöksen 3 artiklan 8 kohdan mukaisesti esitän täten vuosikertomukseni 2009.

Kunnioittavasti,

P. Nikiforos DIAMANDOUROS

Sisällysluettelo

Johdanto 7

1 Tiivistelmä 11

2 Oikeusasiamiehen toimivalta ja menettelyt 21

- 2.1 Oikeus kannella Euroopan oikeusasiamiehelle 23
- 2.2 Oikeusasiamiehen työn oikeusperusta 23
- 2.3 Oikeusasiamiehen toimivalta 25
- 2.4 Kantelujen ottaminen tutkittavaksi ja tutkimusten perusteet 28
- 2.5 Oikeusasiamiehen menettelyt 29

3 Kantelut ja tutkimukset 33

- 3.1 Yleiskatsaus tutkittuihin kanteluihin 35
- 3.2 Analyysi käynnistetyistä tutkimuksista 40
- 3.3 Oikeusasiamiehen tutkimusten tulokset 42
- 3.4 Parhaiden toimintatapojen mallitapaukset 48
- 3.5 Päätökseen saatujen tutkimusten aihekohtainen analyysi 49
- 3.6 Siirrot ja neuvonta 68

4 Suhteet toimielimiin, oikeusasiamiehiin ja muihin sidosryhmiin 71

- 4.1 Suhteet Eu:n toimielimiin 73
- 4.2 Suhteet oikeusasiamiehiin ja vastaaviin elimiin 77
- 4.3 Suhteet muihin sidosryhmiin 80

5 Resurssit 87

- 5.1 Henkilöstö 89
- 5.2 Talousarvio 94

Miten otat yhteyttä Euroopan oikeusasiamieheen 97

Johdanto

OLEN iloinen voidessani esitellä vuosikertomuksen 2009, jossa kerrotaan oikeusasiamiehen työstä kansalaisten, yritysten ja organisaatioiden hyväksi kuluneen vuoden aikana. Toivon, että siitä saa hyvän käsityksen kehityksestä, johon olemme myötävaikuttaneet korkeatasoisen hallinnon edistämiseksi EU:n toimielimissä. Kuten tähänkin saakka, otan mielelläni vastaan palautetta.

Tärkeä vuosi oikeusasiamiehille

Vuosi 2009 oli oikeusasiamiesinstituution 200. vuosi, ja kollegat kaikkialta maailmasta juhlivat tätä kesäkuussa Tukholmassa. Euroopan oikeusasiamiehen toimisto aloitti vuonna 2009 viidentoista toimintavuotensa, ja ensimmäinen toimikauteni oikeusasiamiehenä päättyi. Euroopan parlamentin 20. tammikuuta 2010 tekemä päätös valita minut toiselle toimikaudelle merkitsee uskoakseni samalla hyväksyntää Euroopan oikeusasiamiehen toimiston toiminnalle, mikä kannustaa meitä jatkamaan pyrkimyksissä kohti avoimempaa, vastuullisempaa, palveluhenkisempää ja kansalaislähtöisempää EU:n hallintoa.

Toimiston johtamisen kannalta tämä on jännittävää aikaa. Yksi oikeusasiamiehen tärkeimmistä tavoitteista viiden seuraavan vuoden aikana on auttaa varmistamaan, että EU toteuttaa Lissabonin sopimuksessa kansalaisille luvatut edut täysimääräisesti. Erityisen tärkeä on Euroopan unionin perusoikeuskirja, joka on nyt oikeudellisesti sitova. Tässä yhteydessä haluan erityisesti edistää perusoikeuskirjan 41 artiklassa taattua perusoikeutta hyvään hallintoon. Jo joulukuussa 2009 – osana EU:n varainhoitoasetuksen uudistusta koskevaa julkista kuulemistä – oikeusasiamies korosti, että asianomaisissa säännöissä on otettava huomioon 41 artikla antamalla virkamiehille ohjeita siitä, miten heidän on varmistettava sekä moitteeton varainhoito että hyvä hallinto. Esimerkiksi varainhoitoasetuksessa olisi poikkeuksellisissa tapauksissa määrättävä *ex gratia* -korvauksista hyvityksenä hallinnollisen

epäkohdan aiheuttamasta vakavasta haitasta tai suuresta vaikeudesta. Varainhoitoasetuksen uudistus tarjoaa erinomaisen tilaisuuden toteuttaa käytännössä hyvän hallinnon perusoikeutta.

Kun otetaan huomioon avoimuuden puutetta koskevien oikeusasiamiehen tutkimusten suuri määrä vuosittain (36 % tutkimuksista vuonna 2009), vaadin, että asiakirjajulkisuutta koskevaa perusoikeutta kunnioitetaan, kuten perusoikeuskirjan 42 artiklassa ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 15 artiklassa määrätään. Pyrin myös varmistamaan, että oikeus kannella oikeusasiamiehelle ja oikeus esittää vetoomuksia parlamentille (perusoikeuskirjan 43 ja 44 artikla) ovat tiedossa ja asianmukaisessa käytössä, jotta kansalaiset voivat hakea muutosta parhaalla mahdollisella tavalla.

Lissabonin sopimuksessa otetaan käyttöön myös uusi julkisen osallistumisen muoto unionin demokraattiseen elämään: kansalaisaloite. Tällä on tärkeä merkitys Euroopan kansalaisten vaikutusvallan lisäämisessä. Vuoden 2010 alkupuolella osallistuin julkiseen kuulemiseen siitä, miten kansalaisaloitteen pitäisi toimia käytännössä. On tärkeää yrittää ennakoida kysymyksiä, joita sen yhteydessä saattaa tulla esiin, erityisesti niitä, jotka saattavat johtaa kanteluun oikeusasiamiehelle. Tunnistamalla tällaiset kysymykset etukäteen ja vastaamalla tehokkaasti oikeusasiamies pyrkii edistämään Euroopan komission hyvää hallintoa ja tukee siten myös tätä uutta kansalaisille tarkoitettua arvokasta välinettä. Tavoitteeni

Yksi oikeusasiamiehen tärkeimmistä tavoitteista viiden seuraavan vuoden aikana on auttaa varmistamaan, että EU toteuttaa Lissabonin sopimuksessa kansalaisille luvatut edut täysimääräisesti.

on myös varmistaa, että kansalaiset, etujärjestöt ja kansalaisyhteiskunta hyötyvät perustamissopimuksen uusista määräyksistä, jotka koskevat kuulemista, vuoropuhelua ja mahdollisuutta esittää ja vaihtaa julkisesti mielipiteitä.

Tuloksekas vuosi

Oikeusasiamiehen toinen keskeinen tavoite on vahvistaa palvelukulttuuria EU:n hallinnossa. Unionin toimielinten, elinten ja laitosten kyselyihin antamista vastauksista käy ilmi, että niiden hallintotapa on jo korkeatasoinen. Vuonna 2009 loppuun saatetuista tapauksista yli puolessa (56 %) asianomainen toimielin hyväksyi oikeusasiamiehen sovintoratkaisun tai sopi asian. Vuonna 2008 näin tehtiin 36 % tapauksista. Tässä kertomuksessa esitelty yhdeksän mallitapausta ovat esimerkkejä toimielinten parhaista toimintatavoista kanteluihin reagoinnissa.

Neljä oma-aloitteista tutkimusta käynnistettiin Euroopan komission hallintojärjestelmään liittyvistä asioista, kuten maksujen oikea-aikaisuudesta ja asiakirjojen saatavuudesta rikkomistapauksissa. Oikeusasiamies käsitteli myös monia tärkeisiin periaatekysymyksiin liittyviä tapauksia, kuten tarvetta dokumentoida asianmukaisesti kokoukset ja tarkastukset. Näistä tapauksista esitetään myös yhteenvetoja tässä kertomuksessa.

Vaikka tapauksia, joissa oikeusasiamies esitti kriittisen huomautuksen toimielimille, oli vain 35 (44 tapausta vuonna 2008 ja 55 vuonna 2007), parantamisen varaa on yhä. Tämän takia seuraan edelleen toimielinten jatkotoimia kriittisten huomautusten ja lisähuomautusten johdosta julkaisemalla tätä koskevan vuotuisen tutkimuksen verkkosivuillani. Vuoden 2009 tutkimukseni paljasti, että kriittisten huomautusten ja lisähuomautusten johdosta ryhdyttiin tyydyttäviin jatkotoimiin 79 % tapauksista. Lisähuomautusten takia toteutetut jatkotoimet olivat tyydyttävää tasoa kaikissa tapauksissa, kun taas kriittisten huomautusten johdosta ryhdyttiin tyydyttäviin jatkotoimiin merkittävästi harvemmin, vain 62 % tapauksista. Tämä osoittaa, että oikeusasiamiehen ja itse toimielinten on vielä tehtävä paljon työtä saadakseen virkamiehet vakuuttuneeksi siitä, että puolustuskanta suhteessa oikeusasiamieheen merkitsee toimielimelle menetettyä mahdollisuutta, ja vaarana on, että kuva Euroopan unionista kärsii.

Hallinnon laadun parantaminen kansalaisia hyödyttävästi on oikeusasiamiehen toiminnan ratkaiseva tunnusmerkki. Toimistoni osalta olen tyytyväinen voidessani kertoa, että tutkimuksiin käytetty aika

Hallinnon laadun parantaminen kansalaisia hyödyttävästi on oikeusasiamiehen toiminnan ratkaiseva tunnusmerkki.

väheni vuoden 2008 keskimääräisestä 13 kuukaudesta yhdeksään kuukauteen vuonna 2009. Tavoitteena on päästä vielä parempiin tuloksiin nopeuttamalla käsittelyä entisestään.

Kiireinen vuosi tiedotustoiminnassa

Vuoden 2009 alussa avattiin oikeusasiamiehen uusi verkkosivusto. Se sisältää vuorovaikutteisen oppaan, jonka avulla ihmiset voivat löytää elimen, joka parhaiten pystyy käsittelemään heidän kantelujaan. Opas on ollut valtava menestys, ja sen välityksellä on annettu neuvoja yli 26 000 henkilölle vuoden aikana. Toimistolle tulevien kantelujen määrä laski 3 406:sta vuonna 2008 aina 3 098:aan vuonna 2009, sillä yhä useammat henkilöt osasivat heti kääntyä oikean toimielimen puoleen. Tämä on mielestäni erittäin lupaavaa. Tämän kehityskulun varmistamiseksi lisäsimme vuoden aikana yhteistyötä muiden tietojen ja ongelmaratkaisuverkkojen kanssa, kuten Europe Direct -palvelun ja SOLVITin.

Tehostimme pyrkimyksiämme tavoittaa mahdolliset kantelijat järjestämällä erilaisia tapahtumia kansalaisjärjestöjen, eturyhmien, yritysten ja ajatushautomoiden kanssa. Nämä toimet yhdessä kanteluista saatujen vaikuttavien tulosten kanssa johtivat siihen, että oikeusasiamiehen työn näkyvyys tiedotusvä-

lineissä kasvoi 85 %. Tiedotustoiminnan parantunut kattavuus on avainasemassa lisättäessä tietoisuutta kanteluoikeudesta ja oikeusasiamiehen roolista EU:n hallinnon velvoitteiden noudattamisen valvojana. Saatujen kantelujen perusteella aloitettujen tutkimusten määrän kasvun vuonna 2009, 293:sta 335:een, täytyy myös osittain johtua näistä toimista.

Lähes 80 % rekisteröidyistä kanteluista pystyimme auttamaan kantelijaa joko käynnistämällä tutkimuksen, siirtämällä asian toimivaltaiselle elimelle tai neuvomalla kantelijalle, kenen puoleen kääntyä. Yli 55 % tapauksista kuului jonkun Euroopan oikeusasiamiesten verkoston jäsenen toimivaltaan, mikä osoitti, että on tarvetta vahvistaa edelleen verkostoon kuuluvien Euroopan oikeusasiamiehen, kansallisten ja alueellisten oikeusasiamiesten sekä vetoomusvaliokuntien välistä yhteistyötä. EU:n jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltioiden kansallisten oikeusasiamiesten seitsemäs seminaari Kyproksella huhtikuussa tarjosi meille tähän hyvän tilaisuuden.

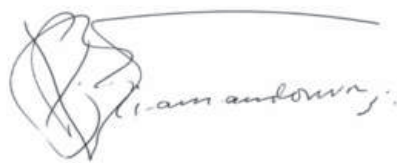
Yhtenä vuoden 2009 tärkeänä saavutuksena oli oikeusasiamiehen toimiston toiminta-ajatuksen hyväksyminen. Se kuuluu seuraavasti:

Euroopan oikeusasiamies pyrkii löytämään oikeudenmukaiset ratkaisut EU:n toimielimiä vastaan tehdyissä kanteluissa. Hän kannustaa toimielinten hallintoa avoimuuteen ja edistää palveluhenkistä hallintokulttuuria. Hänen tavoitteenaan on lisätä luottamusta kansalaisten ja EU:n välillä vuoropuhelun avulla sekä kehittää ja vaalia parhaita hallintokäytäntöjä EU:n toimielimissä.

Vuoden 2010 alusta alkaen tarkoitukseni on kehittää tähän tehtävään perustuva strategia joka kattaa oikeusasiamiehen koko viisivuotisen toimikauden.

Olen tyytyväinen päästessäni palvelemaan kansalaisia tältä pohjalta tulevina vuosina.

Strasbourgissa 16. helmikuuta 2010

P. Nikiforos DIAMANDOUROS

The image features a minimalist design with a solid beige background. On the left side, there is a large, white, angular shape that resembles a stylized letter 'L' or a folded piece of paper. The shape has a thick vertical stem and a horizontal top bar that is slightly offset to the left. To the right of this white shape, the word "Tiivistelmä" is written in a dark blue, sans-serif font.

Tiivistelmä

EUROOPAN oikeusasiamiehen viidennessätoista vuosikertomuksessa Euroopan parlamentille annetaan selonteko oikeusasiamiehen toiminnasta vuonna 2009. Vuosikertomus on P. Nikiforos DIAMANDOUROSIN seitsemäs; hän aloitti Euroopan oikeusasiamiehenä 1. huhtikuuta 2003.

■ Vuosikertomuksen rakenne

Viisi lukua sisältävä vuosikertomus alkaa oikeusasiamiehen alkusanoista, jonka jälkeen on tämä luvun 1 muodostama tiivistelmä.

Luvussa 2 esitetään kuvaus oikeusasiamiehen toimivallasta ja menettelyistä kanteluiden käsittelyssä ja tutkimusten suorittamisessa. Luvussa käydään läpi keskeisin kuluneen vuoden aikana tapahtunut kehitys.

Luvussa 3 on yleiskatsaus vuoden 2009 aikana käsiteltyihin kanteluihin. Siinä myös tarkastellaan perusteellisemmin oikeusasiamiehen suorittamia tutkimuksia. Luvussa on oikeusasiamiehen valitsemat mallitapaukset sekä aihekohtainen analyysi, joka kattaa oikeusasiamiehen vuoden 2009 päätöksiin sisältyvät tärkeimmät oikeudelliset ja tosiasioihin perustuvat päätelmät. Luvun lopussa tarkastellaan tapauksia, jotka oikeusasiamies on siirtänyt muille kanteluja käsitteleville elimille.

Luvussa 4 käsitellään suhteita muihin Euroopan unionin toimielimiin, elimiin, toimistoihin ja virastoihin sekä Euroopassa toimivien kansallisten, alueellisten ja paikallisten oikeusasiamiesten yhteisöön, ja lisäksi tarkastellaan yleisesti oikeusasiamiehen tiedotustoimintaa.

Luvussa 5 esitetään yksityiskohtaisia tietoja oikeusasiamiehen henkilöstöstä ja talousarviosta.

■ Euroopan oikeusasiamiehen tehtävä

Euroopan oikeusasiamiehen toimisto perustettiin Maastrichtin sopimuksella, jossa se liittyy kansalaisuuteen Euroopan unionissa. Euroopan oikeusasiamies tutkii hallinnollisia epäkohtia koskevia kante-

Euroopan oikeusasiamies tutkii hallinnollisia epäkohtia koskevia kanteluja yhteisön toimielinten, elinten ja laitosten toiminnassa, lukuun ottamatta Euroopan unionin tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä.

luja yhteisön toimielinten, elinten ja laitosten toiminnassa¹, lukuun ottamatta Euroopan unionin tuomioistuimen² toimintaa lainkäyttöelimenä. Euroopan parlamentin hyväksynnällä oikeusasiamies on määritellyt hallinnollisen epäkohdan tavalla, joka edellyttää oikeusvaltion ja hyvän hallinnon periaatteiden noudattamista sekä perusoikeuksien kunnioittamista. Sen lisäksi, että oikeusasiamies tutkii

yksityishenkilöiden, yritysten ja yhdistysten tekemiä kanteluja, hän työskentelee myös ennakoivasti käynnistämällä tutkimuksia omasta aloitteestaan, tapaamalla EU:n toimielinten jäseniä ja virkamiehiä

1. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 228 artiklassa (aiemmin Euroopan yhteisöjen perustamis-sopimuksen 195 artikla) oikeusasiamiehen toimivaltaa laajennetaan "yhteisön toimielinten ja laitosten" toiminnassa ilmenneitä epäkohtia koskevista kanteluista "unionin toimielinten, elinten ja laitosten" toiminnassa ilmenneitä epäkohtia koskeviin kanteluihin. Vaikka oikeusasiamiehen vuosikertomuksissa käytettiin aiemmin ilmaisua "toimielimet ja laitokset", käytetään nyt asianomaisissa kohdissa ilmaisua "toimielimet" viittaamaan kaikkiin EU:n toimielimiin, elimiin ja laitoksiin.

2. Lissabonin sopimus muutti Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen nimet. Niitä kutsutaan nyt kollektiivisesti Euroopan unionin tuomioistuimeksi ja erikseen unionin tuomioistuimeksi ja unionin yleiseksi tuomioistuimeksi.

sekä pyrkimällä tiedottamaan kansalaisille näiden oikeuksista sekä siitä, miten kansalaiset voivat käyttää niitä.

■ Kantelut ja tutkimukset

Yleiskatsaus tutkittuihin kanteluihin

Vuonna 2009 oikeusasiamies rekisteröi 3 098 kantelua ja vuonna 2008 3 406. Lähes 60 % näistä kanteluista tehtiin Internetin välityksellä, useimmiten sähköisellä kantelulomakkeella, jonka saa oikeusasiamiehen verkkosivustolta 23 kielellä.

Kanteluja³ käsiteltiin yhteensä 3 119, kun vuonna 2008 niitä käsiteltiin 3 346. Kaikista käsitellyistä kanteluista 55 % (1 704 kantelua) kuului Euroopan oikeusasiamiesverkoston jäsenen toimivaltaan ja 23 %

Lähes 80 % tapauksista oikeusasiamies

pystyi auttamaan kantelijaa joko käynnistämällä

tutkimuksen, välittämällä asian toimivaltaiselle

elimelle tai neuvomalla kantelijalle, kenen puoleen

tämän kannattaisi kääntyä ongelman ratkaisemiseksi

viipymättä ja tehokkaasti.

(727 kantelua) Euroopan oikeusasiamiehen toimivaltaan. Yhteensä 11 % käsitellyistä kanteluista johti tutkimukseen. Lähes 80 % tapauksista oikeusasiamies pystyi auttamaan kantelijaa joko käynnistämällä tutkimuksen, välittämällä asian toimivaltaiselle elimelle tai neuvomalla kantelijalle, kenen puoleen tämän kannattaisi kääntyä ongelman ratkaisemiseksi viipymättä ja tehokkaasti.

Vuonna 2009 oikeusasiamies käsitteli yhteensä lähes 5 000 kantelua ja tiedustelua.

Käynnistettyjen tutkimusten analyysi

Vuonna 2009 kantelujen perusteella käynnistettiin yhteensä 335 uutta tutkimusta (293 vuonna 2008). Kanteluista 84 % oli yksityisten kansalaisten ja 16 % yritysten ja yhdistysten tekemiä.

Oikeusasiamies käynnisti lisäksi neljä oma-aloitteista tutkimusta Euroopan komission järjestelmään liittyvistä mahdollisista ongelmista.

Aiempien vuosien tavoin suurin osa oikeusasiamiehen vuonna 2009 käynnistämistä tutkimuksista koski komissiota (191 tutkimusta eli 56 % kaikista tutkimuksista). EU:n toimielimistä komissio tekee eniten sellaisia päätöksiä, jotka vaikuttavat suoraan kansalaisiin. Siten on loogista, että se on kansalaisten kantelujen pääasiallinen kohde. On kuitenkin huomattava, että vastaava luku vuonna 2008 oli 66 % kaikista tutkimuksista. Euroopan parlamentista tehtiin 38 tutkimusta (11 %), Euroopan yhteisöjen henkilöstövalintatoimistosta (EPSO) 30 tutkimusta (9 %), Euroopan unionin neuvostosta 12 tutkimusta (4 %) ja Euroopan unionin tuomioistuimesta 9 tutkimusta (3 %). Tuomioistuimen osalta on tärkeää mainita, että oikeusasiamies ei voi käynnistää tutkimuksia, jotka koskevat tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä. Kahdestakymmenestä kolmesta muusta Euroopan unionin toimielimestä, elimestä, toimistosta ja virastosta tehtiin lisäksi 59 tutkimusta.

Vuonna 2009 käynnistettyjen tutkimusten väitetyt hallinnolliset epäkohdat koskivat pääasiassa avoimuuden puutetta – mukaan lukien kieltäytyminen antamasta tietoja (121 tapausta eli 36 % kaikista tapauksista) – epäoikeudenmukaisuutta tai toimivallan väärinkäyttöä (48 tapausta eli 14 % kaikista tapauksista), vältettävissä ollutta viivästystä (45 tapausta eli 13 % tapauksista), epätydyttäviä menettelyjä (44 tapausta eli 13 % kaikista tapauksista), huolimattomuutta (22 tapausta eli 6 % kaikista tapauksista), sitä, ettei jäsenvaltion velvollisuuksien täyttämistä ollut varmistettu eli ettei Euroopan komissio ollut hoitanut tehtäväänsä perustamissopimuksen valvojana (21 tapausta eli 6 % kaikista tapauksista), oikeudellista virhettä (19 tapausta eli 6 % kaikista tapauksista) ja syrjintää (17 tapausta eli 5 % kaikista tapauksista).

3. Tilastoluokka ”käsitelty” viittaa päätökseen saatettuun analyysiin, joka määrittelee kantelun (i) kuuluvan oikeusasiamiehen toimivaltaan, (ii) täyttävän tutkittavaksi ottamisen perusteet, ja (iii) täyttävän riittävät perusteet tutkimuksen käynnistämiseksi. Käsitteilyyn kuuluvan ajan takia ”käsitellyiksi” luokiteltujen kantelujen määrä tietynä vuonna eroaa samana vuonna ”rekisteröityjen” kantelujen määrästä.

Vuonna 2009 oikeusasiamies sai päätökseen 318 tutkimusta (355 tutkimusta vuonna 2008). Tutkimuksista 311 oli kanteluita ja seitsemän oma-aloitteisia tutkimuksia. Suurin osa tutkimuksista saatiin päätökseen yhden vuoden kuluessa (70 %). Yli puolet (55 %) saatiin päätökseen kolmessa kuukaudessa. Keskimäärin tutkimukset saatiin päätökseen yhdeksän kuukauden kuluessa.

Suurin osa tutkimuksista saatiin päätökseen yhden vuoden kuluessa (70 %). Yli puolet (55 %) saatiin päätökseen kolmessa kuukaudessa. Keskimäärin tutkimukset saatiin päätökseen yhdeksän kuukauden kuluessa.

seen yhden vuoden kuluessa (70 %). Yli puolet (55 %) saatiin päätökseen kolmessa kuukaudessa. Keskimäärin tutkimukset saatiin päätökseen yhdeksän kuukauden kuluessa.

Oikeusasiamiehen tutkimusten tulokset

Oikeusasiamies pyrkii aina mahdollisuuksien mukaan myönteiseen tulokseen, joka tyydyttää sekä kantelijaa että kantelun kohteena olevaa toimielintä. EU:n toimielinten yhteistyö on välttämätöntä, jotta saavutettaisiin tuloksia, jotka auttavat parantamaan toimielinten ja kansalaisten välisiä suhteita ja voivat tehdä kalliit ja aikaa vievät oikeudenkäynnit tarpeettomiksi. Vuonna 2009 päätökseen saaduista tapauksista 179:ssä (56 % kaikista tapauksista) saavutettiin kantelijan kannalta myönteinen lopputulos nopeasti. Näissä tapauksissa toimielin joko sopi asian kantelijaa tyydyttävällä tavalla tai hyväksyi sovintoratkaisun. Vuonna 2008 tällaisia tapauksia oli 129, joka sekin oli kaksinkertainen määrä vuoteen 2006 verrattuna.

Hallinnollista epäkohtaa ei havaittu 18 % tapauksista (eli 58 tapauksessa). Tällainen tulos ei välttämättä ole aina kielteinen kantelijan kannalta, joka saa täydellisen selvityksen asianomaiselta toimielimeltä sen toiminnasta sekä oikeusasiamiehen kannan asiasta.

Oikeusasiamies totesi, että hallinnollisia epäkohtia oli 12 % tapauksista (37 tapauksessa), mutta kahdessa tapauksessa saavutettiin kantelijan kannalta myönteinen lopputulos, kun oikeusasiamiehen antama suositusluonnos hyväksyttiin. Vuonna 2009 Euroopan parlamentille ei toimitettu yhtään erityiskertomusta. Oikeusasiamies antoi kriittisen huomautuksen 35 tapauksessa. Kriittinen huomautus vahvistaa kantelijalle, että hänen kantelunsa on oikeutettu, ja kertoo asianomaiselle toimielimelle, mitä se on tehnyt väärin, ja auttaa sitä välttämään hallinnollisen epäkohdan jatkossa.

Niin ikään tavoitteenaan kehittää EU:n toimielinten tulevaa toimintaa oikeusasiamies on antanut aiempaa enemmän lisähuomautuksia, kun hän on havainnut mahdollisuuden parantaa hallinnon laatua. Oikeusasiamies antoi lisähuomautuksen yhteensä 28 tapauksessa vuonna 2009.

On tärkeää, että toimielimet noudattavat oikeusasiamiehen kriittisiä huomautuksia ja lisähuomautuksia ja ryhtyvät toimiin ongelmien ratkaisemiseksi. Tätä silmällä pitäen oikeusasiamies julkaisi verkkosivustollaan vuonna 2009 selvityksen jatkotoimista, joihin asianomaiset toimielimet ovat ryhtyneet vuonna 2008 annettujen kriittisten huomautusten ja lisähuomautusten takia.

Hyvän toimintatavan mallitapaukset [→→→]

Vuonna 2009 päätökseen saaduista tapauksista yhdeksän on kuvaavia esimerkkejä parhaista toimintatavoista, ja ne on nimetty mallitapauksiksi. Kaikki EU:n toimielimet, elimet ja laitokset voivat ottaa

Vuonna 2009 päätökseen saaduista tapauksista yhdeksän on kuvaavia esimerkkejä parhaista toimintatavoista, ja ne on nimetty mallitapauksiksi.

niistä mallia käsitellessään oikeusasiamiehen esiin tuomia asioita.

Kahdessa tapauksessa **komissio** käsiteli lentomatkustajien oikeuksia (**2980/2008/GG**) ja ympäristöä (**791/2005/(IP)FOR**) koskevia rikkomistapauksia. Kahdessa muussa tapauksessa komissio

osoitti rakentavaa suhtautumista, kun se suostui (i) luopumaan takaisinperinnästä henkilöstöä koskevassa tapauksessa (**1908/2007/JF**) ja (ii) tutkimaan, voisiko se luopua 500 000 EUR perintämääräyksestä sopimustapauksessa (**2119/2007/ELB**).

Avoimuuden osalta **Euroopan petostentorjuntavirasto** (OLAF) suostui luovuttamaan pitkän luettelon asiakirjoja kahdelle belgialaiselle yritykselle (yhdistetyt asiat **723/2005/OV** ja **790/2005/OV**). **Euroopan yhteisöjen henkilöstövalintatoimisto** (EPSO) suostui antamaan kaikille hakijoille – eikä pelkästään niille hakijoille, jotka eivät tulleet valituiksi – mahdollisuuden tietää testeistä saamansa piste-määrät (**2346/2007/JMA**).

Kolme toimeenpanovirastoa vastasi esimerkillisesti oikeusasiamiehen ehdotukseen: **kilpailukyvyn ja innovoinnin toimeenpanovirasto** (**1562/2008/BB**) ja **Euroopan tutkimusviraston toimeenpanovirasto** (**2003/2008/TS**) työhönottoa koskevissa asioissa ja **koulutuksen, audiovisuaalialan ja kulttuurin toimeenpanovirasto** tukihakemuksen hylkäämistä koskevassa tapauksessa (**1537/2008/(TJ)GG**).

Päätökseen saatujen tutkimusten aihekohtainen analyysi

Tapauksen käsittelyn loppuun saattavat päätökset julkaistaan yleensä oikeusasiamiehen verkkosivustolla (<http://www.ombudsman.europa.eu>) englanniksi ja kantelun alkuperäisellä kielellä. Tiivistelmät valituista tapauksista ovat saatavissa EU:n kaikilla 23 virallisella kielellä oikeusasiamiehen verkkosivustolla. Tiivistelmät sisältävät monipuolisia esimerkkejä vuonna 2009 tehtyjen yhteensä 318 päätöksen aiheista ja tapauksiin liittyneistä yhteisön toimielimistä, elimistä, toimistoista ja virastoista sekä erilaisista käsittelyn päättämiseen johtaneista syistä.

Tämän vuosikertomuksen kohdassa 3.5 tarkastellaan tärkeimpiä oikeusasiamiehen vuonna 2009 tekemiin päätöksiin sisältyviä oikeudellisia seikkoja ja tosiasioita. Ne on luokiteltu tutkimusten pääaiheiden mukaan seuraaviin seitsemään pääryhmään⁴:

- Avoimuus, tiedonsaantioikeus ja henkilötiedot;
- Komissio perustamissopimusten valvojana;
- Hankintasopimusten tekeminen ja avustusten myöntäminen;
- Sopimusten täytäntöönpano;
- Hallinto ja henkilöstösäännöt;
- Kilpailut ja valintamenettelyt;
- Institutionaaliset, poliittiset ja muut asiat.

Aihekohtaisen analyysin ensimmäisessä kohdassa tarkastellaan oikeusasiamiehen vuonna 2009 tekemiä päätöksiä kanteluista, jotka koskevat (i) asiakirjojen saatavuutta, (ii) tiedon saatavuutta sekä (iii) henkilötietojen suojaa ja henkilöiden oikeutta saada tutustua itseään koskeviin tietoihin. Tutkitut aiheet vaihtelevat, ja niitä voivat olla viivästykset pyyntöjen rekisteröinnissä, asiakirjojen saaminen tai erilaiset tulkintatavat poikkeuksista asetuksessa N:o 1049/2001⁵, joka koskee asiakirjajulkisuutta. Myös henkilötietojen suojaa koskevia tapauksia tutkitaan.

Toisessa tapausten ryhmässä tarkastellaan kanteluita komissiosta perustamissopimusten valvojana. Oikeusasiamies voi tutkia komission toimintaa tämänkaltaisissa tapauksissa sekä menettelytapojen että sisällöllisten näkökohtien kannalta. Oikeusasiamiehen vuonna 2009 tutkimat tapaukset koskivat muun muassa väitteitä kantelujen rekisteröimättä jättämisestä, viivästyksistä päätöksenteossa ja kantelijoille tiedottamisesta sekä mielipide-eroista, jotka koskivat komission päätöksiä olla tutkimatta tiettyjä kanteluita.

Aihekohtaisen analyysin kolmannessa kohdassa käsitellään kanteluja hankintasopimusten tekemisestä tai tekemättä jättämisestä sekä avustusten myöntämisestä tai myöntämättä jättämisestä. Tämänkaltaisissa tapauksissa oikeusasiamies pelkästään tarkistaa, että menettelysääntöjä on noudatettu ja että tiedot ovat oikein ja ettei ilmeistä arviointivirhettä tai toimivallan väärinkäyttöä ole esiintynyt. Hän saattaa myös tarkistaa, ovatko toimielimet täyttäneet velvollisuutensa perustella päätöksensä ja ovatko perustelut yhdenmukaisia ja järkeviä. Vuonna 2009 oikeusasiamies tutki epäoikeudenmukaista käsittelyä, tarjousten virheellistä tai epäoikeudenmukaista poissulkemista ja viivästyksiä.

Neljänteen ryhmään kuuluvat tapaukset, joissa kannellaan toimielinten jättäneen täyttämättä sopimusten mukaisia velvollisuuksiaan. Oikeusasiamies katsoo, että sopimuskiistatutkimuksissa on perusteltua selvittää pelkästään, onko unionin toimielin toimittanut hänelle yhdenmukaisen ja järkevän selonteon toimiensa oikeusperustasta ja siitä, miksi se uskoo oman näkemyksensä sopimustilanteesta olevan perusteltu. Vuonna 2009 oikeusasiamies tutki alihankkijoihin liittyviä ongelmia, kulujen kelpoisuutta koskevia kysymyksiä ja epäoikeudenmukaista kohtelua koskevia väitteitä.

Viidentenä ryhmänä käsitellään kanteluja, jotka koskivat toimielinten hallintotoimia ja etenkin henkilöstösääntöjen ja muiden asiaan liittyvien tekstien soveltamista. Tapaukset ovat luonteeltaan varsin erilaisia ja koskevat lähes kaikkia toimielimiä, elimiä ja laitoksia.

4. Jakauma vuonna 2009 päätökseen saatujen tutkimusten pääaiheiden mukaan on seuraavanlainen: avoimuus (31 %), hallinto ja henkilöstösäännöt (16 %), kilpailut ja valintamenettelyt (16 %), institutionaaliset ja poliittiset asiat (14 %), komissio perussopimusten valvojana (9 %), sopimusten täytäntöönpano (8 %), hankintasopimusten tekeminen tai avustusten myöntäminen (6 %).

5. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1049/2001, annettu 30 päivänä toukokuuta 2001, Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi, EUVL 2001 L 145, s. 43.

Aihekohtaisten analyysien kuudennessa kohdassa käsitellään kanteluja avoimista kilpailuista ja muista valintamenettelyistä. Suurin osa näistä tapauksista koskee Euroopan yhteisöjen henkilöstövalintatoimistoa (EPSO) ja liittyy avoimuuden puutetta, syrjintää ja viivästyksiä koskeviin väitteisiin.

Viimeisessä jäljelle jäävässä ryhmässä tarkastellaan toimielimistä tehtyjä erilaisia kanteluja, jotka koskevat niiden politiikantekoa ja toimivuutta yleensä.

■ Suhteet toimielimiin, oikeusasiamiehiin ja muihin sidosryhmiin

Suhteet EU:n toimielimiin

Rakentavien suhteiden luominen EU:n toimielimiin on Euroopan oikeusasiamiehelle erittäin tärkeää hallinnon korkeiden normien varmistamiseksi. Oikeusasiamies tapaa säännöllisesti EU:n toimielinten, elinten ja laitosten jäseniä ja virkamiehiä keskustellakseen tavoista parantaa hallinnon laatua ja varmistakseen asianmukaiset jatkotoimet huomautusten, suositusten ja kertomusten jälkeen.

Vuonna 2009 oikeusasiamies DIAMANDOUROS puhui Euroopan komission pääjohtajille ja järjesti monia muita tapaamisia komission edustajien kanssa. Hän teki edelleen läheistä yhteistyötä SOLVIT-verkoston kanssa, joka ratkaisee sisämarkkinoita koskevia kanteluja, ja tiivistä yhteistyötä Europe Direct -palvelun kanssa, joka antaa vastauksia yksittäisten henkilöiden tekemiin EU:ta koskeviin kysymyksiin.

Parlamentin ja oikeusasiamiehen välisten suhteiden osalta erityisen merkittäviä tapahtumia vuonna 2009 olivat parlamentin jäsenten kanssa järjestetyt tapaamiset, jotka liittyivät käynnissä olevaan lain-säädäntömenettelyyn, joka koski asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun asetuksen N:o 1049/2001 uudistusta. Oikeusasiamies tapasi myös vetoomusvaliokunnan uuden puheenjohtajan Erminia MAZZONIN 2. syyskuuta 2009 ja esitteli vuosikertomuksen 2008 valiokunnalle 14. syyskuuta. Täysistunnossa keskusteltiin oikeusasiamiehen toiminnasta vuonna 2008 Euroopan parlamentin jäsenen Chrysoula PALIADELIN laatiman mietinnön pohjalta 12. marraskuuta.

Vuoden 2009 muita kohokohtia olivat esitykset Euroopan unionin tulevaisuutta pohtivalle mietintäryhmälle ja neuvoston tiedotusryhmälle. Oikeusasiamies puhui myös Euroopan talous- ja sosiaaliko-

Vuoden 2009 muita kohokohtia olivat esitykset Euroopan unionin tulevaisuutta pohtivalle mietintäryhmälle ja neuvoston tiedotusryhmälle.

mitealle, osallistui Euroopan investointipankin julkiseen kuulemiseen pankin valituksiin ja avoimuuteen liittyvään politiikkaan ja lujitti yhteistyötä Euroopan henkilöstövalintatoimiston kanssa.

Oikeusasiamies jatkoi vuonna 2009 suhteiden rakentamista EU:n toimielimiin, elimiin ja laitoksiin. Parlamentin, komission ja neuvoston edustajien lisäksi hän tapasi Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäseniä, Euroopan petostentorjuntaviraston johtajan ja Euroopan apulaistietosuojaavaltuutetun. Oikeusasiamies on kuvassa tilintarkastustuomioistuimen presidentin Vítor DA SILVA CALDEIRAN kanssa.

Suhteet oikeusasiamiehiin ja vastaaviin elimiin

Monet kantelijat kääntyvät Euroopan oikeusasiamiehen puoleen ongelmissaan kansallisen, alueellisen tai paikallisen hallinnon kanssa. Euroopan oikeusasiamies tekee jäsenvaltioissa toimivien kollegojensa kanssa tiivistä yhteistyötä varmistaakseen, että kansalaisten EU:n

Euroopan oikeusasiamies tekee jäsenvaltioissa toimivien kollegojensa kanssa tiivistä yhteistyötä varmistaakseen, että kansalaisten EU:n lainsäädäntöä koskevat kantelut käsitellään ripeästi ja tehokkaasti.

lainsäädäntöä koskevat kantelut käsitellään ripeästi ja tehokkaasti. Yhteistyötä harjoitetaan pääasiassa Euroopan oikeusasiamiesten verkoston kautta. Verkostossa on nykyisin 94 toimistoa 32 maassa. Siihen kuuluvat unionin jäsenvaltioiden kansallisen ja alueellisen tason toimistot sekä EU:n ehdokasvaltioiden sekä Norjan,

Islannin ja nyt myös Sveitsin kansalliset toimistot. Myös Euroopan parlamentin vetoomusvaliokunta on verkoston täysjäsen.

Verkoston yhtenä tehtävänä on helpottaa kantelujen nopeaa siirtämistä toimivaltaiselle oikeusasiamiehelle tai vastaavalle elimelle. Vuonna 2009 kantelu siirrettiin 977 tapauksessa jollekin Euroopan oikeusasiamiesten verkoston jäsenelle tai kantelijaa neuvottiin ottamaan yhteyttä verkoston jäseneseen.

Tämän vuosikertomuksen kohdassa 4.2 kuvataan yksityiskohtaisesti verkoston toimintaa vuonna 2009. Toiminnan kohokohtana oli Pafoksessa, Kyproksella huhtikuussa järjestetty EU:n jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltioiden kansallisten oikeusasiamiesten seitsemäs seminaari. Sen järjestivät yhdessä Euroopan oikeusasiamies ja Kyproksen hallintoasiamies (oikeusasiamies) Eliana NICOLAOU. Seminaariin osallistui kansallisia ja alueellisia oikeusasiamiehiä 29 maasta. Seminaarin aiheena oli maahanmuutto.

Yhteistyössä jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltioiden oikeusasiamiesten kanssa järjestetyt tutustumisvierailut ovat osoittautuneet erittäin tehokkaaksi keinoksi kehittää verkostoa. Euroopan oikeusasiamies vieraili vuonna 2009 kollegojensa luona Slovakiassa (toukokuu), Tšekissä (toukokuu), Suomessa (lokakuu) ja Virossa (lokakuu).

Vuoden aikana oikeusasiamiehen pyrkimykset tehdä yhteistyötä kollegoidensa kanssa ulottuivat Euroopan oikeusasiamiesverkoston toimintaa pidemmälle. Vuonna 2009 oikeusasiamies osallistui moneen merkittävään tilaisuuteen, kuten kansainvälisen oikeusasiamiesinstituutin (IOI) yhdeksänteen maailmankonferenssiin kesäkuussa Tukholmassa. Tuolloin juhlittiin myös Ruotsin parlamentin oikeusasiamiehen 200-vuotisjuhlaa. Konferenssissa käytiin läpi alun perin ruotsalaisen oikeusasiamiesinstituution kehitystä tähän päivään.

Verkosto palvelee myös tiedonvaihtoa EU:n lainsäädännöstä ja parhaista käytännöistä mainittujen seminaarien, kahdesti vuodessa ilmestyvän uutislehden, sähköisen keskustelu- ja tiedonvaihtofoorumin sekä päivittäisen sähköisen uutispalvelun välityksellä. Tämän verkoston epävirallisen tietojenvaihdon lisäksi on olemassa erityinen menettely, jonka välityksellä kansalliset tai alueelliset oikeusasiamiehet voivat pyytää kirjallisia vastauksia tiedosteluihin EU:n lainsäädännöstä tai sen tulkinnasta, mukaan lukien erityistapausten käsittelyssä esiin tulevat tiedustelut. Vuonna 2009 saatiin yksi uusi tiedustelu.

Suhteet muihin sidosryhmiin

Euroopan oikeusasiamiehen tavoitteena on varmistaa, että jokainen kansalainen tai organisaatio, jolla saattaa olla ongelmia EU:n toimielinten kanssa, on selvillä oikeudestaan kannella oikeusasiamiehelle

Euroopan oikeusasiamiehen tavoitteena on varmistaa, että jokainen kansalainen tai organisaatio, jolla saattaa olla ongelmia EU:n toimielinten kanssa, on selvillä oikeudestaan kannella oikeusasiamiehelle hallinnollisesta epäkohdasta.

hallinnollisesta epäkohdasta. Vuosikertomuksen kohdassa 4.3 tarkastellaan lyhyesti lukuisia tapoja, joilla oikeusasiamies on vuoden 2009 aikana pyrkinyt lisäämään kansalaisten tietoa kanteluoikeudesta. Oikeusasiamies henkilökuntineen piti vuoden aikana noin 145 esitelmää oikeusasiamiehen työstä kiinnostuneille ryhmille. Oikeusasiamiehen tärkeimpiä tiedotustoimia vuonna 2009 olivat lehdistötilaisuudet Brysselissä ja edellä mainitut tutustumisvierailut.

Vuonna 2009 julkaistiin 21 lehdistötiedotetta. Tiedotteissa käsiteltiin muun muassa asiakirjajulkisuutta koskevien EU:n säännösten muuttamista, lentomatkestajien oikeuksia, komission maksuviivästyksiä, parlamentin rakennusten rahoitusta ja mikroprosessorivalmistaja Intelin tekemää kantelua.

Euroopan oikeusasiamies otti käyttöön uuden verkkosivustonsa 5. tammikuuta 2009. Uudella verkkosivustolla erityisen tärkeää on vuorovaikutteinen opas, jonka tarkoituksena on auttaa kantelijaa löytämään oikea elin, jonka puoleen kääntyä. Vuonna 2009 yli 26 000 henkilöä haki ja sai neuvoja oikeusasiamieheltä vuorovaikutteisen oppaan välityksellä. Vuoden aikana verkkosivustoa päivitettiin jatkuvasti lisäämällä sinne päätöksiä, tapausten yhteenvetoja, lehdistötiedotteita, tietoja tulevista tapahtumista ja julkaisuja. Tammikuun 1. päivästä joulukuun 31. päivään 2009 oikeusasiamiehen verkkosivustolle tehtiin noin 340 000 yksittäistä käyntiä ja sivuja katseltiin noin neljä miljoonaa kertaa. Suurin osa käynneistä tehtiin Espanjasta ja seuraavaksi eniten sivuilla käytiin Italiasta, Saksasta, Ranskasta ja Belgiasta.

Erityisen merkittävä julkaisu vuonna 2009 oli uudentyylinen vuosikertomus ja uusi tiivistelmä, *yleiskatsaus 2008*.

Oikeusasiamies järjesti seminaarin Brysselissä maaliskuussa 2009 kertoakseen Euroopan oikeusasiamiehen verkkosivustolla olevasta uudesta vuorovaikutteisesta oppaasta ja lisätäkseen yleisesti kansalaisten, yritysten ja yhdistysten tietoisuutta näiden käytettävissä olevista eri ongelmanratkaisumekanismeista. Seminaarissa kerrottiin Euroopan oikeusasiamiehen, Euroopan parlamentin vetoomusvaliokunnan, SOLVIT-verkoston ja European Civil Action Servicen (ECAS) tarjoamista palveluista.

■ Resurssit

Tämän vuosikertomuksen kohdassa 5.1 esitellään oikeusasiamiehen toimiston uusi organisaatio ja kerrotaan taustatietoja oikeusasiamiehestä ja toimiston johdosta.

Tässä kohdassa annetaan tietoja myös oikeusasiamiehen henkilöstön retriiteistä ja tapaamisista. Henkilöstön retriitit ovat olennainen osa oikeusasiamiehen toimiston strategista suunnittelutyötä. Ne

Vuoden 2009 henkilöstöretriitti järjestettiin 11.–13. helmikuuta, ja siinä keskusteltiin aiheesta ”yhdessä työskentely”.

antavat hyödyllistä osviittaa erityisesti toimintalinjojen suunnittelua ja vuotuisen hallintosuunnitelman valmistelua varten. Vuotuisissa retriiteissä toimiston työntekijät ja harjoittelijat voivat vaihtaa näkemyksiä suoraan oikeusasiamiehen työhön liittyvistä aiheista.

Vuoden 2009 henkilöstöretriitti järjestettiin 11.–13. helmikuuta, ja siinä keskusteltiin aiheesta ”yhdessä työskentely”. Kuten edeltäjänsä, kolmas retriitti oli henkilöstölle erittäin myönteinen kokemus.

Oikeusasiamiehen henkilöstösuunnitelma sisälsi vuonna 2009 yhteensä 63 virkaa. Talousarvion mukaiset määrärahat vuonna 2009 olivat 8 906 880 EUR.

Oikeusasiamiehen
toimivalta
ja menettelyt

TÄSSÄ luvussa kerrotaan yksityiskohtaisesti Euroopan oikeusasiamiehen tehtävästä, käsitellään oikeusasiamiehen työn oikeusperustaa ja kuvataan hänen toimivaltaansa sekä annetaan tietoja kantelujen ottamisesta tutkittavaksi ja tutkimusten käynnistämisen perusteista. Näiden seikkojen havainnollistamiseksi luvussa annetaan esimerkkejä vuonna 2009 käsitellyistä tapauksista ja kerrotaan muusta kehityksestä, kuten Lissabonin sopimuksen voimaantulosta ja sen vaikutuksesta oikeusasiamiehen työhön. Luvun lopussa on yleiskatsaus oikeusasiamiehen kantelujen käsittelymenettelyihin ja tutkimusten toteutukseen, mukaan lukien oikeusasiamiehen epävirallisten menettelyjen yleistyminen kantelujen selvittämiseksi nopeasti.

2.1 Oikeus kannella Euroopan oikeusasiamiehelle

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 24 artiklassa (aiempi EY-sopimuksen 21 artikla) määrätään oikeudesta kannella Euroopan oikeusasiamiehelle, ja se on yksi Euroopan unionin

Oikeusasiamies saa tiedon mahdollisista hallinnollisista epäkohdista pääasiassa kanteluiden välityksellä, vaikka oikeusasiamies käynnistää tutkimuksia myös oma-aloitteisesti.

kansalaisuuteen liittyvistä oikeuksista. Se sisältyy myös Euroopan unionin perusoikeuskirjaan¹ (43 artikla). Oikeusasiamies saa tiedon mahdollisista hallinnollisista epäkohdista pääasiassa kanteluiden välityksellä, vaikka oikeusasiamies käynnistää tutkimuksia myös oma-aloitteisesti (katso seuraava kohta).

2.2 Oikeusasiamiehen työn oikeusperusta

Muutokset oikeusperustaan Lissabonin sopimuksen takia

Lissabonin sopimus tuli voimaan 1. joulukuuta 2009. EY-sopimuksen 195 artiklasta tuli SEUT:n 228 artikla. Oikeusasiamiehen toimivaltaa laajennettiin ”yhteisön toimielimistä tai laitoksista” ”unioniin toimielimiin, elimiin tai laitoksiin”. Tästä on kaksi merkittävää seurausta:

1. Koska Lissabonin sopimus poistaa EU:n pilarirakenteen, entinen toinen pilari (yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka) kuuluu nyt oikeusasiamiehen toimivaltaan.
2. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 13 artiklan mukaan Eurooppa-neuvosto on toimielin. Näin ollen se kuuluu nyt oikeusasiamiehen toimivaltaan.

Kaksi lisämuutosta on myös syytä mainita. SEUT:n 228 artiklan 1 kohdassa todetaan, että ”Euroopan parlamentti valitsee” (eikä siis nimeä) oikeusasiamiehen; SEUT:n 228 artiklan 4 kohdassa puolestaan todetaan, että oikeusasiamiehen ohjesääntö on Euroopan parlamentin antama asetus eikä päätös. ■

Oikeusasiamies hoitaa tehtäviään SEUT:n 228 artiklan (aiempi EY-sopimuksen 195 artikla), oikeusasiamiehen ohjesäännön ja ohjesäännön 14 artiklan nojalla hyväksymiensä täytäntöönpanosäännösten mukaisesti. Euroopan parlamentti hyväksyi kesäkuussa 2008 ohjesäännön tarkistamista koskevan

¹ Perusoikeuskirja hyväksyttiin alun perin joulukuussa 2000 ja allekirjoitettiin ja hyväksyttiin uudelleen 12. joulukuuta 2007 ennen Lissabonin sopimuksen allekirjoittamista 13. joulukuuta 2007, EUVL 2007 C 303, s. 1. Lissabonin sopimuksessa perusoikeuskirjalle annetaan sama oikeudellinen arvo kuin perustamissopimuksille.

päätöksen², joka tuli voimaan 31. heinäkuuta 2008. Oikeusasiamies tarkisti 3. joulukuuta 2008 täytäntöönpanosäännöksensä, jotta ne heijastaisivat ohjesääntöön tehtyjä muutoksia ja jotta niissä otettaisiin huomioon vuonna 2004 tehdyistä edellisistä muutoksista lähtien kertynyt kokemus. Uudet täytäntöönpanosäännökset tulivat voimaan 1. tammikuuta 2009. Oikeusasiamiehen ohjesääntö ja täytäntöönpanosäännökset ovat saatavana oikeusasiamiehen verkkosivustolla (<http://www.ombudsman.europa.eu>). Täytäntöönpanosäännökset saa myös paperiversiona oikeusasiamiehen toimistosta.

■ Kantelut ja oma-aloitteiset tutkimukset

SEUT:n 228 artiklan nojalla oikeusasiamiehellä on valtuudet ottaa vastaan kanteluja unionin kansalaisilta sekä niiltä luonnollisilta henkilöiltä tai oikeushenkilöiltä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa. Oikeusasiamiehellä on myös oikeus käynnistää tutkimuksia oma-aloitteisesti. Sen perusteella oikeusasiamies voi tutkia mahdollista hallinnollista epäkohtaa, josta hän on saanut tietää kanteluoikeudettomalta henkilöltä. Oikeusasiamiehen käytäntönä on antaa tällöin asianomaiselle henkilölle tutkimuksen aikana samat menettelylliset mahdollisuudet kuin jos asia olisi käsitelty kanteluna. Oikeusasiamies päättää tavallisesti oman aloitevaltansa käyttämisestä tapauskohtaisesti. Tällaisia oma-aloitteisia tutkimuksia ei käynnistetty vuonna 2009.

Euroopan investointipankin (EIP) kanssa allekirjoitettu yhteisymmärryspöytäkirja

Oikeusasiamies totesi vuosikertomuksessaan 2006 aikovansa käyttää oikeuttaan käynnistää oma-aloitteinen tutkimus mahdollisten tulevien resurssirajoitusten puitteissa, kun kantelua mahdollisesta hallinnollisesta epäkohdasta, joka koskee Euroopan investointipankin (EIP) lainan myöntämistä yhteisön ulkopuolisiin hankkeisiin, ei voida ottaa tutkittavaksi ainoastaan siitä syystä, ettei kantelija ole unionin kansalainen tai asu unionissa. Lokakuun 25. päivänä antamassaan päätöslauselmassa Euroopan parlamentti ilmaisi tyytyväisyytensä oikeusasiamiehen aiellimoiutukseen ja kehotti häntä harkitsemaan yhteisymmärryspöytäkirjan laatimista EIP:n kanssa.

Oikeusasiamies ja EIP:n pääjohtaja allekirjoittivat yhteisymmärryspöytäkirjan³ 9. heinäkuuta 2008. Sen tarkoituksena on parantaa sidosryhmien suojelua mahdollisilta hallinnollisilta epäkohdilta EIP:n toiminnassa. Yhteisymmärryspöytäkirjan mukaan sidosryhmien etujen suojelu ulotetaan myös luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin, jotka eivät ole jonkin EU:n jäsenvaltion kansalaisia tai asu jossakin jäsenvaltiossa taikka joilla ei ole sääntömääräistä kotipaikkaa jonkin EU:n jäsenvaltion alueella. ■

Oikeusasiamies voi myös käyttää oikeuttaan käynnistää oma-aloitteinen tutkimus käsitelläkseen toimielimissä ilmennyt järjestelmällistä ongelmaa. Vuonna 2009 oikeusasiamies käytti tätä oikeuttaan neljässä tapauksessa, jotka kaikki liittyivät Euroopan komissioon ja joihin kuuluu seuraava tapaus:

Kansalaisten pyynnöt saada tutustua rikkomismenettelyyn liittyviin asiakirjoihin

Oikeusasiamies käynnisti ja saattoi päätökseen oma-aloitteisen tutkimuksen, joka koski komission sääntöjä käsitellä rikkomismenettelyyn liittyvien asiakirjojen saantia koskevia kansalaisten pyyntöjä. Tavoitteena oli varmistaa, että (i) kansalaiset tietävät, miten saada tutustua rikkomismenettelyyn liittyviin asiakirjoihin ja (ii) jos tutustumista koskeva pyyntö evätään, he saavat tietää, onko pyynnön evännyt komissio vai jäsenvaltio ja perustuuko pyynnön epä-

2. Euroopan parlamentin päätös, tehty 18 päivänä kesäkuuta 2008, oikeusasiamiehen tehtävien hoitamisesta koskevasta ohjesäännöstä ja hänen tehtäviensä hoitamisesta koskevista yleisistä ehdoista tehdyn päätöksen 94/262/EHTY, EY, Euratom muuttamisesta (2008/587/EY, Euratom), EUVL 2008 L 189, s. 25.

3. Euroopan oikeusasiamiehen ja Euroopan investointipankin välinen yhteisymmärryspöytäkirja, joka koskee tietoja pankin toimintalinjoista, standardeista ja menettelytavoista sekä kantelujen käsittelystä, johon sisältyvät myös muiden kuin Euroopan unionin kansalaisten ja unionin ulkopuolella asuinpaikkaansa tai sääntömääräistä kotipaikkaansa pitävien henkilöiden tai oikeushenkilöiden tekemät kantelut, EUVL 2008 C 244, s. 1.

minen kansalliseen vai EU:n lainsäädäntöön. Tutkimuksen aikana oikeusasiamies pyysi myös jäsenvaltioita esittämään huomautuksia. Hän päätti tutkimuksen toteamalla, ettei tapauksessa ollut hallinnollista epäkohtaa. Hän kehotti kuitenkin komissiota tiedottamaan kansalaisille, että he voivat saada tutustua tällaisiin asiakirjoihin pyytämällä sitä komissiolta tai jäsenvaltioiden viranomaisilta tai molemmilta. Lisäksi kansalaisille on kerrottava, että jos he toimittavat asiakirjoihin tutustumista koskevat pyyntönsä jäsenvaltioiden viranomaisille, asiassa sovelletaan kansallista lainsäädäntöä. Komissio voisi sisällyttää tällaista tietoa erinomaiselle ja kansalaisystävälliselle rikkomuksia käsittelevälle verkkosivustolleen.

OI/2/2009/MHZ ■

2.3 Oikeusasiamiehen toimivalta

SEUT:n 228 artiklan nojalla Euroopan oikeusasiamiehellä on valtuudet ottaa vastaan kanteluja unionin toimielinten, elinten ja laitosten toiminnassa ilmenneistä epäkohdista, lukuun ottamatta Euroopan unionin tuomioistuimen toiminta lainkäyttöelimenä. Kantelu ei siten kuulu oikeusasiamiehen toimivaltaan, jos

- (i) kantelu ei koske unionin toimielintä, elintä tai laitosta;
- (ii) kantelu koskee unionin tuomioistuimen, unionin yleisen tuomioistuimen tai Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä; tai
- (iii) kantelu ei koske mahdollista hallinnollista epäkohtaa.

Kaikkia näitä kohtia käsitellään tarkemmin jäljempänä.

■ Unionin toimielimet, elimet ja laitokset

Euroopan oikeusasiamiehen toimivalta kattaa unionin toimielimet, elimet ja laitokset. Toimielimet luetaan SEU:n 13 artiklassa. Artiklan mukaan Eurooppa-neuvosto on nyt toimielin ja kuuluu siksi oikeusasiamiehen toimivaltaan.

Euroopan oikeusasiamiehen toimivalta kattaa unionin toimielimet, elimet ja laitokset.

Unionin toimielimiä, elimiä ja laitoksia ei ole määritelty tai lueteltu sitovasti. Ne käsittävät perussopimuksilla perustetut elimet, kuten

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean ja Euroopan keskuspankin, sekä perussopimusten nojalla annettulla lainsäädännöllä perustetut elimet sekä virastot, joita ovat esimerkiksi Euroopan ympäristökeskus ja Euroopan unionin operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtiva virasto (Frontex). Koska Lissabonin sopimuksella poistettiin EU:n pilarirakenne, entisen toisen pilarin (yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka) mahdolliset hallinnolliset epäkohdat kuuluvat nyt oikeusasiamiehen toimivaltaan.

Jäsenvaltioiden viranomaisia vastaan tehty kantelut eivät kuulu Euroopan oikeusasiamiehen toimivaltaan, vaikka ne koskisivatkin EU:n oikeuden soveltamisalaan kuuluvia asioita. Monet näistä kanteluista kuuluvat Euroopan oikeusasiamiesten verkoston toimintaan osallistuvien kansallisten ja alueellisten oikeusasiamiesten toimivaltaan (katso jäljempänä kohta 3.6).

Kantelu ei koske EU:n toimielintä, elintä, virastoa tai toimistoa

Kantelija väitti, että Kreikan viranomaiset olivat vaatineet, että hänen olisi pitänyt toimittaa kohtuuttoman paljon todistuksia ja asiakirjoja (saksalaisen) tutkintotodistuksensa tunnustamista varten. Hän väitti myös, etteivät viranomaiset noudattaneet neljän kuukauden määräaikaa tutkintotodistuksen tunnustamisessa, kuten direktiivissä 2005/36/EY edellytetään. Koska kantelu oli tehty Kreikan viranomaisia eikä unionin toimielintä, elintä tai laitosta vastaan, se ei kuulunut Euroopan oikeusasiamiehen toimivaltaan.

Kantelija oli aiemmin lähestynyt asiassa Kreikan oikeusasiamiestä, ja tämä oli neuvonut häntä kantelemaan asiasta Euroopan komissiolle. Euroopan oikeusasiamies antoi hänelle näin ollen tietoa siitä, miten esittää rikkomuskantelu komissiolle.

2769/2009/BEH (Luottamuksellinen) ■

Tuomioistuinten toiminta lainkäyttöelimenä

Oikeusasiamies ei voi käsitellä kanteluja, jotka koskevat unionin tuomioistuimen, unionin yleisen tuomioistuimen tai Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä. Seuraava tapaus kuvaa tätä hyvin.

Kantelu tuomioistuinta vastaan toiminnasta lainkäyttöelimenä

Yhdistyneen kuningaskunnan kansalainen kääntyi oikeusasiamiehen puoleen ja väitti, että unionin tuomioistuin oli kieltäytynyt käsittelemästä kantelijan sille esittämiä EU-oikeutta koskevia kysymyksiä. Hän väitti, että tuomioistuimen kieltäytyminen vastaamasta hänen kysymyksiinsä oli vallan väärinkäyttöä ja että sen olisi pitänyt viedä kysymykset tuomareiden ratkaistavaksi.

Ennen kuin kantelija oli kääntynyt oikeusasiamiehen puoleen, hän kysyi tuomioistuimelta, onko se, että tuomioistuin kieltäytyy käsittelemästä EU-oikeutta koskevia kysymyksiä pelkäänsä menettelyllisistä syistä, perusoikeuskirjan vastaista. Vastauksessaan tuomioistuin totesi, ettei sillä ollut mitään lisättävää kantelijalle aiemmin lähettämäänsä kirjeeseen.

Oikeusasiamies ilmoitti kantelijalle, että kantelu oli sen toimivallan ulkopuolella, koska kantelu koski tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä.

634/2009/BU ■

Hallinnollinen epäkohta

Euroopan oikeusasiamies on asettunut johdonmukaisesti sille kannalle, että hallinnollinen epäkohta on laaja-alainen käsite ja että hyvä hallinto edellyttää muun muassa oikeussääntöjen ja oikeusperiaatteiden, mukaan lukien perusoikeuksien, noudattamista. Tältä osin on tärkeää mainita, että perusoikeuskirjan – joka on nyt oikeudellisesti sitova – mukaan oikeus hyvään hallintoon on yksi unionin kansalaisten perusoikeuksista (41 artikla).

Oikeus hyvään hallintoon

1. Jokaisella on oikeus siihen, että unionin toimielimet, elimet, virastot ja toimistot käsittelevät hänen asiansa puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa.
2. Tähän oikeuteen sisältyy erityisesti: (a) jokaisen oikeus tulla kuulluksi ennen kuin häntä vastaan ryhdytään yksittäiseen toimenpiteeseen, joka vaikuttaisi häneen epäedullisesti; (b) jokaisen oikeus tutustua häntä koskeviin asiakirjoihin ottaen huomioon oikeutetun luottamuksellisuuden, salassapitovelvollisuuden ja liikesalaisuuksien vaatimukset; (c) hallintoelinten velvollisuus perustella päätöksensä.
3. Jokaisella on oikeus saada unionilta korvausta niistä vahingoista, joita unionin toimielimet tai sen henkilökuntaan kuuluvat ovat aiheuttaneet tehtäviään suorittaessaan, jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.
4. Jokainen voi ottaa yhteyttä unionin toimielimiin jollakin perussopimusten kielistä, ja hänen on saatava vastaus samalla kielellä. ■

Perusoikeuskirjan oikeudellinen sitovuus ja siitä mahdollisesti seuraava yksilön oikeuksien suoja tulevat todennäköisesti lisäämään hyvää hallintoa koskevan oikeuden vaikutuksia. Oikeusasiamiehen pyrkimykset edistää hyvää hallintoa yleisen edun mukaisesti ja löytää ei-oikeudellisia ratkaisuja yksilöiden ongelmiin tulevat todennäköisesti myös lisääntymään.

Vastauksena Euroopan parlamentin oikeusasiamiehelle esittämään pyyntöön määritellä hallinnollinen epäkohta selkeästi oikeusasiamies antoi vuoden 1997 vuosikertomuksessaan seuraavan määritelmän:

Hallinnollisesta epäkohdasta on kyse, kun julkinen elin ei toimi sitä sitovan määräyksen tai periaatteen mukaisesti.

Hallinnollisesta epäkohdasta on kyse, kun julkinen elin ei toimi sitä sitovan määräyksen tai periaatteen mukaisesti.

Päätöslauselmassaan vuonna 1998 Euroopan parlamentti suhtautui myönteisesti määritelmään. Vuonna 1999 oikeusasiamies kävi komission kanssa kirjeenvaihtoa, jonka perusteella tuli selväksi, että myös komissio hyväksyi määritelmän.

On kuitenkin tärkeää huomata, että määritelmässä hallinnollista epäkohtaa ei rajoiteta tapauksiin, joissa sääntö tai periaate, jota rikotaan, on 'oikeudellisesti' sitova. Hyvän hallinnon periaatteet menevät lakia pidemmälle, sillä niiden mukaan toimielinten on paitsi noudatettava oikeudellisia velvoitteitaan, oltava myös palveluhenkisiä ja varmistettava, että kansalaisia kohdellaan asianmukaisesti ja että kansalaiset voivat nauttia kaikista oikeuksistaan täysimääräisesti. Vaikka lainvastainen toiminta merkitsee siis aina hallinnollista epäkohtaa, hallinnolliseen epäkohtaan ei välttämättä aina liity lainvastaisuutta. Se, että Euroopan oikeusasiamies havaitsee hallinnollisen epäkohdan, ei näin ollen tarkoita välttämättä, että kyseessä olisi sellainen lainvastainen käytös, josta tuomioistuimen voisi langettaa tuomion⁴.

Hallinnollisen epäkohdan käsitteelle on kuitenkin asetettu rajoituksia. Oikeusasiamies on esimerkiksi aina katsonut, ettei mahdollinen hallinnollinen epäkohta voi koskea Euroopan parlamentin poliittista työtä. Parlamentin valiokuntien, kuten vetoomusvaliokunnan, päätöksistä tehdyt kantelut eivät näin ollen kuulu Euroopan oikeusasiamiehen toimivaltaan.

Kantelu, joka ei koskenut hallinnollista epäkohtaa

Kantelija oli työskennellyt pitkän matkan kuorma-autokuljettajana 13 vuotta. Hän väitti, että maantieliikenteen työajan järjestämistä koskevien eurooppalaiset sääntöjen tultua voimaan hänen työolonsa olivat huonontuneet merkittävästi. Kantelija väitti erityisesti, että viikoittaisen enimmäistyöajan määrittäminen ja velvollisuus ajaa kotiin kahden viikon välein vähensivät hänen tulojaan ja vapaa-aikaansa sekä lisäsivät hänen menojaan.

Koska kantelu ei koskenut hallinnollista epäkohtaa, kantelijaa neuvottiin harkitsemaan kääntymistä Euroopan parlamentin puoleen.

2543/2009/FS ■

■ Palvelukulttuuri

On tärkeää ottaa huomioon, että palveluhenkisyys kansalaisia kohtaan on oleellinen osa hyvää hallintoa. Tätä ei pidä sekoittaa syyllistämiskulttuuriin, joka saa puolustuskannalle. (Tässä yhteydessä on syytä ottaa huomioon, etteivät oikeusasiamiehen tutkimukset ole virkamiesten kurinpitomenettelyä tai kurinpitomenettelyä edeltävää menettelyä.)

Oikeusasiamiehen strategia palvelukulttuurin edistämiseksi pitää sisällään erilaisia ennakoivia aloitteita mutta ulottuu myös kantelujen käsittelyyn. Palvelukulttuuriin kuuluu tärkeänä osana tapahtuneiden virheiden tunnistaminen ja tilanteen korjaaminen mahdollisuuksien mukaan. Ripeästi esitetty anteeksipyyntö voi riittää kantelijalle, tai sen ansiosta oikeusasiamiehen ei ainakaan tarvitse moittia kyseistä toimielintä virallisesti.

Monimutkaisemmissa tapauksissa, joissa oikeusasiamies tekee alustavan havainnon hallinnollisesta epäkohdasta, hän pyrkii mahdollisuuksien mukaan löytämään sovintoratkaisun, jonka sekä kantelija että asianomainen toimielin voisivat hyväksyä. On kuitenkin tärkeää huomata, että ohjesäännön asiaa

4. Ks. yleisen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-219/02 ja T-337/02, *Herrera v. komissio*, 28. lokakuuta 2004 antama tuomio (101 kohta) ja asiassa T-193/04 R, *Hans-Martin Tillack v. komissio*, 4. lokakuuta 2006 antama tuomio (128 kohta).

koskevia säännöksiä (3 artiklan 5 kohta⁵) ja täytäntöönpanosäännöksiä (6 artiklan 1 kohta⁶) sovelletaan vain, jos asiassa ilmenee hallinnollinen epäkohta, joka vaikuttaa olevan korjattavissa.

■ Euroopan hyvän hallintotavan säännöstö

Euroopan parlamentti hyväksyi 6. syyskuuta 2001 hyvän hallintotavan säännöstön, jota Euroopan unionin toimielinten sekä niiden hallinnon ja virkamiesten on noudatettava suhteissaan kansalaisiin. Säännöstössä otetaan huomioon Euroopan unionin tuomioistuinten oikeuskäytäntöön sisältyvät eurooppalaisen hallinto-oikeuden periaatteet, ja siinä on vaikutteita jäsenvaltioiden kansallisesta lainsäädännöstä. Parlamentti kehotti myös oikeusasiamiestä soveltamaan hyvän hallintotavan säännöstöä, kun tämä tutkii kanteluja ja suorittaa oma-aloitteisia tutkimuksia.

Euroopan oikeusasiamies on erittäin tyytyväinen Euroopan talous- ja sosiaalikomitean heinäkuussa 2009 tekemään päätökseen hyväksyä Euroopan hyvän hallintotavan säännöstö (ks. jäljempänä kohta 4.1).

2.4 Kantelujen ottaminen tutkittavaksi ja tutkimusten perusteet

Kantelun on täytettävä tietyt tutkittavaksi ottamisen ehdot, ennen kuin oikeusasiamies voi käynnistää tutkimuksen. Ohjesäännön asiaa koskevissa artikloissa on esitetty seuraavat perusteet:

1. kantelusta on käytävä ilmi sen tekijän henkilöllisyys sekä kantelun kohde (2 artiklan 3 kohta);
2. oikeusasiamies ei voi osallistua asian käsittelyyn tuomioistuimessa eikä asettaa oikeuden päätöstä kyseenalaiseksi (1 artiklan 3 kohta);
3. kantelu on tehtävä kahden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona kantelun tekijä sai tietoonsa kanteluun oikeuttavat seikat (2 artiklan 4 kohta);
4. aiheellisten hallinnollisten menettelyjen on oltava suoritettu ennen kantelun tekemistä toimielimissä ja elimissä, joita asia koskee (2 artiklan 4 kohta);
5. jos kantelu koskee yhteisöjen toimielinten tai elinten sekä näiden virkamiesten tai muiden henkilöstöön kuuluvien välisiä työsuhteita, asianosaisen on käytettävä hallinnon sisäiset valitusmahdollisuudet ennen kantelun tekemistä (2 artiklan 8 kohta).

Kantelu, jossa asianmukaisia hallinnollisia menettelyjä ei ollut suoritettu

Saksan kansalainen, joka pyysi saada tutustua neuvoston asiakirjoihin, valitti oikeusasiamiehelle, että neuvosto vastasi hänelle englannin kielellä, vaikka hänen pyyntönsä oli esitetty saksan kielellä. Hän sanoi myös, että neuvoston perustelut sille, miksi vastauksen antamisen määräaika pidennettiin 15 työpäivää, ei ollut asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun asetuksen (EY) N:o 1049/2001 mukaista. Kantelija toimitti kantelunsa neuvostolle, joka vastasi lähettämällä kantelijalle aiemmin antamansa vastauksen saksaksi käännettynä. Hän peruutti kantelunsa kielen osalta, mutta pitäytyi toisessa väitteessään.

Oikeusasiamies ei voinut ottaa kantelua tutkittavaksi, koska kantelija kääntyi neuvoston ja oikeusasiamiehen puoleen samanaikaisesti (19. lokakuuta 2009). Oikeusasiamies totesi, että neuvosto tarvitsee kohtuullisen ajan käsitelläkseen kantelijan väitettä. Hän totesi, että jos neuvosto ei antaisi tyydyttävää vastausta marraskuun 2009 toiseen viikkoon mennessä, kantelu voitaisiin uusia.

2596/2009/CH ■

5. ”Oikeusasiamies pyrki kyseisen toimielimen tai elimen kanssa mahdollisuuksien mukaan poistamaan epäkohdan ja antamaan tyydyttävän vastauksen kanteluun.”

6. ”Jos oikeusasiamies toteaa hallinnollisen epäkohdan, hän toimii mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä asianomaisen toimielimen kanssa löytääkseen sovintoratkaisun, jolla hallinnollinen epäkohta poistetaan ja joka vastaa kantelun tekijän vaatimuksiin.”

SEUT:n 228 artiklassa määrätään, että oikeusasiamies ”suorittaa tutkimukset, joita hän pitää perusteltuina”. Kantelijoiden perusteettomien odotusten välttämiseksi ja resurssien mahdollisimman hyvän

Vuonna 2009 tutkittavaksi otetuista tapauksista 33 % ei ollut perusteita tutkimuksen käynnistämiseksi.

käytön varmistamiseksi kaikista tutkittaviksi otettavista kanteluista arvioidaan huolellisesti, onko kohtuullista odottaa, että tutkimus johtaa hyödylliseen lopputulokseen. Mikäli näin ei ole, oikeusasiamies lopettaa tapauksen käsittelyn, koska tutkimuksen aloittamiselle

ei ole riittävästi perusteita. Oikeusasiamies on myös asettunut sille kannalle, että jos kantelua on jo käsitelty vetoomuksena Euroopan parlamentin vetoomusvaliokunnassa, oikeusasiamies ei tavallisesti pidä perusteltuna ryhtyä tutkimaan asiaa ilman uusia todisteita. Vuonna 2009 tutkittavaksi otetuista tapauksista 33 % ei ollut perusteita tutkimuksen käynnistämiseksi. Kun oikeusasiamies katsoo, ettei ole perusteita tutkimuksen käynnistämiseksi, hän ilmoittaa asiasta kantelijalle ja tietyissä tapauksissa lähettää asianomaiselle toimielimelle päätöksestä version, josta henkilöviittaukset on poistettu.

2.5 Oikeusasiamiehen menettelyt

Kaikki oikeusasiamiehelle lähetetyt kantelut rekisteröidään ja niiden lähettäjiä ilmoitetaan kantelun vastaanottamisesta yleensä viikon kuluessa. Vastaanottoilmoituksessa kantelijalle kerrotaan käsittely-

Kaikki oikeusasiamiehelle lähetetyt kantelut rekisteröidään ja niiden lähettäjiä ilmoitetaan kantelun vastaanottamisesta yleensä viikon kuluessa.

menettelystä ja mainitaan viitenumero sekä kantelua käsittelevän henkilön nimi ja puhelinnumero.

Kantelu tarkastetaan sen selvittämiseksi, onko syytä käynnistää tutkimus, ja kantelijalle ilmoitetaan tarkastuksen tuloksesta yleensä

kuukauden kuluttua. Jos tutkimusta ei käynnistetä, kantelijalle esitetään käynnistämättä jättämisen perusteet. Mikäli mahdollista, kantelu siirretään tai kantelijalle neuvotaan, minkä toimivaltaisen elimen puoleen hän voisi kääntyä.

Kantelijalle ilmoitetaan tutkimuksen aikana jokaisesta uudesta käänteestä. Kun oikeusasiamies päättää lopettaa tutkimuksen, hän ilmoittaa tutkimuksen tuloksista ja päätelmistään kantelijalle. Oikeusasiamiehen päätökset eivät ole oikeudellisesti sitovia, eikä niistä aiheudu sitovia oikeuksia tai velvollisuuksia kantelijalle tai asianomaiselle toimielimelle.

■ Yksinkertaistettu tutkimusmenettely

Vaihtoehtona mahdollista hallinnollista epäkohtaa koskevan kirjallisen tutkimuksen käynnistämiseksi ja tavoitteenaan ratkaista ongelma nopeasti oikeusasiamies käyttää epävirallisia joustavia menettelyjä asianomaisen toimielimen suostumuksella ja yhteistyössä sen kanssa.

Vuoden 2009 aikana sovittiin 114 tapausta oikeusasiamiehenpuututtua asiaan, jolloin vastaamatta jääneisiin kirjeisiin lähetettiin nopeasti vastaus (katso vuoden 1998 vuosikertomuksen kohta 2.9, jossa on tarkemmat tiedot menettelystä). Yksinkertaistettua menettelyä käytetään myös muissa tapauksissa, esimerkiksi seuraavassa:

Komissio maksaa erääntyneet lisät ja vastaa tietopyyntöön

Henkilön havaittua, että komissio oli maksanut hänelle yli kolmen kuukauden ajan liian vähän lapsilisää, hän pyysi tietoa kustakin hänen lapsestaan maksettavan lisän määrästä. Tämän jälkeen hän väitti oikeusasiamiehelle, että komissio ei ollut vastannut hänen pyyntönsä. Hän vaati komissiolta maksamattomia lisä.

Käyttäen yksinkertaistettua menettelyä oikeusasiamiehen toimisto otti yhteyttä komissioon ja pyysi sitä sopimaan asian. Komissio suhtautui pyyntöön myönteisesti ja päätti maksaa kantelijalle 2 400 EUR eli viivästyneet lisät. Komissio vastasi myös yksityiskohtaisesti tiedusteluun lapsilisän määrästä lasta kohden. Kantelija kiitti oikeusasiamiestä onnistuneesta ja ripeästä toiminnasta.

■ Tutkimuksen aloittaminen

Jos oikeusasiamies päättää käynnistää kirjallisen tutkimuksen, sen ensimmäisessä vaiheessa kantelu toimitetaan asianomaiselle toimielimelle, jota pyydetään lähettämään lausunto oikeusasiamiehelle yleensä kolmen kalenterikuukauden kuluessa. Euroopan parlamentti ja komissio suostuivat vuonna 2004 lyhyempään kahden kuukauden määräaikaan kanteluissa, jotka koskevat kieltäytymistä antamasta asiakirjoja tutustuttavaksi.

■ Oikeudenmukainen menettely

Oikeudenmukaisen menettelyn periaate edellyttää, ettei kantelusta tehdyssä oikeusasiamiehen päätöksessä oteta huomioon joko kantelijan tai EU:n toimielimen lähettämää aineistoa, ellei toisella osapuolella ole ollut mahdollisuutta tutustua siihen ja esittää siitä näkemystään.

Oikeusasiamies lähettääkin kantelijalle toimielimen lausunnon ja kehottaa tätä esittämään huomautuksensa. Samaa menettelyä käytetään, jos kantelun yhteydessä suoritetaan lisätutkimuksia.

Mahdollisuudesta valittaa kantelun käsittelyä tai tulosta koskevasta oikeusasiamiehen päätöksestä tai hakea siihen muutoin oikaisua ei määrätä EY:n perustamissopimuksessa eikä oikeusasiamiehen ohjesäännössä. Oikeusasiamies on kuitenkin kaikkien muiden EU:n toimielinten tavoin velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon SEUT:n 340 artiklan nojalla. Oikeusasiamiestä vastaan on periaatteessa mahdollista nostaa vahingonkorvauskanne unionin yleisessä tuomioistuimessa, jos oikeusasiamiehen katsotaan käsitelleen kantelua epäasianmukaisesti⁷.

■ Asiakirjojen tarkastaminen ja todistajien kuuleminen

Oikeusasiamiehen ohjesäännön 3 artiklan 2 kohdan mukaan EU:n toimielinten on toimitettava oikeusasiamiehelle tämän pyytämät tiedot ja annettava tälle mahdollisuus tutustua asianomaisiin asiakirjoihin. Vuonna 2008 tarkistetun ohjesäännön mukaisesti toimielimet eivät voi enää kieltäytyä tästä ”aiheellisesti tavalla perustelluista salassapitosyistä”.

Oikeusasiamiehellä on asiakirjoja tarkastaessaan oikeus varmistaa asianomaisen EU:n toimielimen, elimen tai laitoksen toimittamien tietojen täydellisyys ja paikkansapitävyys. Se on näin ollen tärkeä tae

Oikeusasiamiehellä on asiakirjoja tarkastaessaan oikeus varmistaa asianomaisen EU:n toimielimen, elimen tai laitoksen toimittamien tietojen täydellisyys ja paikkansapitävyys.

kantelijalle ja kansalaisille siitä, että oikeusasiamies voi suorittaa perusteellisen ja täydellisen tutkimuksen. Vuonna 2009 oikeusasiamies käytti 23 tapauksessa oikeuttaan tarkastaa toimielimen asiakirjat.

Ohjesäännön 3 artiklan 2 kohdassa säädetään myös, että EU:n toimielinten virkamiesten ja muiden henkilöstön jäsenten on oikeus-

asiamiehen pyynnöstä toimittava todistajina. Vuonna 2008 tarkistetun ohjesäännön mukaisesti oikeusasiamiehen todistajina toimivien EU:n virkamiesten ei enää tarvitse esiintyä ”oman hallintoyksikkönsä nimissä ja sen määräysten alaisena”. Heitä sitovat kuitenkin edelleen heidän oman hallintoyksikkönsä henkilöstösäännöt, ja heitä koskee salassapitovelvollisuus. Oikeusasiamiehen oikeutta kuulla todistajia ei sovellettu vuonna 2009.

Tarkistetussa ohjesäännössä on selkeytetty ja vahvistettu oikeusasiamiestä koskevaa edellytystä pitää asiakirjat ja tiedot luottamuksellisina. Tarkistetussa ohjesäännössä määrätään, että luottamuksellisiin tietoihin tai asiakirjoihin, ja etenkin asetuksen (EY) N:o 1049/2001⁸ 9 artiklassa tarkoitettuihin arkaluonteisiin asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeusasiamiehen oikeuden edellytyksenä on unionin asianomaisen toimielimen turvallisuussääntöjen noudattaminen. Luottamuksellisia tietoja tai asiakirjoja antavien toimielinten on ilmoitettava oikeusasiamiehelle luottamuksellisuudesta. Lisäksi oikeusasia-

7. Ks. esimerkiksi asia T-412/05 *M v. oikeusasiamies*, Kok. 2008, s. II-197.

8. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1049/2001, annettu 30. toukokuuta 2001, Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi, EUVL 2001 L 145, s. 43.

miehen on sovittava etukäteen kyseisen toimielimen kanssa luottamuksellisten tietojen tai asiakirjojen ja muiden salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen käsittelyä koskevista ehdoista.

Vuoden 2009 alussa oikeusasiamiehen ja neuvoston välillä oli erimielisyyttä siitä, miten neuvosto sovelsi oikeusasiamiehen ohjesääntöä. Tämä koski erityisesti sitä, miten neuvoston hallussa olevien *EU-restreint*-merkinnällä varustettujen asiakirjojen tarkastus suoritetaan. Asian ratkaisemiseksi oikeusasiamies osallistui neuvoston tiedotusasioista vastaavan työryhmän 14. lokakuuta 2009 pitämään kokoukseen. Kokous oli erittäin hyödyllinen ja johti asian nopeaan ja molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun.

■ Avoin menettely

Oikeusasiamiehelle tehtyjen kantelujen käsittely on julkista, jollei kantelija ole pyytänyt luottamuksellista käsittelyä.

Täytäntöönpanosäännösten 13 artiklassa säädetään kantelijan oikeudesta tutustua kanteluaan koskeviin oikeusasiamiehen asiakirjoihin. Säännösten 14 artiklassa säädetään oikeusasiamiehen hallussa olevien asiakirjojen julkisuudesta. Täytäntöönpanosäännöksiä täydentävässä oikeusasiamiehen 3. joulukuuta 2008 tekemässä päätöksessä, johon edellä kohdassa 2.2 viitataan, 13 ja 14 artiklaan tehtiin muutoksia, joiden tarkoituksena on mukauttaa oikeusasiamiehen tehtävät vastaamaan muutettua ohjesääntöä.

A large, stylized, light beige letter 'E' is positioned on the left side of the page. It has a thick, rounded design with a small gap in the middle horizontal bar.

Kantelut ja tutkimukset

KOLMANNESSA luvussa tehdään yleiskatsaus vuonna 2009 käsiteltyihin kanteluihin ja tutkimuksiin. Aluksi tarkastellaan tutkittuja kanteluita. Tämän jälkeen kerrotaan tutkimuksista, mukaan lukien saavutetut tulokset ja esimerkkitapaukset. Luvussa esitellään oikeusasiamiehen valitsemat mallitapaukset sekä aihekohtainen analyysi tärkeimmistä oikeusasiamiehen vuonna 2009 tekemiin päätöksiin sisältyvistä oikeudellisista ja tosiasioita koskevista päätelmistä. Luvun lopussa tarkastellaan tapauksia, jotka oikeusasiamies siirsi muille kanteluja käsitteleville elimille.

3.1

Yleiskatsaus tutkittuihin kanteluihin

Vuonna 2009 oikeusasiamies rekisteröi¹ yhteensä 3 098 kantelua, kun niitä vuonna 2008 oli 3 406. Vuoden aikana käsiteltiin yhteensä 3 119 kantelua², kun luku vuonna 2008 oli 3 346. Käsitellyistä kanteluista 55 % (1 704 kantelua) kuului jonkun Euroopan oikeusasiamiesten verkoston jäsenen toimivaltaan, ja 23 % (727 kantelua) kuului Euroopan oikeusasiamiehen toimivaltaan. Verkoston toimintaan osallistuvien muiden jäsenten kuin Euroopan oikeusasiamiehen käsittelemiä tapauksia koskeva tutkimus on tämän luvun lopussa.

Euroopan oikeusasiamies käynnisti kantelujen perusteella yhteensä 335 tutkimusta ja lisäksi neljä tutkimusta omasta aloitteestaan (vuonna 2008 vastaavat luvut olivat 293 ja kolme).

Taulukko 3.1: Vuoden 2009 aikana käsitellyt tapaukset

Rekisteröidyt kantelut vuonna 2009	3 098
Käsitellyt kantelut vuonna 2009	3 119
Euroopan oikeusasiamiesten verkoston jäsenen toimivaltaan kuuluvat tapaukset	1 704
Euroopan oikeusasiamiehen toimivaltaan kuuluvat tapaukset	727
Niistä:	230 :tä ei voitu ottaa tutkittavaksi 162 otettiin käsiteltäväksi, mutta tutkimuksen käynnistämiseksi ei ollut perusteita 335 :ssä tutkimus käynnistettiin kantelun perusteella
Kantelujen perusteella käynnistetyt tutkimukset	335
Käynnistetyt oma-aloitteiset tutkimukset	4
Päätökseen saadut tutkimukset	318
Niistä:	182 tutkimusta oli rekisteröity vuonna 2009 (57 %) 80 tutkimusta oli rekisteröity vuonna 2008 (25 %) 56 tutkimusta oli rekisteröity aiempina vuosina (18 %)

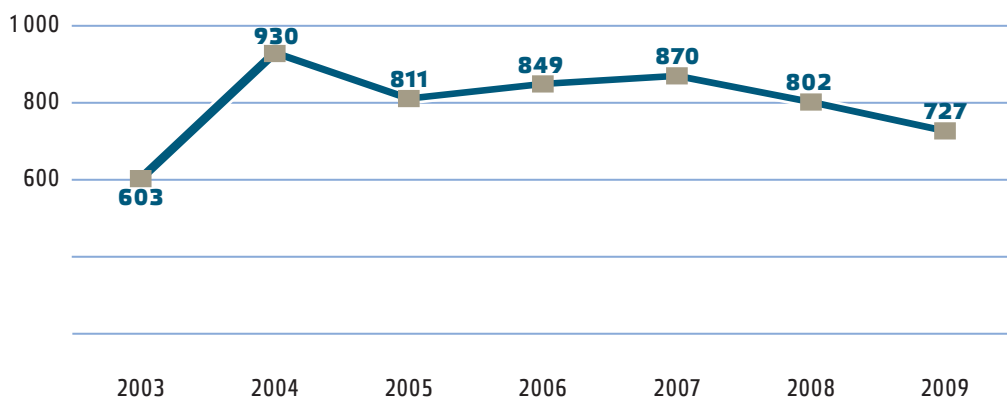
1. Tietyn kalenterivuoden aikana todellisuudessa rekisteröityjen kantelujen erottamiseksi samana kalenterivuonna vastaanotetuista mutta seuraavana kalenterivuonna rekisteröidyistä kanteluista Euroopan oikeusasiamiehen vuosikertomus sisältää "vastaanotetut kantelut" -tilastoluokan sijasta luokan "rekisteröidyt kantelut".

2. Tilastoluokka "käsitelty" tarkoittaa, että analyysi, jonka perusteella kantelun katsotaan (i) kuuluvan oikeusasiamiehen toimivaltaan, (ii) täyttävän tutkittavaksi ottamisen perusteet ja (iii) täyttävän riittävät perusteet tutkimuksen käynnistämiseksi, on toteutettu. Käsitelyyn kuuluvan ajan takia "käsitellyiksi" luokiteltujen kantelujen määrä tietynä vuonna eroaa samana vuonna "rekisteröityjen" kantelujen määrästä.

Oikeusasiamies sai vuonna 2009 päätökseen 318 tutkimusta (355 vuonna 2008). Näistä kaikista 182 tutkimusta oli rekisteröity vuonna 2009, 80 vuonna 2008 ja 56 aiempina vuosina.

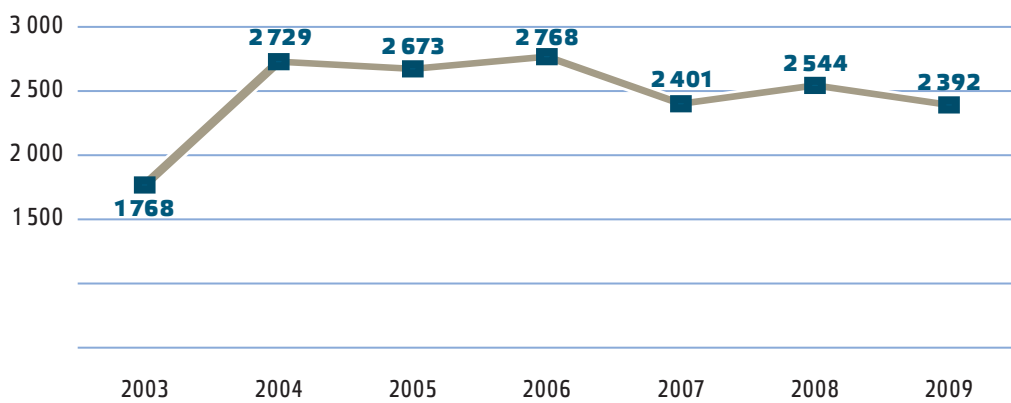
Kuva 3.1 osoittaa³, että kuluneiden kuuden vuoden aikana oikeusasiamiehen toimivaltaan kuuluvien kantelujen määrä on kasvanut vuoden 2003 603 kantelusta 727 kanteluun vuonna 2009. Kantelujen määrä saavutti huippunsa vuonna 2004, kun niitä oli 930 kappaletta. Toiseksi eniten kanteluja tehtiin vuonna 2007 eli 870.

Kuva 3.1: Toimivaltaan kuuluvat kantelut 2003–2009

Kuva 3.2 osoittaa⁴, että niiden kantelujen määrä, jotka eivät kuulu Euroopan oikeusasiamiehen toimivaltaan, on laskenut 2 392 tapaukseen vuonna 2009. Tämä on alhaisin rekisteröity määrä vuoden 2003 jälkeen, jolloin niitä oli 1 768. Oikeusasiamies pyrkii edelleen vähentämään toimivaltaansa kuulumattomien kantelujen määrää antamalla selkeää tietoa siitä, mitä hän voi ja mitä hän ei voi tehdä, ja opastamalla kantelijoita heti oikean elimen puoleen.

Kuva 3.2: Toimivaltaan kuulumattomat kantelut 2003–2009

Taulukko 3.2 kuvaa vuonna 2009 rekisteröityjen kantelujen maantieteellistä jakautumista. Eniten kanteluja tehtiin EU:n runsasväestöisimmässä maassa Saksassa, ja seuraavaksi eniten Espanjassa, Puolassa ja Ranskassa. Väestömäärään suhteutettuna eniten kanteluja tehtiin kuitenkin Luxemburgissa, Maltalla, Kyproksella ja Belgiassa.

3. On huomattava, että vuoden 2005 aikana 335 oikeusasiamiehen toimivaltaan kuuluvaa kantelua koski samaa aihetta. Jotta eri vuosien välillä olisi mahdollista suorittaa tarkka vertailu, kuvassa 3.1 tapaukset on laskettu erikseen ja huomioon on otettu vain yksitoista ensimmäistä tapausta.

4. On huomattava, että vuoden 2006 aikana 281 kantelua, jotka eivät kuuluneet oikeusasiamiehen toimivaltaan, koski samaa aihetta. Jotta eri vuosien välillä olisi mahdollista suorittaa tarkka vertailu, kuvassa 3.2 tapaukset on laskettu erikseen ja huomioon on otettu vain yksitoista ensimmäistä tapausta.

Taulukko 3.2: Vuonna 2009 rekisteröityjen kantelujen jakautuminen maittain

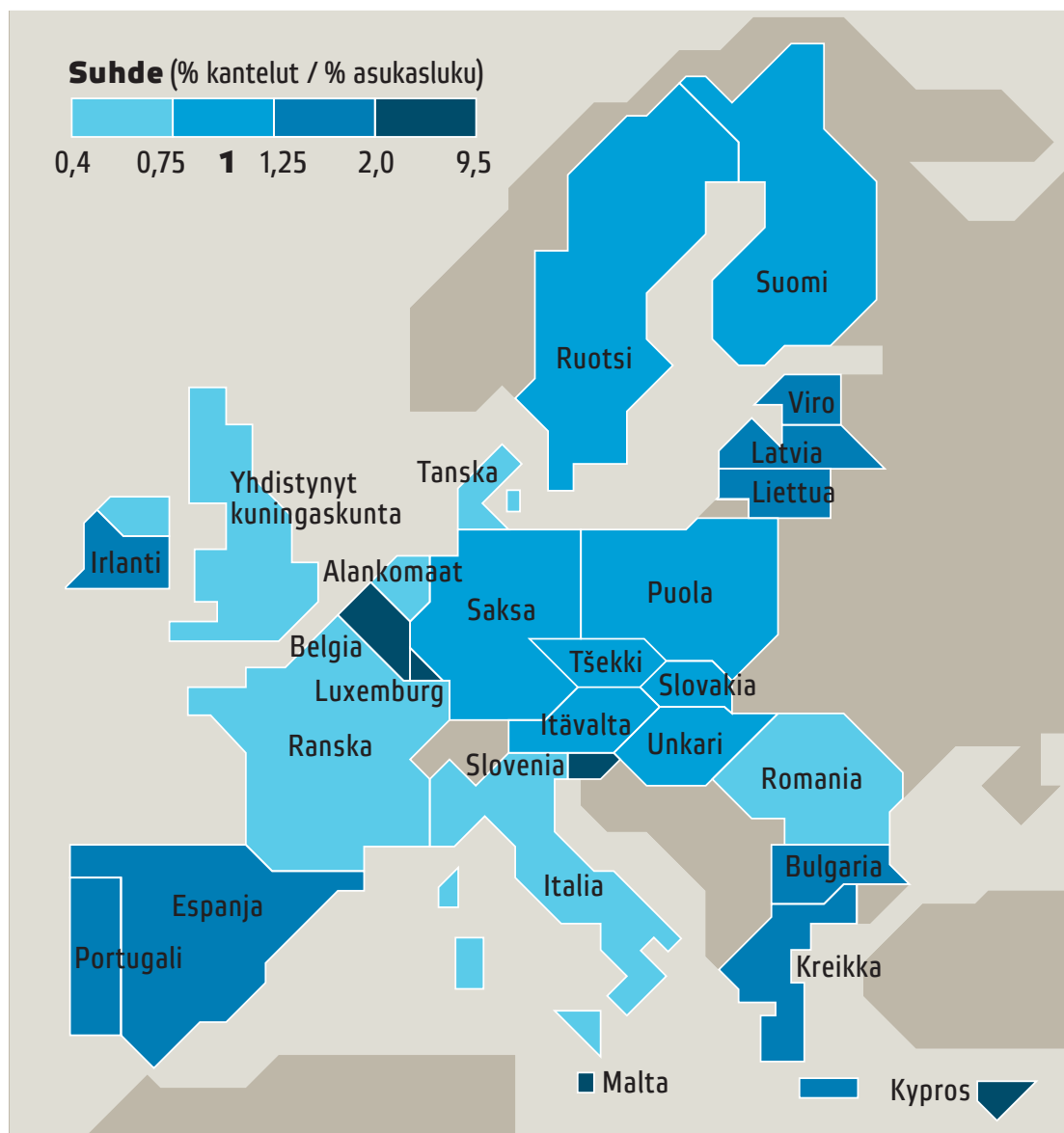
Maa	Kantelujen määrä	%-osuus kanteluista	%-osuus EU:n väestöstä	Suhde
Luxemburg	29	0,9	0,1	9,4
Malta	25	0,8	0,1	8,1
Kypros	24	0,8	0,2	3,9
Belgia	207	6,7	2,1	3,2
Slovenia	29	0,9	0,4	2,3
Viro	17	0,5	0,3	1,8
Portugali	102	3,3	2,1	1,6
Bulgaria	77	2,5	1,6	1,6
Irlanti	40	1,3	0,9	1,4
Espanja	389	12,6	9,0	1,4
Liettua	30	1,0	0,7	1,4
Latvia	20	0,6	0,5	1,3
Kreikka	91	2,9	2,3	1,3
Suomi	42	1,4	1,1	1,2
Itävalta	62	2,0	1,7	1,2
Puola	235	7,6	7,7	1,0
Tšekki	59	1,9	2,1	0,9
Unkari	55	1,8	2,0	0,9
Saksa	413	13,3	16,6	0,8
Slovakia	27	0,9	1,1	0,8
Ruotsi	42	1,4	1,8	0,8
Tanska	23	0,7	1,1	0,7
Romania	81	2,6	4,4	0,6
Ranska	235	7,6	12,8	0,6
Alankomaat	59	1,9	3,3	0,6
Italia	183	5,9	11,9	0,5
Yhdistynyt kuningaskunta	176	5,7	12,3	0,5
Muut	157	5,1		
Ei tiedossa	169	5,5		

HUOMAUTUS Kantelusuhde on laskettu jakamalla kunkin jäsenvaltion kantelujen kokonaismäärän prosenttiosuus jäsenvaltion prosenttiosuudella koko EU:n väestöstä. Jos suhde on yli 1,0, kyseessä olevasta jäsenvaltiosta on esitetty oikeusasiamiehelle enemmän kanteluja kuin maan väestömäärä huomioon ottaen olisi voitu odottaa. Kaikki taulukon prosenttiluvut on pyöristetty yhden desimaalin tarkkuudella.

Vuonna 2009 viidestätoista jäsenvaltiosta esitettiin enemmän ja yhdestätoista jäsenvaltiosta vähemmän kanteluja kuin maiden väestömäärän perusteella osattiin odottaa, ja yhdestä jäsenvaltiosta esitettyjen kantelujen määrä oli oletettu suhteessa sen väestömäärään.

Jäljempänä oleva kuva antaa selkeän käsityksen siitä, miten todennäköisesti kunkin jäsenvaltion kansalaiset kantelevat Euroopan oikeusasiamiehelle. Perustana on tehtyjen kantelujen määrä suhteessa väestömäärään jäsenvaltioittain taulukon 3.2 mukaan (ks. taulukon 3.2 alla oleva huomautus suhteen laskentatavasta).

Vuonna 2009 rekisteröityjen kantelujen jakautuminen maittain

Kantelu Euroopan oikeusasiamiehelle voidaan tehdä millä tahansa yhteisön perustamissopimusten kahdellakymmenelläkollmella kielellä⁵. Euroopan oikeusasiamiehen ja Espanjan hallituksen marras-

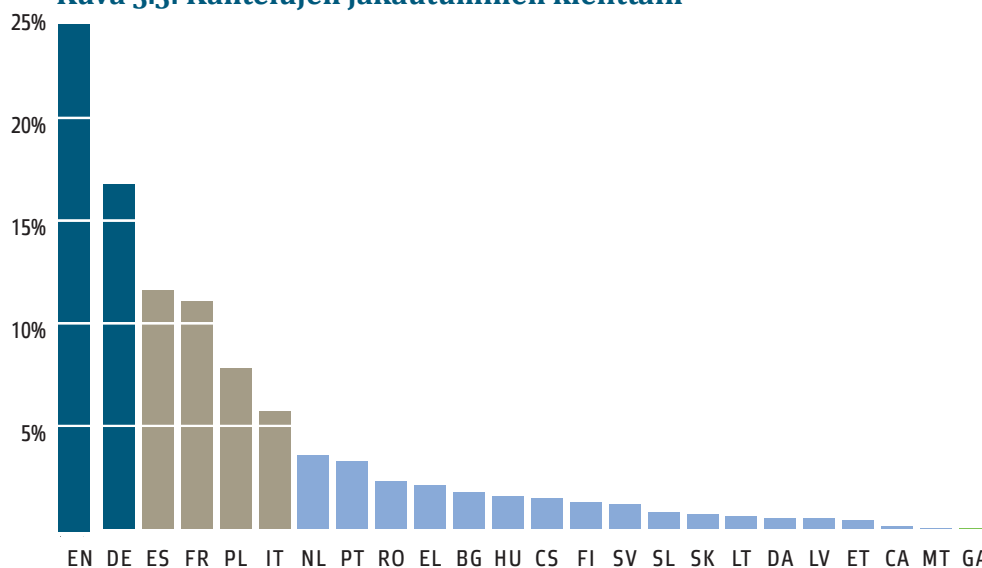
Kantelu Euroopan oikeusasiamiehelle voidaan tehdä millä tahansa yhteisön perustamissopimusten kahdellakymmenelläkollmella kielellä.

kuussa 2006 allekirjoittaman sopimuksen mukaisesti kansalaiset voivat esittää kantelun Euroopan oikeusasiamiehelle millä tahansa Espanjan virallisen kielen asemassa olevalla kielellä (katalaani/valencia, galego ja baski)⁶. Kuva 3.3 osoittaa, että vuonna 2009 suurin

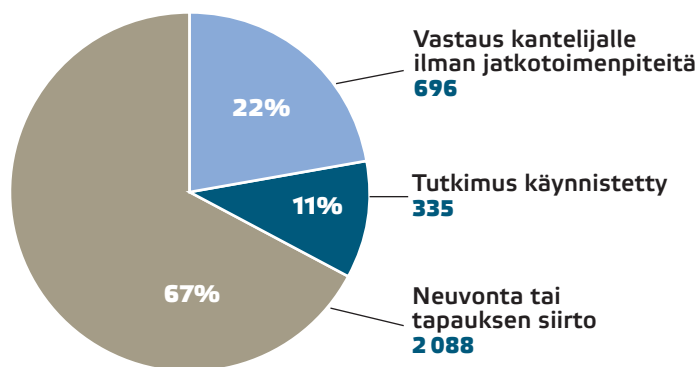
osa kantelijoista esitti kantelunsa oikeusasiamiehelle englanniksi, saksaksi, ranskaksi tai espanjaksi. Muutamia kanteluja esitettiin viro, katalaanin, maltan ja iirin kielellä.

5. Bulgaria, tšekki, tanska, hollanti, englanti, viro, suomi, ranska, saksa, kreikka, unkari, iiri, italia, latvia, liettua, malta, puola, portugali, romanian, slovakki, sloveeni, espanja ja ruotsi.

6. Allekirjoittamalla sopimuksen oikeusasiamies sovitti menettelynsä neuvoston kesäkuussa 2005 antamien päätelmien mukaisiksi. Päätelmät mahdollistavat näiden kielten käytön ja helpottavat Espanjan kansalaisten yhteydenpitoa EU:n toimielimiin.

Kuva 3.3: Kantelujen jakautuminen kielittäin

Kuvasta 3.4 näkee, että lähes 80 % tapauksista oikeusasiamies pystyi auttamaan kantelijaa joko käynnistämällä tutkimuksen (11 % tapauksista), välittämällä asian toimivaltaiselle elimelle tai neuvomalla kantelijalle, kenen puoleen tämän kannattaisi kääntyä (67 % tapauksista). Seuraavassa kohdassa 3.6 luodaan yleiskatsaus tapauksiin, jotka siirrettiin käsiteltäväksi toiselle taholle tai jossa kantelijalle annettiin neuvoja. Vuonna 2009 käsitellyistä tapauksista 22 % kantelijalle lähetettiin vastaus; oikeusasiamies katsoi, ettei tapauksissa ollut mahdollista toteuttaa enempää toimenpiteitä. Joissakin tapauksissa tämä johtui siitä, ettei kantelija tarkentanut, ketä tai mitä tahoa kantelu koski.

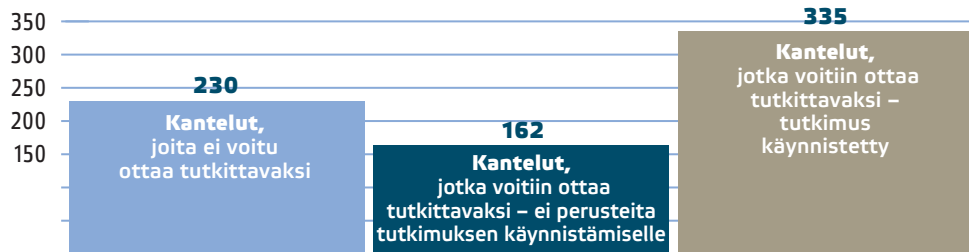
Kuva 3.4: Euroopan oikeusasiamiehen kantelujen johdosta toteuttamat toimenpiteet

HUOMAUTUS Huomioon on otettu 215 vuoden 2008 lopulla rekisteröityä kantelua, jotka käsiteltiin vuonna 2009. Huomioon ei ole otettu 94:ää vuoden 2009 lopulla rekisteröityä kantelua, joiden jatkotoimenpiteistä ei ollut vuoden lopussa vielä päätetty.

3.2 Analyysi käynnistetyistä tutkimuksista⁷

Kaikki oikeusasiamiehen toimivaltaan kuuluneet kantelut tarkastettiin sen selvittämiseksi, voidaanko kantelu ottaa käsiteltäväksi. Toimivaltaan kuuluneista 727 kantelusta 230:tä ei voitu ottaa käsiteltäväksi ja 162 käsiteltäväksi otetun kantelun kohdalla oikeusasiamies katsoi, ettei tutkimuksen käynnistämiseksi ollut perusteita.

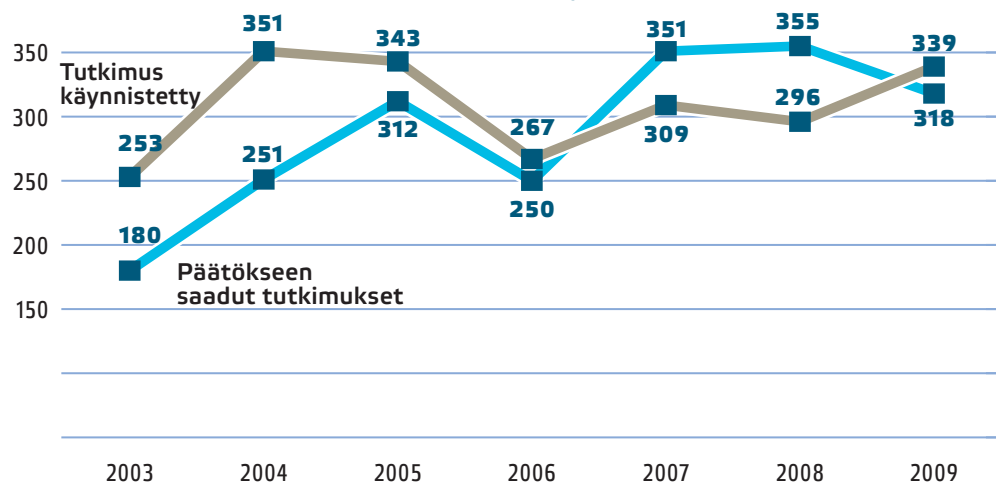
Kuva 3.5: Euroopan oikeusasiamiehen toimivaltaan kuuluvat kantelut

Vuoden aikana käynnistettiin kaiken kaikkiaan 335 uutta tutkimusta kantelun perusteella. Tämä on 14 % enemmän kuin vuonna 2008. Oikeusasiamies käynnisti lisäksi neljä oma-aloitteista tutkimusta.

Kuva 3.6 osoittaa, että vuonna 2009 käynnistettyjen tutkimusten määrä on hieman alhaisempi kuin vuonna 2004 (351 tutkimusta) ja vuonna 2005 (343 tutkimusta). Päätökseen saatuja tutkimuksia analysoidaan jäljempänä kohdassa 3.3.

Kuva 3.6: Tutkimusten määrän kehitys

Yhteensä 84 % tutkimukseen johtaneista kanteluista oli yksittäisten kansalaisten tekemiä, ja 16 % kanteluista yritysten ja yhdistysten tekemiä.

Taulukko 3.3: Tutkimukseen johtaneiden kanteluiden tekijät

Yksityiset kansalaiset	84 % (283)
Yritykset ja yhdistykset	16 % (52)

7. Kuten vuosikertomuksen 2008 osalta, tämän kohdan analyysi on tehty vuonna 2009 käynnistettyjen tutkimusten pohjalta, eikä (kuten aiemmin) koko vuoden aikana käsiteltyjen tutkimusten pohjalta (eli edellisten vuosien tapaukset mukaan luettuina). Tämä tilastotietojen laskentatapa antaa paremman vuosittaisen kuvan yleisestä kehityssuunnasta.

Suurin osa oikeusasiamiehen vuonna 2009 käynnistämistä tutkimuksista koski Euroopan komissiota (56 %). Komissio tekee EU:n toimielimistä eniten kansalaisiin suoraan vaikuttavia päätöksiä, joten on loogista, että se on kansalaisten kantelujen pääasiallinen kohde. On kuitenkin syytä ottaa huomioon, että vaikka komissiota koskevien tutkimusten absoluuttinen määrä laski (vuoden 2008 195 tapauksesta 191 tapaukseen vuonna 2009), Euroopan parlamenttia, Euroopan yhteisöjen henkilöstövalintatoimistoa (EPSO), neuvostoa ja Euroopan unionin tuomioistuinta koskevien tapausten määrä kasvoi (samassa järjestyksessä kymmenen, kymmenen, kaksi ja kuusi tapausta enemmän). Tuomioistuimen osalta on tärkeä mainita, että oikeusasiamies ei voi käynnistää tutkimuksia, jotka koskevat tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä. Kahdestakymmenestä kolmesta muusta EU:n toimielimestä, elimestä ja laitoksesta tehtiin lisäksi 59 tutkimusta⁸.

Kuva 3.7: Tutkimuksen kohteena olevat toimielimet, elimet, virastot ja toimistot

Vuonna 2009 käynnistettyjen tutkimusten väitetyt hallinnolliset epäkohdat koskivat pääasiassa avoimuuden puutetta – mukaan lukien kieltäytyminen tietojen antamisesta (36 % tutkimuksista) – epäoikeudenmukaisuutta tai toimivallan väärinkäyttöä (14 %), vältettävissä ollutta viivästystä (13 %), epättydyttäviä menettelyjä (13 %), huolimattomuutta (6 %), sitä, ettei jäsenvaltion velvollisuuksien täyttämistä ollut varmistettu eli ettei komissio ollut hoitanut tehtäväänsä perustamissopimuksen valvojana (6 %), oikeudellista virhettä (6 %) ja syrjintää (5 %).

8. Euroopan petostentorjuntavirasto (6 tutkimusta), Euroopan unionin alueiden komitea (6), koulutuksen, audiovisuaalialan ja kulttuurin toimeenpanovirasto (5), Euroopan lentoturvallisuusvirasto (5), Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (4), Euroopan poliisiakatemia (3), Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen (3), Euroopan investointipankki (3), Euroopan lääkevirasto (3), Euroopan tutkimusneuvoston toimeenpanovirasto (3), Europol (3), Euroopan tilintarkastustuomioistuin (2), Euroopan verkko- ja tietoturvvirasto (2), sisämarkkinoiden harmonisointivirasto (2), Euroopan unionin elinten käännöskeskus (1), Euroopan keskuspankki (1), Euroopan kemikaalivirasto (1), Euroopan puolustusvirasto (1), Euroopan unionin perusoikeusvirasto (1), Eurojust (1), Euroopan unionin jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtiva virasto (1), Euroopan unionin julkaisutoimisto (1), Euroopan laajuisen liikenneverkon toimeenpanovirasto (1).

Kuva 3.8: Väitetyn hallinnollisen epäkohdan tyyppi

HUOMAUTUS Joissakin tapauksissa samassa tutkimuksessa käsiteltiin kahden tai useamman tyyppistä väitettyä hallinnollista epäkohtaa. Prosenttiosuuksien summa on sen vuoksi suurempi kuin 100 %.

3.3

Oikeusasiamiehen tutkimusten tulokset

Kuva 3.6 edellä osoittaa, että vuonna 2009 oikeusasiamies sai päätökseen 318 tutkimusta. Näistä 311 liittyi kanteluihin ja seitsemän oli oma-aloitteisia tutkimuksia.

Suurin osa oikeusasiamiehen vuonna 2009 loppuunsaattamista tutkimuksista käsiteltiin vuoden kuluessa (70 %). Yli puolet (55 %) saatiin päätökseen kolmen kuukauden kuluessa. Näihin kuuluvat tapaukset, jotka oikeusasiamies ratkaisi erittäin nopeasti, esimerkiksi esittämällä asianomaiselle toimitusmääräajan ratkaisua puhelimitse⁹ (katso kohta 2.5 edellä). Yli 80 % tutkimuksista saatiin päätökseen 18 kuukauden kuluessa, ja jäljellä olevien tapausten tutkiminen kesti kauemmin niiden monimutkaisuuden tai viivästysten takia. Tutkimukset saatiin päätökseen keskimäärin yhdeksän kuukauden kuluessa. Tämä merkitsee huomattavaa parannusta (vuonna 2008 tutkimusten suorittamiseen käytetty keskimääräinen aika oli 13 kuukautta) ja kuvastaa vuosikertomuksessa 2008 asetettua tavoitetta kehittää toimintaa vuonna 2009 jouduttamalla edelleen tutkimusten saamista päätökseen säilyttäen tai jopa ylittäen korkeat standardit. Parannukset johtuvat lähinnä siitä, että lisätyö, joka aiheutui kanteluiden määrän tuntuvasta lisääntymisestä vuodesta 2004, on nyt saatu päätökseen.

Taulukko 3.4: Vuonna 2009 tutkimuksen perusteella päätökseen saadut tapaukset

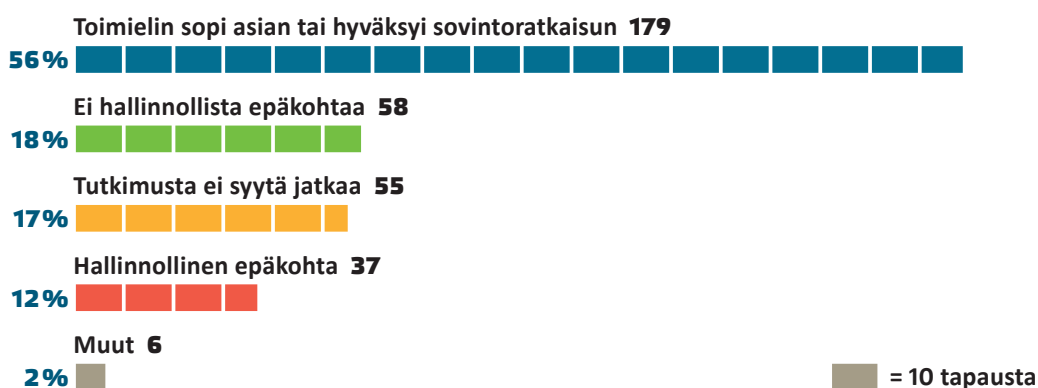
Tutkimuksen keskimääräinen kesto	9 kuukautta
Tapaus saatu päätökseen 3 kuukaudessa	55 %
Tapaus saatu päätökseen 12 kuukaudessa	70 %
Tapaus saatu päätökseen 18 kuukaudessa	81 %

HUOMAUTUS Luvut perustuvat 30-päiväiseen kuukauteen. On myös huomattava, että prosenttiluvut ovat kumulatiivisia lukuja.

9. Mukaan luetaan tapaukset, joissa oikeusasiamies olisi suorittanut täysimittaisen tutkimuksen, jos kantelija ei olisi perunut kantelua, sekä tapaukset, joissa oikeusasiamies ei voinut jatkaa tutkimustaan, koska kantelija päätti viedä asian tuomioistuimeen.

Kuva 3.9 osoittaa, että vuonna 2009 päätökseen saaduista tapauksista 179:ssä (56 % kaikista tapauksista) saavutettiin nopeasti kantelijan kannalta positiivinen lopputulos. Näissä tapauksissa toimitettiin joko sopi asian tai hyväksyi sovintoratkaisun. Vuonna 2008 vastaava luku oli 129 tapausta. Asia selvitettiin 55 tapauksessa siten, ettei tapauksen tutkimusta ollut enää syytä jatkaa, ja 58 tapauksessa oikeusasiamies ei havainnut hallinnollista epäkohtaa. Oikeusasiamies totesi hallinnollisia epäkohtia olleen 37 tapauksessa. Kahdessa niistä asianomainen toimitettiin hyväksyi oikeusasiamiehen suositusluonnoksen, ja kriittisiä huomautuksia annettiin 35 tapauksessa (kuva 3.10). Tuloksia arvioidaan tarkemmin jäljempänä¹⁰.

Kuva 3.9: Päätökseen saatujen tutkimusten tulokset

HUOMAUTUS Joissakin tapauksissa tutkimukset päätettiin kahdesta tai useammasta eri syystä. Prosenttiosuuksien summa on sen vuoksi suurempi kuin 100 %.

■ Ei hallinnollista epäkohtaa

Vuonna 2009 saatiin päätökseen 58 tapausta, joissa ei todettu hallinnollista epäkohtaa. Tällainen tulos ei ole aina kielteinen kantelijan kannalta, sillä kantelija hyötyy ainakin saadessaan täydellisen selvityksen asianomaiselta toimielimeltä sen toiminnasta sekä oikeusasiamiehen riippumattoman analyysin asiasta. Samoin tällainen tulos on konkreettinen osoitus siitä, että asianomainen toimielin on toiminut hyvän hallintotavan periaatteita noudattaen.

→→→ Komissio auttaa ratkaisemaan tapauksen lentomatkustajien oikeuksista

Saksan kansalaisen oli järjestettävä matkansa Madagaskarista Pariisiin kautta takaisin Saksaan, koska Air France peruutti hänen jatkolentonsa lakon takia. Hän väitti, ettei ollut saanut apua tai korvausta lentoyhtiöltä tai toimivaltaiselta Ranskan valvontaelimeltä, siviili-ilmailuvirastolta (DGAC), jonka kanssa hänellä oli yhteydenpito-ongelmia kielivaikkeuksien takia. Kantelija kääntyi Euroopan komission puoleen saadakseen apua, muttei ollut tyytyväinen komission vastaukseen. Oikeusasia- miehelle toimittamassaan kantelussa hän väitti, ettei komissio varmistanut, että EU:n jäsenvaltiot soveltavat asianmukaisesti sääntöjä lentomatkustajille annettavasta korvauksesta ja matkusta- jien avustamisesta, kun koneeseen pääsy viivästyy tai lento peruuntuu tai myöhästyy tuntuvasti.

Oikeusasiamies havaitsi, että komissio oli lähtenyt aktiivisesti selvittämään kantelijan asiaa varmistamalla, että DGAC toteutti tarvittavat toimenpiteet. Lentoyhtiö oli tällä välin maksanut matkustajalle korvaukset. Oikeusasiamies oli myös tyytyväinen komission ilmoitukseen, jonka mukaan se auttaisi kansallisia valvontaviranomaisia ratkaisemaan eurooppalaisten matkustajien kieliongelmia.

2980/2008/GG

10. Seuraava analyysi on laadittu vuonna 2009 päätökseen saatujen tutkimusten perusteella. Jos tutkimuksessa on käsitelty useampia väitteitä tai vaatimuksia, oikeusasiamies saattaa päätyä niiden osalta erilaisiin tuloksiin.

Lisähuomautukset

Myös silloin, kun oikeusasiamies ei havaitse hallinnollista epäkohtaa tai katsoo, ettei tutkimusta ole syytä jatkaa, hän voi antaa lisähuomautuksen, kun hän on havainnut mahdollisuuden parantaa hallinnon laatua. Lisähuomautus ei siten merkitse toimielimen arvostelua, vaan sillä annetaan pikemminkin neuvoja siitä, miten parantaa tiettyä menettelyä kansalaisille tarjottavan palvelun laadun parantamiseksi. Vuonna 2009 oikeusasiamies antoi lisähuomautuksia yhteensä 28 tapauksessa seuraava tapaus mukaan lukien:

Väitetty salassapitovelvollisuuden rikkominen tapauksessa Ryanair / Aer Lingus

Komissio tutki Ryanairin ehdotusta sulautua Aer Lingusiin ja julisti fuusion yhteismarkkinoille soveltumattomaksi. Ryanair väitti, että komissio ei ollut täyttänyt luottamuksellisuuden säilyttämistä koskevaa velvollisuuttaan erittäin arkaluonteisten tietojen osalta, jotka sisältyivät menettelyyn liittyviin asiakirjoihin, joihin väitetiedoksianto kuului.

Oikeusasiamies havaitsi, että väitetiedoksianto oli annettu tiedotusvälineille. Tämä katsotaan vakavaksi salassapitovelvollisuuden rikkomiseksi. Oikeusasiamies katsoi kuitenkin, ettei voida olettaa tietojen vuotaneen komissiosta, koska väitetiedoksiannon salassa pidettävä versio oli myös kansallisilla kilpailuviranomaisilla. Oikeusasiamies antoi lisähuomautuksen, jossa hän kannusti komissiota tutkimaan yhdessä kansallisten kilpailuviranomaisten kanssa mahdollisuuksia ottaa käyttöön asianmukaisia mekanismeja, jotka varmistavat luottamuksellisten tietojen ja asiakirjojen turvallisen lähettämisen.

1342/2007/FOR ■

■ Toimielimen sopimat tapaukset ja sovintoratkaisut

Oikeusasiamies pyrkii aina mahdollisuuksien mukaan myönteiseen ratkaisuun, joka tyydyttää sekä kantelijaa että kantelun kohteena olevaa toimielintä. EU:n toimielinten yhteistyö on välttämätöntä, jotta voidaan päästä tällaisiin tuloksiin, jotka auttavat parantamaan toimielinten ja kansalaisten välisiä suhteita ja voivat tehdä kalliit ja aikaa vievät oikeudenkäynnit tarpeettomiksi.

Vuoden 2009 aikana toimielin sopi itse 166 tapausta oikeusasiamiehelle esitetyn kantelun seurauksena¹¹.

Komissio pyysi anteeksi viivästystä

Kantelija johti tutkimusta, jollaisia useat yritykset ja organisaatiot suorittivat komissiolle. Kantelija toimitti loppuraportin, tilinpäätökset ja muut tarvittavat asiakirjat sovitussa kolmen kuukauden määräajassa. Komissio ilmoitti vastaanottaneensa raportin, mutta ei maksanut maksettavaksi jäänyttä summaa. Kantelija lähetti useita muistutuksia, joista ensimmäiseen komissio vastasi mainiten viivästyksen syyksi lomat ja kapasiteettiongelmat. Kantelija kääntyi tämän jälkeen oikeusasiamiehen puoleen, ja väitti, ettei komissio ollut hoitanut asiaa ja maksanut puuttuvaa summaa sovitun 45 päivän kuluessa. Oikeusasiamiehen komissiolle ehdottaman laajennetun puhelinmenettelyn jälkeen komissio pyysi kantelijalta anteeksi viivästymistä asian käsittelyssä ja lupasi laskea ja maksaa jäljelle jääneen summan neljän viikon kuluessa, mikäli kantelija hyväksyi laskelman. Kantelija ilmoitti olevansa tyytyväinen tähän tulokseen ja ottavansa yhteyttä komissioon asian osalta.

2650/2009/KM (Luottamuksellinen) ■

¹¹ Kuten luvussa 2 todetaan, 114 tapauksessa vastaamatta jääneisiin kirjeisiin lähetettiin nopeasti vastaus oikeusasiamiehen puututtua asiaan.

Jos tutkimuksessa havaitaan alustavasti hallinnollinen epäkohta, oikeusasiamies pyrkii mahdollisimman usein sovintoratkaisuun. Vuoden aikana 13 tapausta päättyi sovintoratkaisun hyväksymiseen.

Jos tutkimuksessa havaitaan alustavasti

hallinnollinen epäkohta, oikeusasiamies pyrkii

mahdollisimman usein sovintoratkaisuun.

Vuoden 2009 lopussa oli vielä harkittavana 20 sovintoratkaisuehdotusta.

Oikeusasiamies sai aikaan sovintoratkaisun VIP-tason lippuja koskevassa kantelussa

Kaksi korkeassa asemassa olevaa virkamiestä otti vastaan urheiluasujen toimittajan tarjoamat VIP-liput Pariisissa järjestettäviin rugbyn maailmanmestaruuskisoihin. Eräs kansalaisjärjestö havaitsi tästä mahdollisesti aiheutuvan eturistiriidan ja kanteli asiasta oikeusasiamiehelle, sillä molemmat virkamiehet käsitelivät polkumyyntitapauksia, joista urheiluasujen toimittaja olisi voinut olla kiinnostunut. Oikeusasiamies ehdotti, että komissio myöntäisi, että sen olisi ollut suotavampaa estää näitä kahta virkamiestä ottamasta vastaan kyseisiä vieraanvaraisuuden osoituksia. Komissio hyväksyi tämän ehdotuksen, ja kantelija oli tähän tyytyväinen.

1341/2008/MHZ ■

Joissakin tapauksissa kantelu voidaan sopia tai sovintoratkaisuun voidaan päästä, jos asianomainen toimitelin tarjoaa kantelijalle korvauksen. Tällaiset tarjoukset ovat aina *ex gratia* -korvauksia, eli niihin ei liity oikeudellisen vastuun tunnustamista eikä niistä tule ennakkotapauksia.

Hallinnollinen epäkohta

Oikeusasiamies katsoi, että vuonna 2009 päätökseen saaduista tapauksista 12 % oli hallinnollinen epäkohta. Tapauksista 35 päätettiin antamalla asianomaiselle toimitelimelle kriittinen huomautus (44 tapausta vuonna 2008). Kaksi tapausta saatettiin päätökseen, kun toimitelin hyväksyi oikeusasiamiehen tekemän suositusluonnoksen. Tuloksia arvioidaan yksityiskohtaisemmin jäljempänä.

Kuva 3.10: Tutkimukset, joissa havaittiin hallinnollinen epäkohta

Kriittiset huomautukset

Jos sovintoratkaisu ei ole mahdollinen tai jos siihen ei päästä, oikeusasiamies joko päättää asian käsittelyn ja antaa asianomaiselle toimitelmelle kriittisen huomautuksen tai antaa suositusluonnoksen. Oikeusasiamies antaa yleensä kriittisen huomautuksen, (i) jos asianomainen toimitelin ei enää pysty korjaamaan hallinnollista epäkohtaa, (ii) jos hallinnollisella epäkohdalla ei näytä olevan yleistä merkitystä tai (iii) jos oikeusasiamies ei katso jatkotoimien olevan aiheellisia. Oikeusasiamies antaa kriittisen huomautuksen myös katsoessaan, ettei suositusluonnoksesta olisi käytännön hyötyä tai

Kriittinen huomautus vahvistaa kantelijalle sen, että hänen kantelunsa on oikeutettu, ja kertoo asianomaiselle toimitelmelle, mitä se on tehnyt väärin, niin että hallinnollinen epäkohta voidaan välttää jatkossa.

ettei erityiskertomuksen antaminen parlamentille olisi tarkoituksenmukaista tapauksessa, jossa asianomainen toimitelin ei hyväksy suositusluonnosta.

Kriittinen huomautus vahvistaa kantelijalle sen, että hänen kantelunsa on oikeutettu, ja kertoo asianomaiselle toimitelmelle, mitä se on tehnyt väärin, niin että hallinnollinen epäkohta voidaan välttää jatkossa.

Kokouksesta ei tehty kunnollisia muistiinpanoja Intelin tapauksessa

Vuonna 2008 mikroprosessorivalmistaja Intel kanteli oikeusasiamiehelle, että komissio oli tehnyt menettelyvirheitä tutkiessaan, oliko Intel käyttänyt väärin hallitsevaa asemaansa. Intel väitti, että komissio ei ollut laatinut pöytäkirjaa elokuussa 2006 tietokonevalmistaja Dellin johtotason henkilön kanssa pitämästään kokouksesta, vaikka kokouksessa nimenomaisesti käsiteltiin komission suorittamaa Intelin tarkastusta.

Oikeusasiamies katsoi, että elokuussa 2006 pidetyssä kokouksessa käsiteltiin Intelin tarkastusta. Hän totesi myös, että komissio ei tehnyt kokouksesta kunnollisia muistiinpanoja ja että komission tarkastusasiakirjat eivät sisältäneet kokouksen asialistaa. Oikeusasiamies totesi, että tämä oli hallinnollinen epäkohta. Hän esitti kriittisen huomautuksen. Koska komissio ei ollut tehnyt kunnollisia kirjallisia muistiinpanoja elokuussa 2006 pidetystä kokouksesta, komissio rikkoi hyvän hallinnon periaatteita. Oikeusasiamies ei kuitenkaan tehnyt mitään havaintoja siitä, oliko komissio loukannut Intelin oikeutta puolustautua.

Oikeusasiamies ei havainnut hallinnollista epäkohtaa Intelin toisen väitteen osalta. Kyseisen väitteen mukaan komissio olisi kannustanut Delliä tiedonvaihtojärjestelyyn mikrosiruvalmistaja Advanced Micro Devicesin (AMD) kanssa. Kantelijan mukaan tämän järjestelyn seurauksena AMD voi tutustua komission tarkastusasiakirjaan sisältyviin tietoihin. Oikeusasiamies havaitsi kuitenkin, että komissio ei ollut tehnyt kunnollisia muistiinpanoja komission ja Dellin välisestä puhelinkeskustelusta, jossa tiedonvaihtojärjestelystä keskusteltiin. Tällaiset muistiinpanot olisivat auttaneet selvittämään tosiasioita. Hän suositti näin ollen, että tulevaisuudessa olisi tehtävä kunnolliset muistiinpanot kolmansien osapuolten kanssa pidettyjen kokousten tai puhelinkeskustelujen sisällöstä, kun kyseessä olivat tärkeät menettelyihin liittyvät asiat.

1935/2008/FOR (Luottamuksellinen) ■

Kriittinen huomautus ei kuitenkaan korjaa tilannetta kantelijan kannalta. Jos tilanne pitäisi korjata, on parasta, jos asianomainen toimitelin saatuaan kantelun tunnustaa hallinnollisen epäkohdan ja korjaa tilanteen asianmukaisesti. Joissakin tapauksissa pelkästään anteeksipyyntö riittää. Tällainen toiminta osoittaa, että toimitelin on halukas parantamaan suhteitaan kansalaisiin. Se osoittaa myös, että toimitelin on perillä tapahtuneesta virheestä ja voi näin ollen välttää samankaltaisen hallinnollisen epäkohdan jatkossa.

Kriittisten huomautusten ja lisähuomautusten johdosta toteutetut jatkotoimet

Tavoitteenaan varmistaa, että toimitelimit, elimet ja laitokset ottavat virheistään opiksi ja että hallinnollisia epäkohtia vältetään jatkossa, oikeusasiamies tiedottaa yleisölle vuosittain jatkotoimista, joihin asianomaiset toimitelimit ovat ryhtyneet kriittisten huomautusten ja lisähuomautusten johdosta. Tämä tapahtuu siten, että oikeusasiamies julkaisee verkkosivustollaan selvityksen jatkotoimista.

Vuonna 2008 esitettyjen kriittisten huomautusten ja lisähuomautusten johdosta toteutetut jatkotoimet

Oikeusasiamies pyysi kyseessä olevia toimielimiä vastaamaan kuuden kuukauden kuluessa niille vuonna 2008 antamiinsa kriittisiin huomautuksiin ja lisähuomautuksiin. Hän sai vastaukset kaikkiin antamiinsa huomautuksiin, vaikka joissakin tapauksissa vastaukset myöhästivät. Tämä on merkittävä parannus vuoteen 2007 verrattuna. Tuolloin jotkin vastaukset tulivat niin myöhässä, ettei niitä voitu ottaa huomioon kyseistä vuotta koskeneessa selvityksessä.

Kriittisten huomautusten ja lisähuomautusten johdosta ryhdyttiin tyydyttäviin jatkotoimiin 79 % tapauksista. Lisähuomautusten takia toteutetut jatkotoimet olivat tyydyttävää tasoa kaikissa tapauksissa, kun taas kriittisten huomautusten johdosta ryhdyttiin tyydyttäviin jatkotoimiin merkittävästi harvemmin, vain 62 % tapauksista. Tämä osoittaa, että oikeusasiamiehen ja itse toimielinten on vielä tehtävä paljon työtä saadakseen virkamiehet vakuuttuneeksi siitä, että puolustuskanta suhteessa oikeusasiamieheen merkitsee toimielimelle menetettyä mahdollisuutta, ja vaarana on, että kuva Euroopan unionista kärsii.

→→→ Viisi tapausta ansaitsee tulla mainituiksi erikseen mallitapauksina muille toimielimille siitä, miten parhaiten vastata kriittisiin huomautuksiin ja lisähuomautuksiin. Nämä tapaukset koskevat **parlamenttia (3464/2004/(TN)TS)**, **komissiota (101/2004/GG ja 3148/2007/BEH)**, **Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa (1473/2006/TS)** ja **Euroopan henkilöstövalintatoimistoa (OI/8/2006/BU)**. Kyseisten toimielinten näihin tapauksiin liittyvät jatkotoimet olivat esimerkillisiä. ■

Suositusluonnokset

Tapauksissa, joissa toimielimen on mahdollista korjata hallinnollinen epäkohta tai joissa ilmennyt hallinnollinen epäkohta on erityisen vakava tai yleisesti merkittävä, oikeusasiamies antaa yleensä asianomaiselle toimielimelle, elimelle tai laitokselle suositusluonnoksen. Oikeusasiamiehen ohjesäännön 3 artiklan 6 kohdan mukaisesti toimielimen, elimen tai laitoksen on tällöin annettava yksityiskohtainen lausunto kolmen kuukauden kuluessa. Vuonna 2009 annettiin 15 suositusluonnosta. Lisäksi seitsemän vuonna 2008 annettua suositusluonnosta johti päätöksiin vuonna 2009, ja päätökseen saatiin myös kaksi tapausta, joissa suositusluonnokset oli annettu vuonna 2007. Vuoden aikana saatiin päätökseen kaksi tapausta, joissa toimielin hyväksyi suositusluonnoksen. Viisi tapausta päätettiin antamalla kriittinen huomautus. Vuoden 2009 lopussa oli yhä harkittavana 17 suositusluonnosta, joista kolme oli annettu vuonna 2008 ja 14 vuonna 2009.

Ympäristövaikutusten arviointia koskevan selvityksen dokumentoinnin laiminlyönti

EU tunnusti Madrid–Barcelona–Perpignan–Montpellier-akselin Euroopan laajuisen verkon ensisijaiseksi hankkeeksi. Hankkeeseen sisältyy nopea junayhteys Madridista Ranskan rajalle. Euroopan investointipankki (EIP) rahoittaa yli neljänneksen hankkeen kokonaiskustannuksista. Tammikuussa 2006 Espanjan kansallinen kanteli oikeusasiamiehelle, että suunniteltu rautatieosuus Barcelonan keskustan läpi voisi vakavasti vahingoittaa ympäröivien rakennusten ympäristöä, kuten Gaudí's Sagrada Famíliaa. Kantelija väitti, että EIP:n pitäisi tutkia uudelleen hanke ja harkita uudelleen rahoituspäätöstään.

Oikeusasiamies tutki kantelun eikä löytänyt asiakirjatodisteita siitä, että EIP olisi tarkistanut Espanjan viranomaisten ympäristövaikutusten arvioinnin. Hän kehotti EIP:tä dokumentoimaan arvioinnin ennen hankkeen rahoitusta. Pankki suostui muuttamaan sääntöjään ja parantamaan dokumentointitapaansa tulevien arviointien osalta.

244/2006/(BM)JMA ■

Erityiskertomukset

Jos unionin toimielin, elin tai laitos ei reagoi suositusluonnokseen tyydyttävästi, oikeusasiamies voi tehdä Euroopan parlamentille erityiskertomuksen. Erityiskertomukseen voi sisältyä suosituksia.

Jos unionin toimielin, elin tai laitos ei reagoi suositusluonnokseen tyydyttävästi, oikeusasiamies voi tehdä Euroopan parlamentille erityiskertomuksen.

Kuten Euroopan oikeusasiamiehen vuoden 1998 vuosikertomuksessa todetaan, mahdollisuus esittää erityiskertomus parlamentille on oikeusasiamiehen työn kannalta erittäin tärkeää. Euroopan parlamentille esitettävä erityiskertomus on viimeinen varsinainen toimenpide, jonka oikeusasiamies voi tehdä asian käsittelyn yhteydessä, sillä parlamentti tekee itse poliittisen arvion päätöslauselman antamisesta ja toimivaltansa käyttämisestä. Oikeusasiamies antaa parlamentille tietenkin kaikki sen pyytämät tiedot ja avun sen käsitellessä erityiskertomusta. Vuonna 2009 oikeusasiamies ei antanut yhtään erityiskertomusta.

Euroopan parlamentin työjärjestyksen mukaan vetoomusvaliokunta vastaa parlamentin suhteista oikeusasiamieheen. Oikeusasiamies lupasi 12. lokakuuta 2005 pidetyssä vetoomusvaliokunnan kokouksessa parlamentin työjärjestyksen 205 artiklan 3 kohdan mukaisesti saapua valiokunnan kuultavaksi omasta aloitteestaan aina esittäessään parlamentille erityiskertomuksen.

3.4 Parhaiden toimintatapojen mallitapaukset

Yhdeksän vuonna 2009 päätökseen saatua tapausta ovat kuvaavia esimerkkejä parhaista toimintatavoista, ja ne on luokiteltu mallitapauksiksi. Kaikki EU:n toimielimet, elimet ja laitokset voivat ottaa niistä mallia, kun ne käsittelevät oikeusasiamiehen esiin tuomia asioita.

Oikeusasiamies kiitti **komissiota** sen antamasta tuesta Saksan kansalaiselle lentomatkustajien oikeuksia koskevassa tapauksessa. Tutkimuksessa osoitettiin, että komissio oli aktiivisesti selvittänyt kantelijan asiaa ja ottanut yhteyttä Ranskan toimivaltaisiin viranomaisiin sen varmistamiseksi, että asiaa koskevia sääntöjä sovelletaan oikein (**2980/2008/GG**). EU:n lainsäädännön täysimääräisen ja oikean soveltamisen varmistamiseksi komissio avasi uudelleen rikkomismenettelyn tarkistaakseen, onko Rooman lähellä sijaitseva Malagrottan kaatopaikka saatettu asiaan liittyvän direktiivin mukaiseksi (**791/2005/(IP)FOR**). Oikeusasiamies oli antanut asiaa koskevan lisähuomautuksen.

Avoimuuden alalla **Euroopan petostentorjuntavirasto** (OLAF) suostui luovuttamaan pitkän luettelon asiakirjoja kuultuaan kyseessä olevien jäsenvaltioiden asianomaisia oikeusviranomaisia. Kaksi belgialaista yritystä oli pyytänyt asiakirjoja (yhdistetyt asiat **723/2005/OV** ja **790/2005/OV**). **Euroopan yhteisöjen henkilöstövalintatoimisto** (EPSO) suostui antamaan kaikille hakijoille – eikä pelkästään niille hakijoille, jotka eivät tulleet valituiksi – mahdollisuuden saada tietää testeistä saamansa pistemäärät. Tätä edelsi kantelu, jossa väitettiin, että valituiksi tulleet hakijat eivät saaneet tietää testeistä saamiaan pistemääriä (**2346/2007/JMA**).

Sopimusten alalla komissio ilmoitti halukkuutensa tutkia, voisiko se antaa jälkikäteen luvan alihankkijoiden käyttämiseen; tarkoituksena asiassa oli peruuttaa lähes 500 000 EUR perintämääräys (**2119/2007/ELB**). Koska yritys oli saattanut kolme hanketta tyydyttävällä tavalla päätökseen, oikeusasiamies pyysi komissiota hyväksymään tämän sovintoratkaisuun tähtäävän ehdotuksen. Tapauksessa **1908/2007/JF** komissio suostui luopumaan perintämääräyksestä ja myönsi, että perintä asettaisi kantelijan erittäin turvattomaan taloudelliseen asemaan. Oikeusasiamies kiitti komissiota siitä, että se osoitti kykenevänsä ottamaan huomioon vaikeat henkilökohtaiset tilanteet, ja sisällytti tämän tapauksen vuoden 2009 mallitapauksiin havainnollistaakseen, miten toimielimet voivat soveltaa oikeudenmukaisuuden periaatetta työssään.

Muita esimerkkejä parhaista mallitapauksista ovat **1562/2008/BB**, jossa **kilpailukyvyn ja innovoinnin toimeenpanovirasto** (EACI) esitti pahoittelunsa ja antoi lisäselvitykset hakijalle, joka ei tullut valituksi toimeen. Virasto mainitsi myös aikomuksestaan etsiä yksiköissään lisätoimia, jotka lisäävät virkamiesten tietoa noudatettavista hallinnollisista säännöistä. **Euroopan tutkimusneuvoston toimeenpanovirasto** myönsi, että alustavassa päätöksessään, jossa se oli sulkenut hakijan kilpailusta, se ei ollut antanut hakijalle selkeää ja ymmärrettävää tietoa mahdollisista muutoksenhakeineista. Virasto vakuutti oikeusasiamiehelle, että tulevaisuudessa hakijat saisivat riittävästi tietoa. Se myös pyysi hakijan haastat-

teluun (2003/2008/TS). Lopuksi **koulutuksen, audiovisuaalialan ja kulttuurin toimeenpanovirasto** esitti pahoittelunsa kantelijalle ja ilmoitti, että se oli toteuttanut toimia havaittujen ongelmien ratkaisemiseksi tapauksessa, joka koski tukihakemuksen hylkäämistä. Virasto suostui myös hakemuksen uudelleenarviointiin (1537/2008/(TJ)GG).

3.5 Päätökseen saatujen tutkimusten aihekohtainen analyysi

Tapauksia koskevat päätökset julkaistaan normaalisti oikeusasiamiehen verkkosivustolla (<http://www.ombudsman.europa.eu>) englanniksi ja kantelun alkuperäiskielellä. Tiivistelmät valituista

Tapauksia koskevat päätökset julkaistaan normaalisti oikeusasiamiehen verkkosivustolla (<http://www.ombudsman.europa.eu>) englanniksi ja kantelun alkuperäiskielellä.

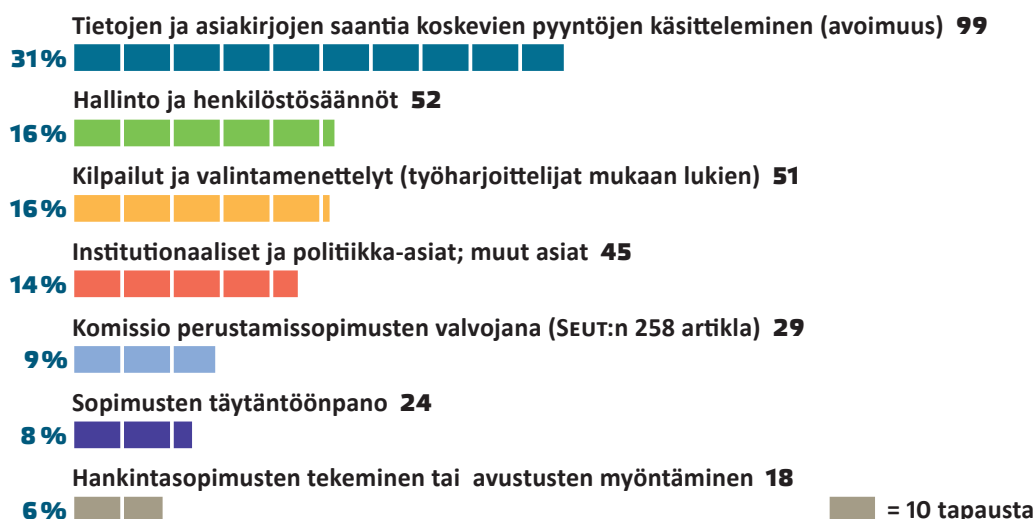
tapauksista ovat saatavissa EU:n kaikilla 23 virallisella kielellä oikeusasiamiehen verkkosivustolla. Tiivistelmät sisältävät monipuolisia esimerkkejä vuonna 2009 tehtyjen yhteensä 318 päätöksen aiheista ja tapauksiin liittyneistä unionin toimielimistä, elimistä ja laitoksista sekä erilaisista tutkimuksen päätökseen saamiseen johtaneista syistä.

Tässä kohdassa tarkastellaan tärkeimpiä oikeusasiamiehen vuonna 2009 tekemiin päätöksiin liittyviä oikeudellisia seikkoja ja tosiasioita. Ne on luokiteltu tutkimusten pääaiheiden mukaan seuraaviin seitsemään pääryhmään:

- Avoimuus, tiedonsaantioikeus ja henkilötiedot;
- Komissio perustamissopimusten valvojana;
- Hankintasopimusten tekeminen ja avustusten myöntäminen;
- Sopimusten täytäntöönpano;
- Hallinto ja henkilöstösäännöt;
- Kilpailut ja valintamenettelyt;
- Institutionaaliset, politiikka- ja muut asiat.

On huomattava, että aiheryhymät ovat monissa tapauksissa päällekkäisiä. Esimerkiksi avoimuuteen liittyviä ongelmia tuodaan usein esiin kanteluissa, jotka koskevat työhönottoa tai komissiota perustamissopimusten valvojana. Lisäksi on huomattava, että ryhmät eivät ole samassa järjestyksessä kuin kuvassa 3.11¹².

Kuva 3.11: Päätökseen saatujen tutkimusten aihealue

12. Kuvassa 3.11 annetaan tietoja kaikista vuonna 2009 "päätökseen saaduista" tutkimuksista aihealueittain. Vuonna 2008 kaaviossa annettiin tietoja kaikista käynnistetyistä tutkimuksista. Koska aihekohtainen analyysi antaa yleiskatsauksen joidenkin vuonna 2009 "päätökseen saatujen" tapausten merkittävimmistä seikoista, katsottiin, että oli tarkoituksenmukaisempaa, että kaavion tiedot koskevat myös "päätökseen saatuja" tutkimuksia. Kaavion sijoittamisella tähän kohtaan on tarkoitus osoittaa lukijalle käsitellyn aihealueen merkitys kaikkien oikeusasiamiehen käsittelemien tapausten joukossa.

■ Avoimuus, asiakirjajulkisuus, tiedonsaantioikeus ja henkilötiedot

Tässä kohdassa tarkastellaan oikeusasiamiehen vuonna 2009 tekemiä päätöksiä kanteluista, jotka koskevat (i) asiakirjojen julkisuutta, (ii) tiedon saatavuutta ja (iii) henkilötietojen suojaa ja asianomaisten henkilöiden oikeutta saada tutustua itseään koskeviin tietoihin.

Asiakirjajulkisuus

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 10 artiklan 3 kohdassa (aiempi SEU:n 1 artikla) määrätään, että päätökset tehdään ”mahdollisimman avoimesti ja mahdollisimman lähellä kansalaisia”, kun taas Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 15 artiklan 1 kohdan mukaan unionin toimielimet, elimet ja laitokset toimivat mahdollisimman avoimesti edistääkseen hyvää hallintotapaa ja varmistaa kansalaisyhteiskunnan osallistumisen. SEUT:n 15 artiklan 3 kohdassa (aiempi EY-sopimuksen 255 artikla) määrätään oikeudesta tutustua unionin toimielinten, elinten, virastojen ja toimistojen asiakirjoihin. Oikeudesta tutustua asiakirjoihin on säädetty asetuksella (EY) N:o 1049/2001¹³. Komissio antoi 30. huhtikuuta 2008 ehdotuksen¹⁴ Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun asetuksen (EY) N:o 1049/2001 muuttamisesta ja korvaamisesta. Tätä oikeudellista tarkistusta koskevaa keskustelua jatkettiin vuonna 2009. Oikeusasiamiehen vuosina 1996 ja 1999 tekemien oma-aloitteisten tutkimusten johdosta monet muutkin yhteisön toimielimet ja elimet ovat ottaneet käyttöön sääntöjä, jotka koskevat oikeutta saada tutustua asiakirjoihin.

Asetuksessa (EY) N:o 1049/2001 hakijoille annetaan kaksi valitusmahdollisuutta: jos asiakirjaa ei luovuteta, hakija voi nostaa kanteen tuomioistuimessa SEUT:n 263 artiklan (aiempi EY-sopimuksen 230 artikla)

Vuonna 2009 oikeusasiamies päätti tutkimuksen 19 kantelusta, jotka koskivat asetuksen (EY) N:o 1049/2001 soveltamista. Näistä 15 koski Euroopan komission toimintaa.

nojjalla tai kannella asiasta oikeusasiamiehelle. Vuonna 2009 oikeusasiamies päätti tutkimuksen 19 kantelusta, jotka koskivat asetuksen (EY) N:o 1049/2001 soveltamista. Näistä 15 koski Euroopan komission toimintaa.

Euroopan petostentorjuntavirastoa (OLAF) vastaan esitetyt

kaksi kantelua (tapaukset **723/2005/OV** ja **790/2005/OV**) käsiteltiin yhteisessä tutkimuksessa. Ne koskivat kahta belgialaista yritystä, joita tutkittiin väärin todistusten käytöstä banaanien maahantuonnissa tietyistä maista, joihin sovelletaan etuoikeutettuja tulleja. Tosiseikkojen selkeyttämiseksi ja kantelun valmistelemiseksi yritykset pyysivät tilaisuutta saada tutustua pitkässä luettelossa esittämiinsä asiakirjoihin. OLAF kieltäytyi antamasta heille oikeutta tutustua suurimpaan osaan niistä esittäen perusteluna, että asiakirjojen saataville tarjoaminen veisi pohjaa viraston suorittaman tutkinnan tarvitsemalta suojalta sekä oikeustoimilta useissa jäsenvaltioissa. Asiakirjojen tarkastuksen jälkeen oikeusasiamies katsoi, että OLAF oli toiminut virheellisesti. Oikeusasiamies teki sovintoratkaisua koskevan ehdotuksen pyytämällä OLAFia harkitsemaan kantaansa uudelleen. OLAF hyväksyi sovintoratkaisun jäsenvaltioiden asianomaisia oikeusviranomaisia kuultuaan.

Tapauksessa **1349/2008/GG** toimittaja, joka esitti useita kysymyksiä OLAFille ja sai vastauksen OLAFin tiedottajalta, valitti, että kyseinen tiedottaja oli aikonut välittää vastauksensa useille kolmansille osapuolille. Lausunnossaan OLAF myönsi, että tiedottaja oli toiminut yksityishenkilönä eikä OLAFin tiedottajan ominaisuudessa. Koska kyseinen henkilö myönsi, että hän oli toiminut yksityishenkilönä lähettäessään kyseisen sähköpostiviestin, oikeusasiamies totesi, että kantelu ei kuulunut hänen toimivaltaansa ja päätti tapauksen käsittelyn.

Entinen komission virkamies, joka oli tehnyt Euroopan tietosuojavaltuutetulle (EDPS) kantelun, jossa hän väitti, että komissio oli loukannut hänen tietosuojaoikeuksiaan, teki oikeusasiamiehelle kantelun EDPS:ää vastaan (tapaus **491/2008/PB**). Kantelija väitti, että EDPS ei ollut vastannut hänen kirjeisiinsä ja oli kieltäytynyt antamasta joitakin asiakirjoja tutustuttavaksi. EDPS esitti pahoittelunsa siitä, että kirjeisiin vastaaminen oli viivästynyt. Asiakirjoihin tutustumista koskevan kysymyksen osalta oikeusasiamies katsoi, että silloin kun päätös – joka ei ollut asiaa koskevien sääntöjen mukainen – tehtiin, EDPS ei ollut

¹³. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1049/2001, annettu 30 päivänä toukokuuta 2001, Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi, EUVL 2001 L 145, s. 43.

¹⁴. KOM(2008) 229 lopullinen.

vielä ottanut käyttöön jäsenneiltyä lähestymistapaa siihen, miten käsitellä asiakirjoihin tutustumista koskevia pyyntöjä. Oikeusasiamies päätti näin ollen tapauksen käsittelyn esittämällä lisähuomautuksen.

Useat kantelut koskivat väitteitä viivästyksestä. Tapauksissa **1190/2008/DK** ja **1010/2008/DK** oikeusasiamies havaitsi useita puutteita tavassa, jolla komissio oli käsitellyt kantelijan pyyntöä saada tutustua asiakirjoihin¹⁵. Nämä puutteet liittyivät pyyntöjen kirjaamiseen, sovellettavien määräaikaisten noudattamiseen ja määräaikaisten jatkamisen perusteleamiseen. Koska tällaisia puutteita oli jo todettu aikaisemmassa tapauksessa (**367/2006/PB**), jossa oikeusasiamies oli esittänyt useita kriittisiä huomautuksia (joihin komissio reagoi erittäin myönteisesti), ja koska näitä kahta tapausta koskevat seikat oli esitetty ennen komission oikeusasiamiehelle esittämiä sitoumuksia, hän ei antanut kriittisiä huomautuksia uudelleen. Tapaukseen **541/2008/VIK** liittyi myös väitteitä, että päätös hylätä asiakirjoihin tutustumista koskeva pyyntö ei ollut asianmukainen. Tutkimuksen aikana ilmeni, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset olivat julkaisseet tiedot, joita kantelija halusi. Oikeusasiamies havaitsi useita puutteita komission toiminnassa, mutta ei antanut kriittisiä huomautuksia, koska kantelija ei ollut esittänyt näitä menettelyllisiä näkökohtia koskevia väitteitä.

Tapauksessa **1491/2008/(ID)(BU)CK** Euroopan henkilöstövalintatoimiston (EPSO) järjestämään kilpailun osallistunut hakija väitti, ettei hän ollut saanut vastausta pyyntöönsä saada tutustua läpäisemänsä testin kysymyksiin ja vastauksiin. Useita kuukausia myöhemmin komission pääsihteeristö hylkäsi hänen pyyntönsä ja esitti samalla pahoittelunsa viivästyksen takia ja myönsi, että uudistettu hakemus oli kadonnut tai se oli väärässä paikassa. Tämä tapaus liittyi tapaukseen **1150/2008/(ID)(BU)CK**, jonka sama kantelija esitti EPSOa vastaan. Tässä jälkimmäisessä tapauksessa kantelija väitti, että EPSO ei ollut siirtänyt hänen uudistettua hakemustaan komission pääsihteeristölle hyvän hallintotavan eurooppalaisen säännösten 15 artiklan 1 kohdan mukaisesti. EPSO pelkästään kertoi hakijalle, että hänen pitäisi osoittaa uudistettu hakemus komissiolle. EPSO myönsi, että kun otetaan huomioon vakiintunut käytäntö, jonka mukaan komissio käsittelee uudistetut hakemukset, sen olisi pitänyt siirtää hakemus. Oikeusasiamies esitti lisähuomautuksen ja kannusti EPSOa ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin vahvistaakseen hallintoaan asiakirjoihin tutustumista koskevien pyyntöjen käsittelyssä.

Tapauksessa **3085/2008/GG** oikeusasiamies arvosteli komissiota siitä, ettei se ollut heti tunnustanut kantelijan kirjettä asiakirjoihin tutustumista koskevaksi pyynnöksi. Komissio ei ollut myöskään käsitellyt asianmukaisesti kantelijan uudistettua hakemusta. Vaikka komission päätös evätä tutustumista koskeva pyyntö oli pääkohdiltaan asianmukainen, oikeusasiamies antoi kriittisen huomautuksen, koska komissio ei pyytänyt anteeksi menettelyvirheitään.

Tapaus **429/2007/PB** koski myös vakavia viivästyksiä asiakirjoihin tutustumista koskevan pyynnön käsittelyssä. Oikeusasiamies antoi asiasta kriittisen huomautuksen. Tässä tapauksessa otettiin myös esiin lukuisiin asiakirjoihin tutustumista koskevien pyyntöjen käsittelyyn liittyvien maksujen veloittamista koskeva kysymys. Oikeusasiamies katsoi, ettei komissio noudattanut asetuksen (EY) N:o 1049/2001 10 artiklan vaatimuksia tällaisten maksujen veloittamisesta ja antoi asiasta myös kriittisen huomautuksen.

Oikeusasiamies käynnisti komissiota koskevan oma-aloitteisen tutkimuksen, joka koski rikkomismenettelyyn liittyvien asiakirjojen saantia koskevia kansalaisten pyyntöjä (**01/2/2009/MHZ**). Vaikka hän päätti tutkimuksen toteamalla, ettei tapauksessa ollut hallinnollista epäkohtaa, hän kehotti komissiota tiedottamaan kansalaisille, että he voivat saada tutustua tällaisiin asiakirjoihin pyytämällä sitä joko komissiolta tai kyseisten jäsenvaltioiden viranomaisilta tai molemmilta. Lisäksi kansalaisille voitaisiin kertoa, että jos he toimittavat asiakirjoihin tutustumista koskevat pyyntönsä jäsenvaltioiden viranomaisille, asiassa sovelletaan kansallista lainsäädäntöä. Oikeusasiamies lisäsi, että komissio voi sisällyttää nämä tiedot erinomaiselle ja kansalaisystävälliselle verkkosivustolleen, jossa käsitellään rikkomuksia¹⁶.

Muut oikeusasiamiehen tutkimukset koskivat asiakirjojen julkisuutta koskevia poikkeuksia, joista säädetään asetuksessa (EY) N:o 1049/2001. Tapauksessa **70/2008/TS** käsiteltiin poikkeusta, joka liittyi päätöksentekomenettelyn vakavaan vahingoittumiseen ja asiaa käsittelevään yksikköön kohdistuvaan epäasianmukaiseen ulkoiseen paineeseen. Oikeusasiamies ei pitänyt komission esittämiä perusteita pätevinä eikä riittävinä. Hän päätti tutkimuksen antamalla kriittisen huomautuksen. Tapauksessa **488/2007/PB**

15. Kuvaava esimerkki siitä, että joillakin yksiköillä on yhä vaikeuksia noudattaa asetuksen (EY) N:o 1049/2001 säännöksiä, on tapaus 2673/2009/MHZ, jonka toimitus lopulta sopi.

16. Katso rikkomistapaukseen liittyvien asiakirjojen saannin osalta myös tapaus 1059/2008/(WP)VL.

käsiteltiin asiakirjojen julkisuutta koskevaa poikkeusta, joka perustui kaupallisten etujen suojaan ja kansainvälisten suhteiden suojaan. Oikeusasiamies katsoi, että komissio ei esittänyt päteviä syitä pääsyn epäämiselle asiakirjoihin. Komissio vastasi, että se oli kuullut kyseessä olevia jäsenvaltioita ja että vain yksi jäsenvaltio vastusti asiakirjojen luovuttamista. Komissio totesi, että se aikoo pitää oikeusasiamiehen ajan tasalla tilanteesta tietojen luovuttamista vastustavan jäsenvaltion osalta. Kantelija oli tyytyväinen tähän vastaukseen ja oikeusasiamies lopetti asian käsittelyn. Oikeusasiamies antoi kuitenkin lisähuomautuksen, jonka mukaan komissio ei ollut tarkastellut tärkeitä kysymyksiä, nimittäin sitä, katsoiko se asiakirjojen olevan peräisin jäsenvaltioista vai katsoiko se, että ne oli laadittu komission yksiköissä. Hän pyysi komissiota selvittämään tätä asiaa.

Tapauksessa **819/2007/PB** komissio kieltäytyi antamasta mahdollisuutta tutustua Irlannin hakemukseen, joka liittyi unionin tuomioistuimessa käsiteltävään asiaan, sillä perusteella, että se olisi vahingollista oikeudenkäynnin kannalta. Tutkimuksen aikana yleinen tuomioistuin antoi tuomion, joka näytti olevan tärkeä kyseessä olevan asian kannalta. Siksi oikeusasiamies pyysi komissiota tarkistamaan alkuperäistä päätöstään tuomion perusteella. Komissio pysyi kuitenkin päätöksessään eikä esittänyt siihen päteviä syitä. Oikeusasiamies antoi näin ollen kriittisen huomautuksen. Hän totesi, että komission kieltäytymisen perustana näytti oleva se, että kyseisestä tuomiosta oli valitettu. Oikeusasiamies totesi, että se ei oikeuta jättämään huomiotta tuomiossa esitettyä tulkintaa.

Yleisön tiedonsaantioikeus

Oikeusasiamies käsitteli moni kanteluja, jotka koskivat kieltäytymistä antaa tietoja. Monta tapausta käsiteltiin soveltamalla nopeutettua ja yksinkertaistettua menettelyä, ja siksi niiden käsittely päätettiin nopeasti, kun kyseessä oleva toimielin luovutti pyydetty tiedot. Kahdessa tapauksessa käynnistettiin täysimittainen tutkimus. Tapaus **1694/2007/(WP)BEH** koski väitettä, että komissio oli antanut riittämättömät ja tarkoituksellisesti virheelliset vastaukset tiettyä lainsäädäntömenettelyä koskevaan tietopyyntöön. Vaikka oikeusasiamies totesi, että väite tarkoituksellisesti virheellisten tietojen antamisesta oli perusteeton, hän oli samaa mieltä siitä, että komission vastaukset kantelijalle olivat riittämättömät. Koska komissio antoi pyydetty tiedot tutkimuksen aikana, oikeusasiamies katsoi, etteivät jatkotoimet ole tarpeen. Tapauksessa **443/2009/VL** Euroopan poliisivirastoa (Europol) syytettiin siitä, ettei se vastannut kirjeisiin, joissa kantelija ilmoitti sille omasta mielestään vakavasta uhasta kansainväliselle turvallisuudelle. Virasto ei myöskään ollut antanut kantelijalle Europolin Saksassa sijaitsevan yhteystoimiston yhteystietoja. Lausunnossaan Europol selitti, että kantelijan esiin tuomat asiat koskivat kansallisia kysymyksiä ja että se oli siirtänyt tiedot Saksan Europolin yhteystoimistoon, joka sijaitsi Europolin tiloissa Haagissa. Oikeusasiamies päätti näin ollen tapauksen käsittelyn.

Tietosuoja

Tapauksessa **3486/2006/(GK)(ID)RT** kantelija pyysi komissiolta tietoja erään komission virkamiehen työsuhteesta. Koska kyseinen virkamies ei antanut tietojen luovuttamiselle lupaa, komissio kieltäytyi luovuttamasta tietoja työsuhteen alkamispäivästä. Oikeusasiamies katsoi, ettei komissio ollut ilmoittanut päteviä syitä epäämiselleen ja esitti sovintoratkaisuehdotuksen, jonka komissio hyväksyi. Kyseinen virkamies oli kuitenkin valittanut Euroopan tietosuojavaltuutetulle (EDPS) komission aikomuksesta luovuttaa tiedot. Kun EDPS vahvisti, että kyseiset tiedot voidaan luovuttaa, virkamies nosti kanteen yleisessä tuomioistuimessa. Koska kanne on vireillä tuomioistuimessa, oikeusasiamies päätti asian käsittelyn. Hän esitti lisähuomautuksen siitä, että komission pitäisi ilmoittaa kantelijalle tuomioistuimen päätöksestä.

Tapaus **672/2007/(WP)PB** koski asiakirjojen saantia koskevien hakemusten käsittelyä ja asetuksen (EY) N:o 1049/2001 soveltamista tietosuojasääntöjen osalta. Oikeusasiamies totesi, että tässä tapauksessa asiakirjojen saantia koskevien pyyntöjen käsittelyyn liittyi vakavia ja perusteettomia viivästyksiä, jotka muodostivat hallinnollisen epäkohdan. Oikeusasiamies esitti kriittisen huomautuksen. Asetuksen (EY) N:o 1049/2001 soveltuvuuden osalta oikeusasiamies viittasi oikeuskäytäntöön, joka annettiin kantelun jättämisen jälkeen ja jonka komissio oli ilmeisesti implisiittisesti hyväksynyt. Oikeusasiamies katsoi, että kyseessä olevat oikeudelliset asiat eivät enää olleet riidanalaisia.

→→→ Tapauksessa **2346/2007/JMA** Euroopan yhteisöjen henkilöstövalintatoimisto (EPSO) kieltäytyi ilmoittamasta valituille hakijoille pistemääriä, jotka he olivat saaneet eri testeistä. Oikeusasiamies katsoi, että kieltäytymällä ilmoittamasta pistemääriä EPSO sivuutti avoimuutta koskevan perusperiaatteen, josta määrätään SEU:n 1 artiklassa (nyt SEU:n 10 artiklan 3 kohta) ja Euroopan hyvän hallintotavan säännösten 22 artiklassa. Oikeusasiamies pyysi asiasta lausuntoa EDPS:ltä, joka katsoi, että testituloksia on pidettävä henkilötietoina, joihin kantelijoilla pitäisi olla oikeus tutustua. Vaikka EPSO hylkäsi aluksi oikeusasiamiehen sovintoratkaisuehdotuksen tietojen antamisesta, se muutti toimintaperiaatettaan kuultuaan Epson hallintoneuvostoa ja tarjoaa kaikille hakijoille mahdollisuuden saada tietoonsa pistemääränsä. ←←←

■ Komissio perustamissopimusten valvojana

Oikeusvaltion periaate on yksi Euroopan unionin perusperiaatteista. Yksi komission tärkeimmistä tehtävistä on toimia perustamissopimusten valvojana¹⁷. SEUT:n 258 artiklassa (aiempi EY-sopimuksen 226 artikla) määrätään yleisestä menettelystä, jonka mukaisesti komissio voi tutkia mahdollista jäsenvaltioissa ilmennyt EU:n oikeuden rikkomistapausta ja siirtää asian käsittelyn unionin tuomioistuimelle. Komissio voi käynnistää tutkimuksen omasta aloitteestaan, kantelujen perusteella tai vastauksena Euroopan parlamentin pyyntöön käsitellä parlamentille SEUT:n 227 artiklan (aiempi EY-sopimuksen 194 artikla) nojalla esitetyjä vetoomuksia. Muita menettelyjä käytetään käsiteltäessä tiettyjä asioita, esimerkiksi laittomia valtiontukia.

Oikeusasiamies ottaa vastaan ja käsittelee kanteluja, joita on esitetty komissiota vastaan tämän toimissa perustamissopimusten valvojana. Kun oikeusasiamies käynnistää tutkimuksen tällaisesta kante-

Oikeusasiamies ottaa vastaan ja käsittelee kanteluja, joita on esitetty komissiota vastaan tämän toimissa perustamissopimusten valvojana.

lusta, hän tekee kantelijalle aina tarpeen vaatiessa selväksi, ettei tutkimuksessa pyritä selvittämään, onko tapahtunut rikkomus, sillä Euroopan oikeusasiamiehelle ei ole valtuuksia tutkia jäsenvaltioiden viranomaisten toimia. Oikeusasiamies tutkii ainoastaan sitä, miten

komissio on toiminut analysoidessaan ja käsitellessään sille esitetyn rikkomusta koskevan kantelun. Oikeusasiamies voi tarkastella komission toimintaa sekä menettelytapojen että sisällöllisten näkököhtien kannalta. Tutkimuksissaan ja johtopäätöksissään oikeusasiamies kunnioittaa kuitenkin täysin perussopimuksissa ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tunnustettua komission harkintavaltaa sen tehdessä päätöstä siitä, onko asiassa käynnistettävä tuomioistuimessa rikkomuksesta johtuva menettely jäsenvaltioita vastaan.

Arvioidessaan menettelyllisiä velvoitteita, joita komissiolla on kantelijoita kohtaan, oikeusasiamies ottaa pääasialliseksi vertailukohdaksi tiedonannon¹⁸, jonka komissio antoi vuonna 2002. Tiedonannossa määritellään joitakin komissiolle esitettyjen kantelujen rekisteröintiä koskevia menettelyllisiä velvoitteita ja niiden poikkeuksia sekä kantelujen käsittelyn ja kantelijalle ilmoittamisen määräaika. Tiedonanto laadittiin vuonna 2002 vastauksena oikeusasiamiehen tutkimuksiin ja tämän asiasta aiemmin komissiolle esittämään kritiikkiin. Oikeusasiamiehen mielestä tämä tiedonanto on erittäin merkittävä edistysaskel vahvistettaessa kansalaisten luottamusta komissioon perustamissopimusten valvojana. Oikeusasiamiehen vuonna 2009 tekemässä tutkimuksessa siitä, miten komissio soveltaa omia sääntöjään, tuli esiin joitakin tiedonannon soveltamiseen liittyviä puutteita. Joitakin esimerkkitapauksia tarkastellaan seuraavassa.

Puutteellisten tietojen antaminen kantelijoille on toistuva ongelma. Tapauksessa **80/2009/BU** komissio ilmoitti saaneensa kirjeen tšekkiläiseltä ympäristöjärjestöltä, mutta vasta, kun oikeusasiamies oli käynnistänyt tutkimuksen (eli yli vuosi myöhemmin), komissio ilmoitti kantelijalle, ettei se aikonut rekisteröidä kirjettä kanteluna ja perusteli toimintansa. Oikeusasiamies esitti lisähuomautuksen siitä, että komissio voisi tiedottaa kaikille kantelijoille, joiden kirjeitä ei ollut rekisteröity kanteluiksi vaan lisätty vastaa-

17. SEU:n 17 artiklan (aiempi EY-sopimuksen 211 artikla) mukaan komissio ”huolehtii siitä, että perussopimuksia sekä toimielinten niiden nojalla hyväksymiä toimenpiteitä sovelletaan”.

18. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja Euroopan oikeusasiamiehelle kantelijan asemasta yhteisön oikeuden rikkomista koskevissa asioissa, EUVL C 244, 10.10.2002, s. 5.

viin vireillä oleviin tapauksiin, rekisteröidyn kantelun käsittelystä. Tapauksessa **1890/2008/(CHM)BU** kolme yritystä väitti, että komissio ei ollut toiminut riittävän huolellisesti lähettäessään päätökseen saatamista edeltävää kirjettä Portugalia vastaan nostetussa rikkomismenettelyssä. Se ei myöskään ollut varmistanut lopetuspäätöksensä asianmukaista toimittamista. Oikeusasiamies muistutti, että komission tiedonannon 9 ja 10 kohdassa määrätään, että komission on tiedotettava kantelijalle lopullisesta päätöksestään lopettaa oikeudenloukkausta koskevan kantelun käsittely. Koska tällaista päätöksestä ei ollut ilmoitettu, kyse oli hallinnollisesta epäkohdasta. Tämän vuoksi oikeusasiamies antoi asiasta kriittisen huomautuksen. Hän antoi myös kolme lisähuomautusta menettelyyn liittyvistä seikoista komission kantelujen käsittelyssä.

Toinen toistuva ongelma, johon on jo viitattu, liittyy kantelujen rekisteröintiin. Komission tiedonannossa määrätään komission velvollisuudesta rekisteröidä vastaanottamansa kantelut keskusrekisteriin (tiedonannon 3 kohdan 1 alakohta). Velvollisuuden poikkeuksista on todettu seuraavasti: ”Jos komission pääsihteeristö on epävarma yhteydenoton luonteesta, se konsultoi kyseistä komission yksikköä 15 vuorokauden kuluessa kantelun vastaanottamisesta. Jos yksiköt eivät vastaa 15 työpäivän kuluessa, kantelu kirjataan virallisesti keskusrekisteriin.” Tämä selkeästi muotoiltu velvollisuus on johtanut lukuisiin ongelmiin. Tapaus **2884/2008/(WP)GG** koski saksalaista kosmetologia, joka halusi, että hänen ammattipätevyytensä tunnustetaan Kreikassa. Koska Kreikkaa vastaan oli jo vireillä samankaltainen rikkomismenettely, komissio käsitteli uuden tapauksen tässä samassa menettelyssä. Komissio ilmoitti kantelijalle aikovansa päättää asian käsittelyn, koska kantelijalla oli mahdollisuus esittää hakemuksensa toimivaltaisille kansallisille viranomaisille. Oikeusasiamies tuli siihen tulokseen, että komission kanta oli perusteltu ja että se oli ollut riittävästi yhteydessä kantelijaan ja ilmoittanut hänelle aikomuksestaan. Komissio oli kuitenkin rekisteröinyt kantelun vasta viiden kuukauden kuluttua kantelun saapumisesta. Koska kantelija ei itse ollut tuonut esiin tätä seikkaa kantelussaan, oikeusasiamies antoi lisähuomautuksen siitä, että komission olisi tarkistettava nykyistä käytäntöään näissä asioissa. Sama ongelma tuli esiin tapauksessa **1628/2008/TS**. Vasta oikeusasiamiehen käynnistettyä tutkimuksen komissio rekisteröi kirjeen kanteluna ja antoi kantelijalle tämän pyytämät tiedot. Oikeusasiamies esitti lisähuomautuksen, jonka mukaan komissio voi selkeästi erottaa kantelujen tunnistamista, rekisteröintiä ja vastaanottoilmoituksen lähettämistä koskevan menettelyvaiheen siitä menettelyvaiheesta, jonka aikana päätetään siitä, miten kunkin kantelun kanssa toimitaan.

Vastaavia ongelmia, jotka koskivat kantelujen rekisteröintiä ja kanteluja koskevia tietoja, esiintyi tapauksessa **1174/2007/TN**, joka koski kahta kantelua Ruotsin väitetystä laiminlyönnistä saattaa henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskeva EU:n lainsäädäntö osaksi Ruotsin lainsäädäntöä. Vasta oikeusasiamiehen tehtyä sovintoratkaisuehdotuksen komissio suostui rekisteröimään toisen kantelun ja ilmoittamaan kantelijalle kahden kantelun käsittelystä. Vastaavia rekisteröintiongelmia havaittiin tapauksessa **1087/2009/JMA**, jossa Italian viranomaiset eivät suostuneet rekisteröimään kantelijan pojan kaksiosaista sukunimeä. Oikeusasiamies katsoi, että komission olisi pitänyt kirjata kirjeet kanteluna. Jos komissio oli asiasta toista mieltä, sen olisi pitänyt ilmoittaa asiasta kantelijalle. Oikeusasiamies antoi lisähuomautuksen siitä, että komission pitäisi ilmoittaa kantelijalle toteuttamiensa Italian viranomaisiin liittyvien toimien tuloksista.

Oikeusasiamies päätti tapauksen **3303/2008/ELB**, joka koski komission virheelliseksi väitettyä päätöstä olla rekisteröimättä Belgiaa vastaan esitetty rikkomusta koskeva kantelu ranskalaisen sairaanhoitoalan tutkimuksen tunnustamatta jättämisestä, toteamalla, ettei tapauksessa ollut hallinnollista epäkohtaa. Oikeusasiamies oli komission kanssa samaa mieltä siitä, ettei EU:n lainsäädäntöä rikottu, koska tutkintotodistusten tunnustaminen akateemista tarkoitusta varten on jäsenvaltioiden etuoikeus ja EU:n lainsäädännössä ei käsitellä nimenomaisesti näitä asioita. Oikeusasiamies päätti myös tapauksen **1440/2008/(WP)OV** käsittelyn toteamalla, ettei tapauksessa ollut hallinnollista epäkohtaa. Espanjan kansalainen väitti, ettei komissio ollut antanut hänelle tietoja, joiden avulla hän voisi valittaa Espanjan tietyille tuotteille määräämistä tullimaksuista. Oikeusasiamiehen yksityiskohtainen analyysi osoitti, että komissio vastasi kantelijan kysymyksiin ja antoi hänelle tarvittavat tiedot sovellettavista menettelyistä. Lisäksi komissio piti kantelijan ajan tasalla tullikoodeksikomiteassa käydyistä asioista koskevista keskusteluista.

Näiden ja vastaavien tapausten aiheuttamien huolien takia oikeusasiamies käynnisti vuonna 2009 oma-aloitteisen tutkimuksen kirjeiden ja kantelujen rekisteröimistä koskevasta komission käytännöistä (**OI/3/2009/MHZ**). Tämä tutkimus oli yhä kesken vuoden lopussa.

Rikkomuksia koskevaa kantelua tutkiessaan oikeusasiamies voi tarkastella myös komission analyysien ja päätelmien asiasisältöä. Oikeusasiamies pyrkii tarkastamaan, ovatko komission päätelmät kohtuullisia ja hyvin perusteltuja ja selvittääkö komissio päätelmät kantelijalle perusteellisesti. Oikeusasiamies ilmoittaa, jos hän on komission arviosta olennaisesti eri mieltä, mutta korostaa, että EU:n oikeuden tulkintakysymyksissä ylin päätäntävalta on unionin tuomioistuimella. Tällaiset mielipide-erot ovat kuitenkin harvinaisia. Suurimmassa osassa edellä mainituista tapauksista oikeusasiamies katsoi, että komission kanta tapauksen asiakysymyksestä oli oikea¹⁹.

→→→ Tapaus **2980/2008/GG** koski Saksan kansalaisen väitettä, ettei komissio ollut käsitellyt asianmukaisesti hänen kanteluaan eikä varmistanut, että lentomatikustajien oikeuksia koskevaa EU:n asetusta sovelletaan oikein jäsenvaltioissa. Tutkimuksessa ilmeni, että komissio oli lähtenyt aktiivisesti selvittämään kantelijan asiaa ja ottanut yhteyttä toimivaltaisiin Ranskan viranomaisiin. Oikeusasiamies katsoi komission energian ja liikenteen pääosaston ansaitsevan erityismaininnan aktiivisuudesta ja kantelijalle tarjotusta tuesta tämän tapauksen käsittelyssä. ←←←

Myös tapauksessa **443/2008/JMA**, joka koski väitettä, että komissio oli laiminlyönyt Espanjaa vastaan tehdyn kantelun asianmukaisen käsittelyn ja että komission päätös sisällyttää valitus vireillä olevaan yhdyskuntajätevesien käsittelyä koskevaan horisontaaliseen rikkomismenettelyyn Espanjaa vastaan oli virheellinen, oikeusasiamies totesi, että Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti komissiolla on laaja harkintavalta päättää, voidaanko yksittäisiä kanteluja käsitellä yhdessä horisontaalisessa menettelyssä. Lisäksi komissio ilmoitti asianmukaisesti kantelijalle toteuttamistaan toimista. Tapauksessa **706/2007/(WP)BEH** oikeusasiamies puolestaan katsoi, ettei komissio ollut käsitellyt kantelijan rikkomusta koskevaa kantelua mahdollisimman nopeasti ja ahkerasti, ja tämä merkitsi hallinnollista epäkohtaa. Itävallan kansalainen oli vuonna 2005 tehnyt kantelun Itävaltaa vastaan, koska Itävalta oli rikkonut ilmanlaatua koskevaa EU:n lainsäädäntöä. Oikeusasiamies katsoi, että vaikka tapauksessa oli riittävän selvät asiaseikat, komissio ei ollut ottanut kanteluun kantaa siihen mennessä, kun kantelija kääntyi oikeusasiamiehen puoleen vuonna 2007.

→→→ Tapaus **791/2005/(IP)FOR** koski Italiaa vastaan tehdyn Rooman lähellä sijaitsevaa Malagrottan kaatopaikkaa koskevan rikkomuskantelun käsittelyn lopettamisesta tehdyn päätöksen väitettyä epäoikeudenmukaisuutta. Kantelija väitti, että komission päätös lopettaa tapauksen käsittely oli epäoikeudenmukainen, koska tapaukseen liittyi lukuisia epäkohtia. Oikeusasiamies katsoi, että kaatopaikka oli määrää saattaa ympäristövaatimusten mukaiseksi 16. heinäkuuta 2009 mennessä ja se, ettei kaatopaikka ollut vielä asiaa koskevien vaatimusten mukainen siinä vaiheessa, kun komissio päätti rikkomusmenettelyn, ei ollut väärin tai epäoikeudenmukaista. Saatuaan kantelijalta merkittäviä tietoja oikeusasiamies kuitenkin kehotti komissiota tarkistamaan määrääjän umpeuduttua heinäkuussa 2009, onko kaatopaikka todella kunnostettu direktiivin vaatimusten mukaiseksi. Myöhemmin vuonna 2009 komissio käynnisti uudelleen rikkomusmenettelyn. ←←←

Tapaus **1532/2008/GG** koski Itävaltaa vastaan aloitetun rikkomusmenettelyn väitettyä suorittamatta jättämistä. Komissio aloitti tutkimuksen saatuaan kantelun 27 kansalaisaloitteen muodossa. Kantelussa todettiin, että Wienin lentokenttää oli toistuvasti laajennettu, vaikka pakollista ympäristövaikutusten arviointia ei ollut tehty. Komissio suostui siihen, että Itävallan viranomaiset tekisivät taannehtivan ympäristövaikutusten arvioinnin. Oikeusasiamies havaitsi kuitenkin lukuisia ongelmia taannehtivassa ympäristövaikutusten arvioinnissa, mukaan lukien kansallisten viranomaisten välinen mahdollinen eturistiriita. Koska komissio ei ollut vielä tehnyt lopullista päätöstä asiassa, oikeusasiamies päätti tapauksen käsittelyn todeten luottavansa siihen, että komissio ottaa hänen havaintonsa ja huolenaiheensa asianmukaisesti huomioon, kun se tekee lopullisen päätöksensä.

19. Katso esimerkiksi tapaus 822/2009/BU, joka koskee Tšekin väitettyä ympäristödirektiivien rikkomista, ja tapaus 2036/2008/(CD)BEH, joka koskee Itävallan eläkelakien väitettyä henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen määräysten vastaisuutta.

■ Hankintasopimusten tekeminen ja avustusten myöntäminen

Oikeusasiamies käsittelee kanteluja, jotka koskevat hankintasopimusten tekemistä tai tekemättä jättämistä sekä avustusten myöntämistä tai myöntämättä jättämistä. Oikeusasiamies katsoo kuitenkin, että

Oikeusasiamies käsittelee kanteluja, jotka koskevat hankintasopimusten tekemistä tai tekemättä jättämistä sekä avustusten myöntämistä tai myöntämättä jättämistä.

toimielimillä ja etenkin hankintasopimusten arviointilautakunnilla ja hankintaviranomaisilla on laaja harkintavalta huomioon otettavien tekijöiden osalta niiden päättäessä, tehdäänkö tarjouspyynnön päätteeksi hankintasopimus. Tämänkaltaisissa tapauksissa oikeusasiamies rajoittuu tarkastamaan, että menettelysääntöjä on noudatettu ja tiedot ovat oikein ja että tapauksessa ei ole ilmeistä arviointivirhettä tai toimivallan väärinkäyttöä.

Hän saattaa myös kiinnittää huomiota siihen, että toimielimet ovat täyttäneet velvollisuutensa perustella päätöksensä ja että perustelut ovat yhdenmukaisia ja järkeviä.

Oikeusasiamies päätti kuusi tapausta, joissa kantelijat väittivät valintalautakuntien työtä epäoikeudenmukaiseksi eturistiriidan tai joidenkin jäsenten puolueellisuuden takia. Tapauksessa **3112/2007/MF**, joka koski tarjouskilpailua Tšadissa sijaitsevan kansallispuiston kunnostamishankkeesta, oikeusasiamies katsoi, että asian olosuhteet voisivat herättää objektiivisia epäilyjä kyseisen arviointikomitean jäsenen puolueettomuudesta ja että komission näkemyksestä poiketen mainitun jäsenen vakuutus puolueettomuudestaan ei riittänyt näiden epäilyjen poistamiseen. Oikeusasiamies katsoi, ettei komissio toteuttanut riittävästi toimia epäilyjen poistamiseksi eikä osoittanut, että sen toteuttamat toimet olivat ainoat sen käytettävissä olevat keinot. Tapauksessa **2400/2006/JF** konsulttiyritys väitti, ettei sen tarjousta valittu kolmannessa maassa sijaitsevan komission edustuston antamien ohjeiden takia. Oikeusasiamies ei löytänyt tutkimuksissaan todisteita väitetyistä ohjeista, eikä kantelijan väite saanut näin ollen tukea.

Tapauksessa **491/2007/PB**, joka koski komission Berliinin edustuston julkaisemaa ehdotuspyyntöä ja tarkemmin kilpailun oikeudenmukaisuutta ja menettelyn avoimuutta, oikeusasiamies katsoi, että tarjouskilpailussa käytettiin liian rajoittavia vaatimuksia ja että komissio ei ollut vastannut asianmukaisesti kantelijan esittämään tietopyyntöön. Oikeusasiamies ilmaisi myös huolensa sellaisten sääntöjen ja käytäntöjen puuttumisesta, jotka koskevat eturistiriitoja siinä tapauksessa, että tarjouskilpailumenettelyihin osallistuu nykyisiä ja aiempia palvelujen tai muiden tuotteiden sisäisiä tarjoajia. Lisähuomautuksessaan oikeusasiamies kehotti komissiota tutkimaan mahdollisuutta ottaa käyttöön tällaisia asioita koskevia sääntöjä tai suuntaviivoja.

Tapauksessa **1270/2007/(ET)(ID)(DK)CK** kantelija, joka sai alun perin ilmoituksen tarjouksensa hyväksymisestä, sai komissiolta tietää, että kyseinen tarjouspyyntö peruutettiin menettelyssä ilmenneiden säännönvastaisuuksien sekä mahdollisen luottamuksellisuuden ja puolueettomuuden loukkauksen vuoksi sekä arviointimenettelyn aikana tapahtuneen mahdollisen ulkopuolisen vaikutuksen vuoksi. Oikeusasiamies laati suositusluonnoksen, jossa komissiota pyydettiin esittämään tarkat ja asianmukaiset perusteet tarjouspyynnön peruuttamiselle. Tarkastettuaan asiakirjat oikeusasiamies vahvisti, että ne sisälsivät todisteita, jotka tukivat komission suositusluonnoksen johdosta antamaa vastausta. Oikeusasiamies katsoi, että hänen suositusluonnostaan oli noudatettu, ja lopetti näin ollen asian käsittelyn.

Oma-aloitteisessa tutkimuksessa (**OI/4/2005/GG**) oikeusasiamies tutki saksalaisen kansalaisjärjestön väitettä, jonka mukaan komissio oli tahallaan asettanut sen epäedulliseen asemaan ja toiminut vilpillisesti, kun se oli hylännyt sen puitekumppanuussopimusta koskevan hakemuksen. Oikeusasiamies havaitsi vakavia hallinnollisia epäkohtia. Jo aikaisemmissa aiheeseen liittyvissä tutkimuksissa (tapaukset 1702/2001/GG ja 2862/2004/GG) havaittujen puutteiden lisäksi oikeusasiamies katsoi, että komissio oli tahallaan salannut totuuden ja siten johtanut kansalaisjärjestöä harhaan. Tapa, jolla se käsittelee kansalaisjärjestön hakemusta, oli vakavalla tavalla asettanut kantelijan epäedulliseen asemaan. Komissio myönsi oikeusasiamiehien suositusluonnokseen antamassaan vastauksessa, että sen olisi pitänyt käsitellä hakemusta huolellisemmin. Komissio ei kuitenkaan esittänyt kantelijalle anteeksipyyntöä, vaan korosti, että kyseisiä menettelyjä on sittemmin parannettu. Oikeusasiamies katsoi, että komission myönnytys ei riittänyt vastaukseksi suositusluonnoksessa esitettyihin vakaviin huolenaiheisiin. Ottaen kuitenkin huomioon, että hallinnolliset epäkohdat olivat tapahtuneet kauan aikaa sitten ja uusi kumppanuussopimus oli nyt voimassa, hän päätti tutkimuksen ja antoi kriittisen huomautuksen.

Tapauksessa **1192/2008/BU** Euroopan parlamenttia vastaan kantelija oli tyytymätön Euroopan parlamentin Maltan tiedotustoimiston kunnostustöitä koskevan tarjouskilpailun tuloksiin. Hän kyseenalaisti arviointiperusteiden oikeellisuuden. Oikeusasiamies ei havainnut hallinnollista epäkohtaa parlamentin toiminnassa ja katsoi, että sen selvitykset olivat kohtuullisia. Oikeusasiamies viittasi asiaa koskevaan oikeuskäytäntöön, jonka mukaan toimielimillä on laaja harkintavalta, kun ne arvioivat huomioon otettavia tekijöitä niiden päättäessä, tehdäänkö hankintasopimus, ja totesi, ettei ollut todisteita siitä, että toimieliin olisi syylistynyt ilmeiseen arviointivirheeseen.

Toinen ryhmä kanteluita koski kantelijan tarjousten väitettyjä virheellistä tai epäoikeudenmukaista poissulkemista²⁰. Tapaus **1928/2008/TS** koski kyproksenturkkilaisen opiskelijan apurahahakemuksen hylkäämistä. Komissio myönsi, että arviointikomitean selvitykset olisivat voineet olla selkeämpiä. Oikeusasiamies katsoi, että komitean päätös hakemuksen poissulkemisesta ei ollut asiaa koskevan kiinnostuksenilmaisupyynnön mukainen. Hän totesi kuitenkin, että komissio oli myöntänyt, että kantelija täyttää vuosien 2009–2010 apurahaohjelman hakukelpoisuusperusteet. Tapaus **2576/2008/(AF)GG** koski väitettyä kantelijan tarjouksen virheellistä poissulkemista, koska hän ei ollut liittänyt hakemukseen asiaa koskevaa ALV-asiakirjaa. Oikeusasiamies tutki hakemuksen ja totesi, että kantelija ei pystynyt osoittamaan, että hän oli toimittanut kyseisen asiakirjan. Oikeusasiamies ei havainnut hallinnollista epäkohtaa. Hän antoi kuitenkin lisähuomautuksen, jotta tällaiset ongelmat vältettäisiin jatkossa.

Tapauksessa **3222/2005/IP** kantelija väitti, että komission päätös olla valitsematta sen tarjousta oli perusteeton. Arviointilautakunta oli uudelleenarvioinut tarjouksen omasta aloitteestaan, koska se oli virheellisesti ymmärtänyt sen sisältävän laskennallisia virheitä. Nämä perusteettomat muutokset johtivat siihen, että tarjous ylitti 4 miljoonan EUR enimmäisbudjetin 21 EUR. Oikeusasiamies katsoi, että kyseessä olevassa tapauksessa selvityspyyntö olisi antanut kantelijalle mahdollisuuden selkeyttää tarjousta. Koska kyseistä selvitystä ei pyydetty, kyseessä oli hallinnollinen epäkohta. Komissio torjui oikeusasiamiehen sovintoratkaisuun tähtäävän ehdotuksen, jossa komissiota kehoitettiin sopimaan menetetyn mahdollisuuden asianmukaisesta hyvittämisestä. Kun kantelija totesi, että hän harkitsi asian viemistä tuomioistuimeen, oikeusasiamies päätti asian käsittelyn ja antoi kriittisen huomautuksen.

➔➔➔ Tapauksessa **1537/2008/(TI)GG** koulutuksen, audiovisuaalialan ja kulttuurin toimeenpanovirasto (EACEA) hylkäsi ystävyyskuntayhdistyksen tukihakemuksen sillä perusteella, että tärkeä asiakirja puuttui. Kantelija havaitsi lukuisia virheitä viraston menettelyissä ja käytännöissä. Vastauksena oikeusasiamiehen tutkimukseen virasto esitti kantelijalle pahoittelunsa ja ilmoitti, että se oli toteuttanut toimia havaittujen ongelmien korjaamiseksi. Se suostui arvioimaan uudelleen hakemuksen asianmukaisen myöntämisperusteiden mukaisesti. Ehdotus ei vielääkään täyttänyt tuen myöntämiselle asetettuja ehtoja. Oikeusasiamies tutki asiakirjat ja teki sen johtopäätöksen, että arviointiin ei liittynyt ilmeisiä virheitä. Oikeusasiamies antoi kuitenkin lisähuomautuksen siitä, että virasto antaisi tulevaisuudessa yksityiskohtaisempia tietoja arviointien tuloksista hakijoille, jotka kyseenalaistavat hakemuksistaan tehdyn arvion. ⬅⬅⬅

Kahdessa tapauksessa oli mahdollisuus selventää lainvastaisuuden ja hallinnollisen epäkohdan eroa: tapauksessa **1561/2008/RT** oikeusasiamies katsoi, että tarjouspyynnössä esitetty tieto ei ollut riittävän tarkka ja tyhjentävä niille tarjoajille, jotka päättivät toimittaa tarjouksensa pikälähetyksenä (yksityisposti) tai toimittaa sen perille itse. Oikeusasiamies teki sovintoratkaisua koskevan ehdotuksen, jonka komissio hylkäsi ja totesi, että annettu tieto oli varainhoitoasetuksen sovellettavien säännösten mukainen. Oikeusasiamies päätti tapauksen käsittelyn antamalla kriittisen huomautuksen, jossa se palautti mieleen, että ilmaisu ”hallinnollinen epäkohta” on laajempi käsite kuin lainvastaisuus. Se, että päätös tehtiin rikkomatta lakia, ei välttämättä merkitse, että se tehtiin hyvän hallinnon periaatteita noudattaen. Tapauksessa **271/2009/VL** kantelun teki Euroopan kuluttajakeskuksen Saksan toimiston työntekijä. Hänen sopimustaan ei voitu uusaa ajoissa, koska komissio, joka rahoittaa keskusta antamalla sille tukea, ei saanut ajoissa valmiiksi tarvittavia menettelyjä tuen uusimiseksi. Oikeusasiamies myönsi, että komissio ei rikkonut lakimääräisiä velvoitteitaan. Hän ei kuitenkaan ollut vakuuttunut siitä, että komissio käsitteli tukihakemuksen niin nopeasti kuin sen olisi pitänyt tehdä, jotta hän olisi katsonut komission toimineen hyvän hallintotavan mukaisesti. Kun otetaan huomioon, että komissio hyväksyi sen, että tukihakemukset

20. Katso myös tapaus 1414/2007/IP.

pitäisi käsitellä ennen sen vuoden loppua, joka edeltää vuotta, jolle tukea haetaan, oikeusasiamies päätti tapauksen käsittelyn antamalla kriittisen huomautuksen.

■ Sopimusten täytäntöönpano

Oikeusasiamies katsoo, että hallinnollinen epäkohta ilmenee, kun julkinen toimielin ei noudata sitä sitovaa määräystä tai periaatetta. Hallinnollinen epäkohta voi näin ollen ilmetä myös silloin, kun kyse on EU:n toimielinten tekemien sopimusten velvoitteiden täyttämisestä.

Tällaisissa tapauksissa oikeusasiamiehen tarkistusten laajuus on kuitenkin väistämättä rajallinen. Oikeusasiamies on sitä mieltä, että kiistanalaisessa tapauksessa hänen ei pidä yrittää määritellä, onko jompikumpi osapuoli rikkonut sopimusta. Kysymystä voidaan käsitellä tehokkaasti vain toimivaltaisessa tuomioistuimessa, jolla on mahdollisuus kuulla osapuolen argumentit asiassa sovellettavasta kansallisesta lainsäädännöstä ja arvioida mahdollisia asiakysymyksistä esitettyjä ristiriitaisia todisteita.

Oikeusasiamies katsoo, että sopimuskiistoja koskevilla tutkimuksissa on perusteltua rajoittua selvittämään, onko unionin toimielin, elin ja laitos toimittanut johdonmukaisen ja järkevän selonteon toimiensa oikeusperustasta ja siitä, miksi se uskoo oman näkemyksensä sopimustilanteesta olevan perusteltu. Jos näin käy, oikeusasiamies tekee sen johtopäätöksen, ettei hänen tutkimuksensa perusteella ole ilmennyt hallinnollista epäkohtaa. Johtopäätös ei vaikuta osapuolten oikeuteen viedä sopimuskiista toimivaltaisen tuomioistuimen tutkittavaksi ja ratkaistavaksi. Jos osapuolet päätyvät tähän ratkaisuun, oikeusasiamies päättää tutkimuksensa välittömästi ilman jatkotutkimuksia ohjesääntönsä 2 artiklan 7 kohdan säännöksen mukaisesti.

Oikeusasiamies on vuonna 2009 päättänyt edellä mainitun tutkimuksen pohjalta useita tutkimuksia, joissa hän ei havainnut hallinnollisia epäkohtia tai joissa hän on katsonut, ettei perusteita lisätutkimuksiin ole. Tällaiset tapaukset liittyivät hankkeen loppumaksun viivästymistä koskeviin kiistoihin²¹, maksuviivästyksistä johtuvien korkojen maksamatta jättämiseen²², tarkastustoimien jälkeen palautettavien tai maksettavien kulujen ja/tai summien kelpoisuutta koskeviin kiistoihin²³, sekä kiistoihin, joissa ei esitetty riittäviä syitä toimielimen toimeksisaajan työntekijöiden erottamiseen ja joissa rikotaan työntekijöiden oikeutta tulla kuulluksi²⁴.

Toisin kuin edellisinä vuosina, oikeusasiamies ei päättänyt yhtään maksuviivästyksiin liittyvää tutkimusta. Näyttää siltä, että komissio on joko parantanut maksujärjestelmäänsä tai se pyrkii ratkaisemaan kyseiset ongelmat, ennen kuin toimeksisaajat kantelevat oikeusasiamiehelle. On huomattava, että vuonna 2009 oikeusasiamies käynnisti jatkotoimet komission maksuviivästyksiä koskevan edellisen oma-aloitteisen tutkimuksen (OI/5/2007/GG) johdosta. Tässä tutkimuksessa (OI/1/2009/GG) tutkitaan, onko edistystä tapahtunut.

Oikeusasiamiehen sopimuksia koskevilla tapauksissa käsittelemä jatkuva ongelma liittyy erityisiin sopimuksiin, joita komissio tekee EU:n rahoittamien toimien tai ohjelmien toteuttamiseksi. Komissio tekee yleensä sopimuksen tietyn yrityksen tai yhteenliittymän kanssa, joka toteuttaa kyseessä olevan hankkeen alihankkijoiden, asiantuntijoiden tai omien työntekijöidensä avulla. Osassa näistä sopimuksista ja niissä koskevilla puiteohjelmissa komissiolle annetaan joitakin toimeksisaajan asiantuntijoihin ja työntekijöihin liittyviä oikeuksia. Tämä erityinen sopimusympäristö voi johtaa komission toimeksisaajien ja heidän henkilökuntansa tai asiantuntijoiden välisiin kiistoihin, joista komissio on oikeusasiamiehen mielestä osaltaan vastuussa. Tapaus 2449/2007/VIK koski ryhmän johtajan erottamista komission oltua tyytymätön hänen työhönsä. Vaikka oikeusasiamies ei havainnut tapauksen asiakysymyksessä, eli komission esittämissä syissä, hallinnollista epäkohtaa, hän katsoi, että menettelyn osalta komissio ei toiminut hyvän hallintotavan periaatteiden mukaisesti, koska se ei antanut kantelijalle mahdollisuutta vastata

21. Tapaukset 177/2008/RT ja 670/2009/(BU)RT Euroopan komissiota vastaan.

22. Tapaus 1264/2008/MF Euroopan parlamenttia vastaan.

23. Tapaukset 2119/2007/ELB, 2781/2007/(BEH)OV ja 1462/2007/DK komissiota vastaan.

24. Tapaukset 226/2007/MHZ, 2449/2007/VIK, 2910/2008/TN ja 582/2008/MF komissiota vastaan.

kritiikkiin. Oikeusasiamies osallistui varainhoitoasetuksen tarkistuksen julkiseen kuulemiseen ja antoi konkreettisia ehdotuksia tämänkaltaisen ongelman ratkaisemiseksi²⁵.

Oikeusasiamies haluaa painottaa, että vuonna 2009 hän päätti monen sopimusasioita koskevan tapauksen käsittelyn toteamalla, ettei tapauksessa ollut hallinnollista epäkohtaa. Tapauksessa, jossa oikeus-

Oikeusasiamies haluaa painottaa, että vuonna 2009 hän päätti monen sopimusasioita koskevan tapauksen käsittelyn toteamalla, ettei tapauksessa ollut hallinnollista epäkohtaa.

asiamies havaitsi mahdollisen hallinnollisen epäkohdan, komissio todella ponnisteli voidakseen hyväksyä oikeusasiamiehen esittämät sovintoratkaisua koskevat ehdotukset.

➔➔➔ Tapauksessa **2119/2007/ELB** komissio totesi, että osaa yrityksen esittämistä henkilöstökustannuksista ei voitu korvata,

koska yritys on käyttänyt alihankkijaa pyytämättä siihen etukäteen lupaa. Komissio vaati takaisin kolmelle hankkeelle myönnettyä lähes 500 000 EUR rahoitusta kokonaisuudessaan. Oikeusasiamies pani merkille, ettei komissio ollut vastannut asianmukaisesti kysymyksiin, joita sille oli esitetty alihankkijoiden käyttämisestä. Oikeusasiamies pani myös merkille, että kantelija oli hoitanut työt komissiota tyydyttävällä tavalla. Komissio suostui käsittelemään yrityksen pyynnön saada lupa alihankkijoiden käyttämiseen ja ilmoitti, että jos pyyntö olisi perusteltu ja jos kantelija toimittaisi tarvittavat tositteet sille aiheutuneista alihankintakustannuksista, komissio voisi peruuttaa perintämääräyksen. <<<<

Seuraavissa tutkimuksissa ei havaittu hallinnollista epäkohtaa²⁶: tapauksessa **2492/2008/VL** kantelija väitti, että komission käyttämä asiakirja, jolla asiantuntijat vakuuttavat olevansa käytettävissä yksinomaan johonkin tiettyyn hankkeeseen, rikkoo asiantuntijoiden perusoikeutta työhön. Oikeusasiamies huomautti, että asiakirja rajoitti keskeisten asiantuntijoiden mahdollisuuksia hakea muihin tehtäviin. Kun otetaan kuitenkin huomioon näiden asiantuntijoiden tärkeä asema tarjouskilpailun ratkaisemisessa ja sopimuksen täytäntöönpanossa, komission tavoite oli oikeutettu. Lisäksi oikeusasiamies huomautti, että asiakirjaan tehtyjen muutosten seurauksena keskeiset asiantuntijat voivat hoitaa tehtäviään osa-aikaisesti. He voivat siten työskennellä myös muissa hankkeissa, mikä edellyttää, etteivät nämä muut sitoumukset ole valmiuksien ja ajankäytön osalta ristiriidassa asiantuntijoille käynnissä olevissa hankkeissa kuuluvien tehtävien kanssa. Tapauksessa **183/2008/MF** kantelija väitti, että yrityksen tekijänoikeutta oli loukattu. Oikeusasiamies ei kuitenkaan havainnut hallinnollista epäkohtaa komission toiminnassa. Tapauksessa **1906/2007/VIK** Yhdysvaltojen kansalainen väitti, että komission arviointiprosessissa on useita ongelmia ja puutteita. Kyseisessä prosessissa arvioidaan hankkeita, joita rahoitetaan EU:n ohjelmalla, jolla pyritään edistämään ihmisoikeuksia ja demokratiaa maailmanlaajuisesti. Perusteellisen tutkinnan jälkeen oikeusasiamies ei havainnut hallinnollista epäkohtaa ja totesi, etteivät jatkotutkimukset olleet perusteltuja. Oikeusasiamies huomautti erityisesti, että Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF) oli tällä välin tutkinut kantelijan väitteet petoksista ja huonosta hallinnosta.

■ Hallinto ja henkilöstösäännöt

Oikeusasiamiehelle esitetään vuosittain joitakin kanteluja toimielinten hallintotoimista (52 tutkimusta eli 16 % kaikista vuonna 2009 päätetyistä tutkimuksista). Hallintotoimet liittyvät virkamiesten henkilös-

Oikeusasiamies on tyytyväinen voidessaan todeta, että henkilöstöasioihin liittyvien kantelujen osalta huomattavan monessa vuonna 2009 käsitellyssä tapauksessa saatiin hallinnon ennakoivan ja aktiivisen suhtautumistavan ansiosta aikaan myönteinen lopputulos.

tösääntöjen ja muiden asiaa koskevien tekstien soveltamiseen. Tapaukset ovat luonteeltaan varsin erilaisia ja koskevat lähes kaikkia toimielimiä, elimiä ja laitoksia. Oikeusasiamies on tyytyväinen voidessaan todeta, että henkilöstöasioihin liittyvien kantelujen osalta huomattavan monessa vuonna 2009 käsitellyssä tapauksessa saatiin hallinnon ennakoivan ja aktiivisen suhtautumistavan ansiosta aikaan myönteinen lopputulos²⁷.

25. Oikeusasiamiehen osallistuminen julkiseen kuulemiseen, katso oikeusasiamiehen verkkosivusto.

26. Näin myös tapauksissa 771/2007/(TN)DK, 834/2007/TN, 870/2007/TN, 1895/2007/ELB ja OI/1/2008/(VIK)JMA komissiota vastaan.

27. Tapaus 495/2009/ELB, joka koskee eläkeoikeuksien siirtoa unionin eläkejärjestelmästä kansallisiin järjestelmiin, on hyvä esimerkki.

→→→ Oikeusasiamies päätti onnistuneesti yhden tutkimuksen, joka koski entistä virkamiestä, joka kanteli oikeusasiamiehelle epäoikeudenmukaisista, toimielinten aiheuttomasti maksamia summia kokevista perintämääräyksistä. Tällaisissa tapauksissa oikeusasiamiehen lähestymistapa perustuu Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön²⁸ sekä oikeudenmukaisuuteen ja kohtuullisuuteen liittyviin näkökohtiin. Sillä, että aiheettomia maksuja suoritetaan virkamiehille tai kolmansille henkilöille, jotka eivät ole tietoisia EU:n säännöistä ja määräyksistä, on luonnollisesti merkitystä tässä yhteydessä. Tapauksessa **1908/2007/JF** komissiota vastaan toimielin hyväksyi sovintoratkaisua koskevan ehdotuksen perintämääräyksen peruuttamisesta ja myönsi, että takaisinperintä asettaisi kantelijan erittäin turvatomaan taloudelliseen asemaan. Oikeusasiamies kiitti komissiota siitä, että se luopui perintämääräyksestä ja että se osoitti kykenevänsä ottamaan huomioon vaikeat henkilökohtaiset tilanteet. ←←←

Komissio osoitti samanlaista palvelualttiutta kahdessa muussa tapauksessa. Tapauksessa **2991/2008/(WP)GG** kantelija oli entinen virkamies, joka oli oikeutettu erorahaan. Hän haki erorahaa, mutta kymmenen kuukautta myöhemmin hän ei ollut vielä saanut sitä. Komissio myönsi, että viivästys johtui komissiosta ja suostui maksamaan 6 400 EUR korkoa viivästysten johdosta. Tapauksessa **2248/2009/MF** kantelija huomasi, että hänelle oli maksettu liian vähän lapsilisää. Kun hän otti yhteyttä komissioon, hän ei saanut selitystä. Oikeusasiamies päätti soveltaa nopeutettua menettelyä ja otti yhteyttä palkkatoimistoon (PMO). Komissio reagoi myönteisesti ja maksoi 2 400 EUR, joka vastaa erääntyneitä lisiä. Komissio antoi myös täydellisen selvityksen vastauksena kantelijan tietopyyntöön.

Muut toimielimet ovat myös reagoineet myönteisesti oikeusasiamiehen tekemiin tämän alan ehdotuksiin ja suosituksiin. Euroopan parlamentti suostui korjaamaan yhden virkamiehensä äitiyslomalaskelmat sen jälkeen, kun oikeusasiamies käynnisti tutkimuksen (tapaus **2123/2008/ELB**). Euroopan lentoturvallisuusvirasto (EASA) suostui korjaamaan yhden virkamiehensä palkkaluokan²⁹ oikeusasiamiehen annettua suositusluonnoksen (tapaus **3567/2006/JF**).

Monissa muissa tapauksissa oikeusasiamies päätti tutkimuksensa toteamalla, ettei tapauksessa ollut hallinnollista epäkohtaa. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) vastaan esitetyssä tapauksessa, joka koski väitettyä perusteetonta päätöstä olla käynnistämättä kurinpitomenettelyä yhtä entistä virkamiestä vastaan (tapaus **1016/2008/JMA**), oikeusasiamies katsoi, ettei ollut syytä ryhtyä lisätutkimuksiin. Oikeusasiamies antoi kuitenkin kriittisen huomautuksen siitä, ettei ETSK ollut vastannut kantelijan kirjeeseen. Tapauksessa **572/2008/OV** oikeusasiamies vahvisti parlamentin kannan, joka koski sihteeristökorvauksen lakkauttamista uusien henkilöstösääntöjen mukaisesti. Tapauksessa **2791/2007/(BEH)KM** oikeusasiamies vahvisti komission tulkinnan henkilöstösääntöjen 45 artiklan 2 kohdasta ja kieliharjoittelua koskevista yhteisistä säännöistä. Tapauksessa **1179/2008/JF**, joka koski kantelijan epäoikeudenmukaista irtisanomisaikaa, oikeusasiamies hyväksyi väitteen, jonka mukaan yhden kuukauden irtisanomisaika ei ollut antanut kantelijalle mahdollisuutta irtisanoa vuokra-asuntoa ajoissa, jotta hän olisi voinut saada takaisin jo maksetut ennakot. Oikeusasiamies antoi lisähuomautuksen tästä menettelykysymyksestä. Hän ei kuitenkaan kannattanut korvausvaatimusta, koska kantelija oli jäänyt asuntoon vuokra-ajan loppuun saakka, eikä ollut kärsinyt vahinkoa. Oikeusasiamies vahvisti myös komission lähestymistavan tapauksessa **699/2007/(WP)BEH**, joka koski oikeutta tutustua entisen virkamiehen potilaskertomukseen; tapauksessa **2518/2008/(NM)GG**, joka koski ikäsyrajintaa ja työhakemuksen asianmukaisen käsittelyn laiminlyöntiä; ja tapauksessa **2793/2007/WP**, joka koski kieltäytymistä antamasta sairausvakuutusta eläkkeelle jääneelle sopimussuhteiselle toimihenkilölle.

Oikeusasiamies haluaa korostaa kahta vammaisen henkilön tekemää kantelua. Tapauksessa **2631/2007/JMA** pyörätuolia käyttävä komission työntekijä väitti, ettei komissio ollut järjestänyt asianmukaista kulkua kantelussa mainittuun rakennukseen. Komissio selitti käynnistäneensä tarjouskilpailun ja että puitesopimus allekirjoitettaisiin vuoden 2009 ensimmäisellä neljänneksellä ja että rakennustyöt saataisiin päätökseen syyskuuhun 2009 mennessä. Komissio pahoitteli kantelijalle aiheutunutta haittaa. Oikeusasiamies pyysi komissiota raportoimaan hänelle 31. lokakuuta 2009 mennessä kyseessä olevista töistä ja tiedottamaan hänelle aikaansaadusta kehityksestä vammaisten henkilöiden kulun parantamisessa komission rakennuksiin. Euroopan parlamenttia vastaan esitetty tapaus **2350/2007/RT** koski

28. Asia T-205/01 *Ronsse v. komissio*, Kok. 2002, s. II-1065.

29. Virkamiesten palkkaluokituksesta, katso myös tapaus 3199/2007/(WP)(VL)BEH.

kantelijaa, joka väitti, ettei hänelle tarjottu harjoittelua, jota hän oli hakenut, eikä taattu asianmukaista kohtelua harjoittelujakson aikana. Parlamentti myönsi tietyt puutteet, mutta korosti, että parlamentin yksiköt olivat sitoutuneet tarjoamaan kantelijalle samat harjoittelumahdollisuudet kuin tavanomaisessa harjoitteluohjelmassa. Suositusluonnokseen lähettämässään vastauksessa parlamentti torjui jälleen kantelijan väitteet, mutta esitti anteeksipyyntöä ja selitti toimet, joita se oli toteuttanut yksilöityjen puutteiden korjaamiseksi. Vaikka kantelija ei hyväksynyt parlamentin anteeksipyyntöä, oikeusasiamies katsoi, etteivät jatkotutkimukset olleet oikeutettuja, kun otetaan huomioon parlamentin sitoumus parantaa toimintaansa jatkossa ja sen esittämä anteeksipyyntö. Oikeusasiamies esitti lisähuomautuksen ja muistutti, että parlamentin ja muiden EU:n toimielinten on tiedostettava tarve kunnioittaa vammaisten henkilöiden arvoa.

Tapaus **OI/6/2007/MHZ** koski henkilöresurssien hallinnointia komission yhteisen tutkimuskeskuksen (YTK) tieteellisissä instituuteissa ja liittyi oikeusasiamiehen aikaisempaan yhteiseen tutkimukseen, joka koski yksittäisiä kanteluja sisäisistä kilpailuista ja jonka seurauksena väliaikaiset toimihenkilöt muutettiin vakituisiksi virkamiehiksi. Tutkimuksen tarkoitus oli antaa komissiolle mahdollisuus selittää henkilöresurssien hallinnointia YTK:ssa, mukaan lukien väliaikaisten toimihenkilöiden ammatillinen tilanne. Oikeusasiamies totesi, että komission YTK:n henkilöstöpolitiikkaa koskeva esitys oli tyydyttävä. Väliaikaisia toimihenkilöitä koskevan tilanteen osalta komissio antoi suositusluonnoksen, jonka mukaan komission pitäisi järjestää sisäisiä kilpailuja. Komissio kieltäytyi, mutta ilmoitti oikeusasiamiehelle laajemmasta aloitteestaan, joka koski Euroopan unionin 27 jäsenvaltion välisten sisäisten kilpailujen järjestämistä. Komissio totesi, että väliaikaiset toimihenkilöt voisivat myös osallistua näihin kilpailuihin, mikäli he täyttävät kelpoisuusperusteet. Oikeusasiamies katsoi, ettei jatkotoimenpiteisiin ollut aihetta, ja päätti tapauksen käsittelyn.

Oikeusasiamies haluaisi myös kiinnittää huomiota joihinkin tapauksiin, joissa hän oli erityisen pettynyt toimielinten kielteiseen ja yhteistyöhaluttomaan suhtautumiseen hänen ehdotuksiinsa. Tapauksessa **344/2007/BEH** parlamentti ei suorittanut henkilöstöarviointia asianmukaisesti³⁰, etenkin ansiopisteiden osalta. Vaikka virkamiestuomioistuimien päätöksellään kumonnut olennaisilta osin parlamentin tekemän samanlaisen päätöksen vuodelta 2003, parlamentti ei suostunut harkitsemaan uudestaan päätöstään vuodelta 2004. Oikeusasiamies katsoi, että hänen havaitsemastaan hallinnollisesta epäkohdasta oli jo ilmoitettu parlamentille kyseisellä päätöksellä. Oikeusasiamies katsoi, ettei erityiskertomuksen antamisesta parlamentille olisi käytännön hyötyä ja päätti tutkimuksen antamalla kriittisen huomautuksen.

Toinen tapaus liittyi henkilöstöarviointimenettelyn ongelmiin virkamiesten siirtyessä toimielimestä toiseen. Kantelija väitti tapauksessa **2007/2008/ELB**, että komission toimintatapa myöntää ansiopisteitä toisista toimielimistä siirretyille virkamiehille riippumatta heidän suorituksestaan alkuperäisessä toimielimessä rajoittaa virkamiesten liikkuvuutta toimielinten välillä. Komission sovellettavia sääntöjä muutettiin, ennen kuin oikeusasiamies päätti tutkimuksensa.

Oikeusasiamies oli erittäin pettynyt komission reaktioon oikeusasiamiehen tutkimukseen tapauksessa **OI/7/2006/JF**. Tapaus koski edustuston paikallisen toimihenkilön irtisanomista. Toimihenkilö kanteli oikeusasiamiehelle toimiston suorittamasta ”epäinhimillisestä ja nöyryyttävästä” irtisanomisesta. Hän väitti, että komission pitäisi pyytää anteeksi. Komissio lähinnä pahoitteli sitä, että irtisanomisen tapa oli herättänyt kantelijassa tällaisia näkemyksiä ja tunteita, ja väitti, että toimiston noudattamat menettelyt olivat asianmukaisia. Oikeusasiamies kritisoi toimielintä siitä, ettei se ollut esittänyt kantelijalle vilpitöntä ja asianmukaista anteeksipyyntöä, ja huomautti, että tämä oli erittäin valitettavaa ottaen huomioon, että kantelija vaati vain anteeksipyyntöä.

30. Katso henkilöstöarviointia koskevista asioista myös tapaus 3004/2007/BEH.

Kilpailut ja valintamenettelyt

Euroopan yhteisöjen henkilöstövalintatoimiston (EPSO) perustamisesta lähtien suurin osa oikeusasiamiehen avoimia kilpailuja ja muita valintamenettelyjä koskevista tutkimuksista on kohdistunut tähän elimeen. Ottaen huomioon Epson selkeät mahdollisuudet toimia merkittävänä ja etuoikeutettuna yhteyspisteinä suurelle määrälle EU:n kansalaisia, on erittäin tärkeää, että toimisto pitää tiukasti kiinni palvelukulttuurista kansalaisia kohtaan ja toimii avoimesti.

Monet Epson järjestämissä kilpailuissa havaitut ongelmat on ratkaistu nopeutetuissa menettelyissä, mikä on osoittanut Epson halukkuuden löytää nopeat ja oikeudenmukaiset ratkaisut ongelmiin. Tämä

Monet Epson järjestämissä kilpailuissa havaitut ongelmat on ratkaistu nopeutetuissa menettelyissä, mikä on osoittanut Epson halukkuuden löytää nopeat ja oikeudenmukaiset ratkaisut ongelmiin. Tämä osoittaa palvelukulttuuria ja aitoa tahtoa etsiä parannuksia.

osoittaa palvelukulttuuria ja aitoa tahtoa etsiä parannuksia. Oikeusasiamiehen käynnistämästä 15:stä EPSOa koskevasta täysimittaisesta tutkimuksesta kuudessa ei havaittu hallinnollista epäkohtaa, ja oikeusasiamies hyväksyi Epson kannan. Oikeusasiamies havaitsi hallinnollisen epäkohdan kolmessa tapauksessa ja päätti tutkimuksen antamalla kriittisen huomautuksen tai epäsuoraa kritiikkiä. Lisäksi kuudessa tapauksessa, joissa oikeusasiamies teki alustavan havainnon

hallinnollisesta epäkohdasta, EPSO hyväksyi hänen ehdotuksensa ongelman ratkaisemiseksi. Nämä luvut vahvistavat sen, että EPSO pystyy tarvittaessa muuttamaan toimintaansa, kun se pyrkii ratkaisemaan tyytymättömien hakijoiden esittämiä kanteluja. Syntyy väistämättä jännitettä, kun yritetään yhteensovittaa tarve varmistaa, ettei valintalautakuntia häiritä tai painosteta aiheettomasti, sekä yhtä tärkeä tarve varmistaa valintalautakuntien toiminnan avoimuus ja luotettavuus. Nämä kaksi näkökohtaa voidaan kuitenkin ratkaista siten, että EPSO omaksuu palvelukulttuuriin ja oikeudenmukaisuuteen perustuvan lähestymistavan. Oikeusasiamies on tyytyväinen Epson kanssa harjoitettavan yhteistyön tuloksiin ja aikoo lujittaa tätä yhteistyötä edelleen syventämällä tähän mennessä aikaansaatuja myönteisiä tuloksia. Moni seuraavista esimerkeistä kuvastaa Epson myönteistä asennetta.

Oikeusasiamies päätti kuuden tapauksen käsittelyn toteamalla, ettei tapauksissa ollut hallinnollista epäkohtaa, mukaan lukien tapaus **1245/2007/JF**, joka koski Epson sähköistä rekisteröintilomaketta ja sen verkkosivuston kautta annettuja vastauksia. Kolme muuta tapausta koskivat valintalautakuntien päätöksiä, joissa hakemukset hylättiin koska hakijoiden akateeminen pätevyys (ammatillinen kokemus tai tutkintotodistukset) oli riittämätön kilpailuun osallistumiseksi. Tapauksissa **1569/2007/IP**, **2965/2008/(VL)BEH**, ja **2116/2007/IP** oikeusasiamies viittasi valintalautakunnan laajaan harkintavaltaan, kun se arvioi hakijan pätevyyttä, ja oikeusasiamiehen tarkastuksen laajuuteen, sillä hän saattoi tarkastaa vain sen, ettei lautakunnan arvioinnissa ollut tapahtunut ilmeistä virhettä.

Tapauksessa **1943/2008/BB** väitettiin, että testijärjestelyt olivat epäoikeudenmukaiset ja syrjivät hakijalle, joka suoritti testit Maltalla. Oikeusasiamies totesi, että EPSO oli noudattanut täysin kilpailuilmoituksen sanamuotoa ja perustellut toimintalinjaansa kustannustehokkuudella ja suhteellisuusperiaatteella. Oikeusasiamies antoi kuitenkin lisähuomautuksen, jonka mukaan Epson pitäisi selvittää toimintalinjaansa hakijoille tulevissa kilpailuilmoituksissa. Tapaus **3035/2008/(MHZ)RT** koski myös syrjintäväitettä, tällä kertaa kielen perusteella. Kantelija väitti, että hakijoilla, joiden äidinkieli on englanti, ranska tai saksa, on edullisempi asema alkukarsintakokeissa. Oikeusasiamies oli samaa mieltä Epson kanssa siitä, että hakijoiden on osoitettava kielitaitonsa sekä pääkielessä että toisessa kielessä kilpailun aikana. Lisäksi oikeusasiamies katsoi, että termi ”pääkieli” vastaa paremmin henkilöstösääntöjen vaatimuksia kuin termi ”äidinkieli”.

Kuten edellä todettiin, EPSO on osoittanut suurta avoimuutta oikeusasiamiehen havaitsemien hallinnollisten epäkohtien ratkaisemisessa ja on aidosti pyrkinyt löytämään ratkaisuja. Tässä hengessä se pystyi ratkaisemaan tai hyväksymään kaikilta osin tai osittain sovintoratkaisua koskevat ehdotukset seuraavissa kuudessa tapauksessa. Tapauksissa **2893/2008/WP** ja **3024/2008/DK** hakijoita ei hyväksytty lääkäreiden rekrytointikilpailun kirjallisiin kokeisiin. Kun hakijat eivät olleet onnistuneet ratkaisemaan asian valintalautakuntien kanssa, he kääntyivät oikeusasiamiehen puoleen. Molemmissa tapauksissa EPSO ilmoitti oikeusasiamiehelle, että valintalautakunnat olivat hyväksyneet hakijat kilpailuun. Tapaus **1135/2006/(GK)(ID)MF** koski riitaa lautakunnan ja arvioijien kreikasta italiaan käännettyyn tekstiin tekemien korjausten oikeellisuudesta. Kantelija väitti, että alkuperäinen kreikkalainen teksti oli

laadultaan huono ja sisälsi virheitä. Hän väitti lisäksi, että lautakunnan jäsenet eivät puhuneet kreikkaa ja että lautakunta ei käyttänyt riippumatonta arvioijaa. Oikeusasiamies pyysi EPSolta kantelijan koetta koskevaa kolmatta arviota, jonka suorittaisi uusi arvioija. EPSO hyväksyi oikeusasiamiehen ehdotuksen.

→→→ Tapauksessa **2346/2007/JMA** EPSO kieltäytyi ilmoittamasta valituille hakijoille heidän saamiaan pistemääriä eri testeistä (katso edellä kohta ”tietosuoja”). Kuultuaan hallintoneuvostoa EPSO päätti muuttaa toimintaperiaatteitaan ja tarjota kaikille hakijoille mahdollisuutta saada tietää oma pistemääränsä. ←←←

Tapauksessa **397/2009/CK** EPSO pyysi anteeksi kantelijalle kilpailuun osallistumisesta aiheutuvien matkakulujen maksamisen viivästymistä ja lupasi tarkistaa nykyisiä matkakorvauksia koskevia menettelyjään. Oikeusasiamies antoi lisähuomautuksen, jossa se pyysi EPSOa pitämään hänet ajan tasalla tällaisten menettelyjen tarkistuksen tuloksista. Tapauksessa **1566/2007/DK** EPSO hyväksyi oikeusasiamiehen ehdotuksen, jonka mukaan EPSON pitäisi esittää kantelijalle syyt kantelijan teknisiin ongelmiin esivalintakokeessa ja antaa hänelle mahdollisuus osallistua kokeisiin uudestaan. EPSO hyväksyi sovintoratkaisuehdotuksen, mutta hakija päätti myöhemmin, ettei hän ollut enää kiinnostunut kokeen suorittamisesta uudelleen.

Oikeusasiamies arvosteli EPSON käytäntöjä ainoastaan kolmessa tapauksessa. Ensimmäinen (tapaus **1303/2007/(WP)(BEH)KM**) koski väitettä, ettei hakijalle järjestetty haastattelu aikaa ennen hänen laskettua aikaansa. Vaikka täysin tyydyttävää ratkaisua ei saatu aikaan, oikeusasiamies tunnusti EPSON halukkuuden ratkaista yleinen ongelma. Toinen tapaus liittyi oikeusasiamiehen oma-aloitteeseen tutkimukseen, jonka hän käynnisti vuonna 2007 ja päätti vuonna 2009 (**OI/4/2007/(ID)MHZ**). Tapaus koski hakijoiden oikeutta saada tutustua tietokonepohjaisten testien monivalintakysymyksiin ja niiden vastauksiin. Saatuaan lukuisia yksittäisiä kanteluita tästä käytännöstä ja todettuaan, että kyseessä oli hallinnollinen epäkohta³¹, oikeusasiamies käynnisti tämän tutkimuksen. Monia muita kanteluja tehtiin myöhemmin tästä aiheesta³². Oikeusasiamies ei hyväksynyt EPSON perusteluja, joiden mukaan myöntävä vastaus hakijoiden pyyntöön aiheuttaisi todennäköisesti hallinnollisia ja taloudellisia ongelmia. Hän totesi, etteivät tällaiset ongelmat saa mennä avoimuuden periaatteen ja toimielinten tässä suhteessa aikaan saaman edistyksen edelle. EPSO vetosi myös asiakirjojen saamista tutustuttavaksi koskeviin sääntöihin ja asiaankuuluvaan oikeuskäytäntöön, joka koskee valintalautakunnan menettelyjen luottamuksellisuutta ja hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun periaatetta. Viitaten tuomioistuimissa vireillä oleviin asioihin, joissa kyseenalaistetaan EPSON päätös evätä hakijoiden pyyntö, oikeusasiamies katsoi, ettei tutkimusta ollut syytä jatkaa. Odottaessaan Euroopan unionin tuomioistuimen päätöksiä tietokonepohjaisten kysymysten paljastamisesta oikeusasiamies muistutti yksittäisiä kanteluja koskevissa edellisissä tutkimuksissaan esittämistä kriittisistä huomautuksista. Oikeusasiamies antoi myös kriittisen huomautuksen tapauksessa **99/2008/VIK**, joka koski verbaalista päättelyä koskevan kysymyksen väärää sisältöä. Hän totesi, että EPSON oikeana pitämän vastauksen sanamuoto ei ollut kiistaton ja että tämä muodosti hallinnollisen epäkohdan.

Vaikka suurin osa työhönottoa koskevista kanteluista kohdistuu EPSOon, oikeusasiamiehelle esitetään silloin tällöin kanteluita muista toimielimistä, etenkin vasta perustetuista virastoista, jotka ovat vasta vakiinnuttamassa valintamenettelyjään. Oikeusasiamies haluaa korostaa, että virastot suhtautuvat yleensä myönteisesti hänen tutkimuksiinsa ja suosituksiinsa.

→→→ Näin tapahtui Euroopan tutkimusneuvoston toimeenpanovirastoa (ERCEA) koskevassa tapauksessa **2003/2008/TS**, jossa väitettiin, että ERCEA ei vastannut asianmukaisesti työhakemuksia koskeviin toistuviin pyyntöihin. Oikeusasiamiehen tutkimuksen jälkeen ERCEA päätti ottaa huomioon niiden hakijoiden hakemukset, joilla oli samanlainen profiili kuin kantelijalla. ERCEA kutsui kantelijan myös haastatteluun. Lisäksi se tunnusti, että alkuperäisessä päätöksessään sulkea hakija pois kilpailusta se ei ollut antanut hakijalle selkeää ja ymmärrettävää tietoa mahdollisista muutoksenhakukeinoista. Se vakuutti oikeusasiamiehelle, että jatkossa hakijoille annetaan asianmukaiset tiedot. ←←←

31. Tapaus 370/2007/MHZ.

32. Tapaukset 3492/2006/(WP)BEH, 1312/2007/IP, 7/2007/PB ja 801/2007/ELB.

→→→ Kilpailun ja innovoinnin toimeenpanovirasto esitti pahoittelunsa ja antoi lisäselvitykset hakijalle, jota ei valittu toimeen. Virasto mainitsi myös aikomuksesta toteuttaa yksiköissään lisätoimenpiteitä, joilla lisättäisiin virkamiesten tietoisuutta noudatettavista hallinnollisista säännöistä (tapaus **1562/2008/BB**). ←←←

Kaksi tutkimusta tehtiin Euroopan unionin neuvostoa vastaan esitetyistä kanteluista (tapaukset **296/2008/RT** ja **945/2008/(DK)RT**), jotka koskivat väitettä hakemusten virheellisestä hylkäämisestä avoimessa kilpailussa ja epäoikeudenmukaisesta viivästyksestä vastata tarkistuspyyntöön. Molemmissa kanteluissa ongelmana oli tietyn ranskalaisen tutkinnon arvo ja vastaavuus. Oikeusasiamies katsoi, ettei valintalautakunta, joka oli ottanut yhteyttä Ranskan pysyvään edustustoon EU:ssa ja vahvistanut kyseessä olevan tutkinnon tason, ylittänyt harkintavaltaansa arvioidessaan, täyttääkö kantelija kilpailun osallistumisen edellytykset. Oikeusasiamies katsoi myös, ettei jatkotutkimuksiin ollut aihetta vastauksen viivästyminen koskevan väitteen osalta.

Oikeusasiamies päätti kolme tutkimusta Euroopan parlamenttia vastaan esitetyistä kanteluista. Tapauksessa **502/2008/VIK** kantelija väitti, että toimielimen sisäisiä sääntöjä oli rikottu työhönottomenettelyssä. Oikeusasiamies katsoi, että parlamentti oli toiminut asianmukaisesti. Tapaus **3348/2008/GG** koski väitettä, että parlamentti ei antanut virallista ja oikea-aikaista tietoa työhönottoa koskevassa päätöksessä. Oikeusasiamies ei tässäkin tapauksessa havainnut hallinnollista epäkohtaa. Tapauksessa **2909/2007/JMA** parlamentti ei hyväksynyt verkosta tulostettuja kopioita tai Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistun hakemuslomakkeen jäljennöksiä. Oikeusasiamies ei hyväksynyt parlamentin perustelua, jonka mukaan parlamentin yksiköiden työtaakka kasvaisi huomattavasti jäljennösten tai verkosta tulostettujen kopioiden tarkastamisen takia. Hän totesi olevansa tyytyväinen parlamentin ilmoittamaan joustavampaan käytäntöön kilpailuissa, korosti, että aiemmin parlamentti oli todellakin ollut joustavampi tältä osin ja painotti EPSON osoittamaa joustavuutta sen järjestämissä kilpailuissa.

Oikeusasiamies päätti myös kaksi komissiota koskevaa henkilöstövalintatapausta. Tapaus **2851/2008/TN** koski hakijan matkakulujen korvaamista koskevan pyynnön virheellistä käsittelyä. Oikeusasiamies päätti tapauksen antamalla kriittisen huomautuksen, koska komissio ei selittänyt asianmukaisesti kulujen maksamisessa tapahtunutta monen kuukauden viivästystä. Hän antoi myös lisähuomautuksen, jossa hän ehdotti, että komissio selventää hakijoille, minkälaisia todisteita tarvitaan korvauksen saamista varten. Tapaus **224/2005/ELB** koski hakijaa, joka ei läpäissyt komission järjestämää valintakoetta. Yleinen tuomioistuin totesi kahden muun saman valintamenettelyn hakijan osalta, että suulliset kokeet olivat puutteelliset. Kantelija väitti oikeusasiamiehelle, että komission pitäisi käsitellä hänen tapauksensa tuomioistuimen asiaa koskevan päätöksen mukaisesti. Oikeusasiamies ehdotti, että komissio korvaisi kantelijalle menetetyn mahdollisuuden. Komissio väitti johdonmukaisesti, että tuomioistuimen kahta muuta hakijaa koskevien tapauksen ainoa vaikutus on se, että heitä koskevat yksittäiset päätökset kumottiin. Oikeusasiamiehen otettua uudelleen yhteyttä komissioon komissio selitti, että työhönottoa koskeva menetetty mahdollisuus oli jo korvattu kantelijalle toisen valintamenettelyn yhteydessä. Näin ollen komissio ei voinut korvata kantelijalle kahdesti samaa menetystä. Vaikka oikeusasiamies oli asiasta samaa mieltä, hän totesi, että komission olisi pitänyt pyytää kantelijalta anteeksi tehtyjä virheitä ja selittää hänelle yksityiskohtaisesti, miksi se katsoi, että hänen tapauksessaan lisäkorvauksen myöntäminen ei voi olla oikeutettua. Oikeusasiamies lopetti tapauksen käsittelyn antamalla kriittisen huomautuksen.

■ Institutionaaliset, politiikka- ja muut asiat

Tässä viimeisessä luokassa tarkastellaan toimielimistä tehtyjä kanteluja, jotka koskevat toimielinten politiikantekoa tai toimivuutta yleensä. Päätökseen saadut tapaukset voidaan jakaa neljään ryhmään.

Tässä viimeisessä luokassa tarkastellaan toimielimistä tehtyjä kanteluja, jotka koskevat toimielinten politiikantekoa tai toimivuutta yleensä.

Kolme ensimmäistä koskevat komission toimintaa ja erityisesti (i) sen tehtävää lainsäädännön alullepanijana (ii) kilpailulainsäädännön alaa ja (iii) sen hallintotoimia. Neljännen ryhmän tapaukset koskevat toimielimiä, elimiä tai laitoksia.

Tapaus **1102/2008/(SL)OV** koski väitettä, jonka mukaan asetuksessa olevaa hallintovirhettä ei korjattu. Kantelija oli belgialainen yritys, joka vie ulkomaille tiettyyn luokkaan kuuluvaa jätettä. Se arvosteli asetuksessa (EY) N:o 1013/2006 olevaa virhettä, joka virheellisesti esti viemästä tiettyihin luokkiin kuuluvaa jätettä Malesiaan. Komissio myönsi virheen, mutta sen korjaaminen kesti pitkään. Komissio pyysi anteeksi virhettä ja viivästystä ja lupasi miettiä nopeampia tapoja korjata tällaiset hallintovirheet jatkossa. Tapaus **3594/2006/PB** koski väitettyä hallinnollista epäkohtaa komission vastauksessa kirjeeseen, joka koski väitettyjä teknisiä puutteita venttiileissä, jotka kolmannen maan venttiilivalmistaja saattoi EU-/ETA-markkinoille. Oikeusasiamies – joka ilmeisistä syistä ei voi arvioida tällaisen tapauksen teknisiä seikkoja – totesi, että komissio voisi vastata paremmin kantelijalle testituloksista, jotka tämä oli toimittanut komissiolle. Hän kannusti komissiota tiedottamaan kantelijalle, miksi se ilmeisesti katsoi testitulosten olevan merkityksettömiä. Oikeusasiamies katsoi, että komission myöhemmin antamassa vastauksessa käsiteltiin näitä kysymyksiä riittävästi. Tapaus **1289/2008/MHZ** koski nikkeliaiaineiden luokitusta ja yhteydenottoja teollisuuteen tämän osalta. Oikeusasiamiehen tutkimuksen aikana jotkin kantelijan jäsenet nostivat kanteet Yhdistyneen kuningaskunnan ja Euroopan unionin tuomioistuimessa komission nikkeliaiaineiden luokituksista ja perusteluista. Näin ollen oikeusasiamies arkistoi tutkimustulokset EY-sopimuksen 195 artiklan (nyt SEUT:n 228 artikla) ja oikeusasiamiehen ohjesäännön 2 artiklan 7 kohdan mukaisesti. Tapauksen ”menettelyllisten näkökohtien” osalta oikeusasiamies totesi, että komissio antoi tyydyttävät selvitykset kaikkiin seikkoihin, lukuun ottamatta asiaa, joka koski kantelijan komissiolle antamien asiakirjojen jakelua ilman kantelijan lupaa. Oikeusasiamies katsoi, että komissio toimi epäoikeudenmukaisesti tehdessään näin ja esitti kriittisen huomautuksen. Tapaus **406/2008/(WP)VIK** koski väitettä, jonka mukaan komissio ei ollut kuullut kansalaisyhteiskuntaa eikä ollut noudattanut unionin kansalaisuuden toteutumista koskevan viidennen kertomuksensa julkaisemisen määräaika. Oikeusasiamies totesi, että komissiolla ei ollut lakisääteistä velvollisuutta kuulla kansalaisyhteiskuntaa ennen unionin kansalaisuuden toteutumista koskevan kertomuksen julkaisemista. Hän totesi kuitenkin, että eturyhmien kuuleminen ennen kyseisten kertomusten julkaisemista olisi selvästi hyvän hallintotavan mukaista. Tutkimuksen aikana komissio sitoutui järjestämään tällaiset kuulemiset jatkossa. Tapaus **97/2008/(BEH)JF** koski väitteitä, joiden mukaan komissio ei ollut onnistunut riittävän hyvin komitologiakomiteoiden toimintaan liittyvien tehtäviensä suorittamisessa. Oikeusasiamies katsoi käytössään olevan aineiston riittävän osoittamaan, että komitean asiaan liittyvät kokoukset oli pidetty voimassa olevien menettelysääntöjen ja hyvän hallintotavan yleisperiaatteiden mukaisesti. Oikeusasiamies painotti kuitenkin tältä osin, että jos kantelija tahtoo esittää muutoksia komitologiajärjestelmään, hän voisi esittää Euroopan parlamentille asiaa koskevan vetoituksen. Tapaus **1520/2008/RT** koski väitettä, jonka mukaan komissio ei ollut noudattanut kemikaalien rekisteröintiä, arviointia, lupamenetelyä ja rajoituksia koskevaa asetusta (REACH-asetus), sekä väitettyä EU-varojen väärinkäyttöä. Kantelija otti yhteyttä komissioon eläinsuojelualalla toimivien 140 eurooppalaisen yhdistyksen puolesta. Kantelija pyysi komissiota kieltämään eläinkokeet ja REACH-asetuksen säännösten mukaisesti ottamaan käyttöön vaihtoehtoisia koemenetelmiä. Komission mukaan kantelijan ehdottamat uudet menetelmät eivät olleet vielä kehittyneet vaiheeseen, jossa niitä voitaisiin käyttää sääntelytarkoituksiin REACH-asetuksen mukaisesti. Molempien osapuolten antamien asiakirjojen huolellisen arvioinnin jälkeen oikeusasiamies katsoi, että kantelija ei ollut osoittanut, että komission uusia menetelmiä koskevat havainnot eivät perustuisi erinomaisiin ja riippumattomiin tieteellisiin neuvoihin tai että ne sisälsivät ilmeisen arviointivirheen. Näin ollen hän ei havainnut hallinnollista epäkohtaa.

Oikeusasiamies käsitteli useita tapauksia, jotka koskivat komission toimia kilpailuoikeuden alalla. Tapaus **2015/2008/GG** koski vääräksi väitettyä päätöstä olla käynnistämättä menettelyjä hollantilaisten tiilenvalmistajien tekemän kilpailun vastaisia toimia koskevan kilpailukantelun jälkeen. Oikeusasiamies katsoi, että komissio oli toiminut harkintavaltansa puitteissa, kun se päätti lopettaa tutkimuksen. Komissio tutki kantelijan esittämät väitteet, eikä löytänyt tarpeeksi todisteita niiden tueksi. Oikeusasiamies ei myöskään löytänyt ilmeistä arviointivirhettä. Tapaus **1142/2008/(BEH)KM** koski myös väitettyä virheellistä päätöstä olla avaamatta kilpailumenettelyjä kahta yritystä vastaan. Komission lausunnon päävääntämät olivat, että (i) kyseisen yleishyödyllisen yrityksen menettely ei vaikuttanut rajat ylittävään kaupankäyntiin ja (ii) toisen yrityksen osalta komission harkintavallassa on priorisoida muita kun valittajan ehdottamia vaihtoehtoja kilpailun lisäämiseksi kansallisilla energiamarkkinoilla. Oikeusasiamies piti komission kantaa kyseisen yleishyödyllisen yrityksen menettelystä asianmukaisena. Niin ikään hän katsoi, että komission käsitys harkintavallastaan aloittaa tai olla aloittamatta menettelyt kilpailua koskevan kantelun perusteella oli oikea. Oikeusasiamies totesi näin ollen, että komissio oli toiminut harkintavaltansa puitteissa, kun se päätti olla käynnistämättä tutkimusta toisesta yrityksestä.

Tapaus **2967/2008/FOR** koski väitettä erittäin arkaluonteisten tietojen sääntöjenvastaisesta julkaisemisesta sellaisen tutkimuksen aikana, joka koski sääntöjenvastaiseksi väitetyn valtiontuen myöntämistä yritykselle, kyseisen yrityksen ja valtion määräysvalvonnassa olevan lentoasemayrittäjän välisen lentoasemamaksusopimuksen yhteydessä. Oikeusasiamies totesi komission julkaisseen Euroopan unionin virallisessa lehdessä yksityiskohtaista tietoa lentoaseman yritykselle myöntämistä tietyistä alennuksista, vaikka se oli luvannut kirjallisesti kansallisille viranomaisille olla julkaisematta tietoja. Oikeusasiamies katsoi, että tietojen julkistaminen oli virhe, joka oli hallinnollinen epäkohta. Kun otetaan huomioon, että komissio jo ennen oikeusasiamiehen tutkimuksen käynnistämistä tunnusti tehneensä virheen ja pyysi anteeksi, oikeusasiamies ei katsonut tarpeelliseksi antaa kriittistä huomautusta. Oikeusasiamies oli tyytyväinen komission toteuttamiin uusiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, ettei tämäntyyppisiä virheitä tapahdu jatkossa. Tapauksessa **1342/2007/FOR** (katso myös kohta 3.3) komissiota syytettiin jälleen erittäin arkaluonteisten tietojen asiattomasta julkaisemisesta yrityskeskittymää koskevassa menettelyssä. Oikeusasiamies katsoi, että kyseessä oli vakava salassapitovelvollisuuden rikkominen. Hän totesi kuitenkin, ettei voitu olettaa tietojen vuotaneen komissiolta, koska kyseisenä ajankohtana jäljennökset asiakirjasta olivat kahdella asiaan liittyvällä yrityksellä sekä kansallisella liikenneministeriöllä. Lisäksi oikeusasiamies totesi, että komissio oli toimivaltansa puitteissa tutkinut kantelijan väitteen, jonka mukaan toinen yritys oli antanut tietoja tiedotusvälineille. Väitteen tältä osin oikeusasiamies ei havainnut hallinnollista epäkohtaa. Oikeusasiamies havaitsi kuitenkin, että komission käyttämä salassapitolupausasiakirja oli riittämätön, ja hän antoi kriittisen huomautuksen tältä osin. Hän kiitti komissiota siitä, että komissio muutti myöhemmin salassapitolupausasiakirjaa tämän virheen korjaamiseksi. Tapaus **1935/2008/FOR** koski väitettyjä menettelyvirheitä kilpailuasiassa (katso myös kohta 3.3). Kantelija väitti, ettei komissio ollut laatinut pöytäkirjaa kokouksesta, vaikka kokouksessa nimenomaan käsiteltiin komission kilpailuoikeudellista tarkastusta. Oikeusasiamies katsoi, että kokouksessa todellakin käsiteltiin komission suorittamaa tarkastusta ja että komissio ei tehnyt kokouksesta kunnollisia muistiinpanoja. Oikeusasiamies totesi, että tämä oli hallinnollinen epäkohta. Oikeusasiamies ei havainnut hallinnollista epäkohtaa kantelijan toisen väitteen osalta. Kyseisen väitteen mukaan komissio olisi kannustanut tiedonvaihtojärjestelyyn, joka kantelijan mielestä antoi perusteettoman mahdollisuuden saada tutustua komission tarkastusasiakirjoihin sisältyviin tietoihin. Oikeusasiamies katsoi kuitenkin, että komissio ei ollut tehnyt kunnollisia muistiinpanoja puhelinkeskustelusta, jossa tiedonvaihtojärjestelystä keskusteltiin. Näin ollen oikeusasiamies suositti lisähuomautuksessa, että tulevaisuudessa kolmansien osapuolten kanssa pidetyistä kokouksista tai puhelinkeskusteluista olisi tehtävä kunnolliset muistiinpanot, kun kyseessä ovat tärkeät menettelyihin liittyvät asiat.

Tapauksessa **1341/2008/MHZ**, joka koski virkamiesten hyväksymiä lahjoja ja vieraanvaraisuuden osoituksia, komissio myönsi, että olisi ollut suotavampaa estää kahta korkeassa asemassa olevaa virkamiestä, jotka käsittelivät polkumyyntitapauksia, ottamasta vastaan urheiluasujen toimittajan tarjoamia VIP-tason lippuja. Eräs kansalaisjärjestö väitti, että tästä voisi aiheutua eturistiriita.

Muut komissiota koskevat tapaukset koskivat kansalaisjärjestön merkitsemistä mustalle listalle³³, Eurooppa-koulun ruokalan tarjoamaa kasvisruokaa³⁴ ja Euroopan tietokannan virheelliseksi väitettyä sulkemista³⁵. Vuonna 2009 oikeusasiamies tutki myös eri aakkosten käyttöä EU:n julkaisutoimiston julkaisuissa³⁶.

Oikeusasiamies käsitteli myös tapausta **107/2009/(JD)OV** Euroopan unionin neuvostoa vastaan. Kyseisessä tapauksessa väitettiin, ettei neuvosto ollut tiedottanut kansalaisille Sveitsin uusista viisumi-vaatimuksista. Koska kantelijan ensimmäisessä väitteessä kyseenalaistettiin, oliko neuvoston päätöksessä valittu päivämäärä asianmukainen, oikeusasiamies oli samaa mieltä neuvoston kanssa siitä, että väite koski päätöksen perusteita eikä siksi kuullut oikeusasiamiehen toimivaltaan. Riittämättömän tiedotuksen osalta oikeusasiamies katsoi, että hänen täytyi vain tutkia, oliko neuvostolla velvollisuus antaa tietoa, jos Sveitsin ja Ison-Britannian viranomaisten antamat tiedot olivat riittämättömät. Näytti siltä, että Sveitsin viranomaisten antamat tiedot kyseisille lentoyhtiöille olivat riittävät. Näin ollen oikeusasiamies ei havainnut hallinnollista epäkohtaa.

Tapaus **244/2006/JMA** Euroopan investointipankkia (EIP) vastaan koski pankin selvitystä ympäristövaikutusten arvioinnista (YVA), joka koskee hanketta nopean junayhteyden toteuttamiseksi Madridista Barcelonan kautta Ranskan rajalle. YVA-asiakirjan perusteellisen tarkastamisen perusteella EIP katsoi, että arviointi oli tehty asianmukaisesti. Se seikka, että asiasta vastuussa olevat kansalliset viranomaiset olivat harkinneet vaihtoehtoisia reittejä, oli osa tätä arviointia. Tutkiessaan asiaa oikeusasiamies ei kuitenkaan löytänyt tietoa, jossa dokumentoitaisiin YVA-asiakirjan selvitystä. Oikeusasiamies antoi suositusluonnoksen. EIP totesi vastauksessaan, että se oli antanut yksiköilleen ohjeet laatia muistio hankkeen nykytilanteesta. Oikeusasiamies totesi, että muistiossa viitattiin erityisesti ”vaihtoehtoja koskevaan analyysiin”. Hänen mielestään tämä viittaus vahvisti sen, että EIP oli varta vasten tarkistanut, otettiinko vaihtoehtoiset ehdotukset huomioon YVA:ssa. Muistioissa ei kuitenkaan erityisesti mainittu, oliko EIP tarkastanut YVA:ta kansallisten viranomaisten päätökseen johtaneiden perustelujen osalta. Koska EIP:llä oli yhä mahdollisuus ennen rahoituserien siirtämistä vahvistaa, että kansallisten viranomaisten valitsemaa reittiä koskevat perustelut sisältyivät YVA:han, oikeusasiamies antoi lisähuomautuksen. Lisähuomautuksessa oikeusasiamies ehdotti, että EIP voisi harkita YVA-selvitysten dokumentoimista järjestelmällisemmin esimerkiksi kattavan YVA-ehtojen tarkistuslistan avulla.

Tapaus **310/2009/ELB** koski Euroopan parlamentin virheelliseksi väitettyä kieltäytymistä antaa yhdistyksen käyttää parlamentin tiloja. Kieltäytyminen perustui sääntöihin, joiden mukaan sen tiloissa ei voida pitää seminaareja, jos rekisteröinnistä peritään maksu. Oikeusasiamies totesi, että parlamentin tilojen käyttö kuuluu toimielimen sisäistä organisaatiota koskevan toimivallan piiriin, eikä havainnut hallinnollista epäkohtaa tältä osin. Oikeusasiamies antoi kuitenkin kriittisen huomautuksen siitä, että toimielin ei antanut kantelijalle tietoa toimielimen päätöksen valitusmahdollisuuksista.

Oikeusasiamies käsitteli myös kahta tapausta, jotka koskivat Euroopan petostentorjuntavirastoa (OLAF). Tapaus **2930/2008/JMA** koski väitettyä tutkimuksen epäasianmukaista käsittelyä. Tapauksen käsittely päätettiin, koska tutkimuksen aikana oikeusasiamies sai tietää, että Espanjan alueellinen talous- ja hallintotuomioistuin oli antanut päätöksen asiassa, jonka kantelija oli nostanut ja joka koski Espanjan tulliviranomaisten päätöstä. Oikeusasiamies totesi, että kantelijan Espanjan tuomioistuimessa nostamassa kanteessa esittämät väitteet olivat samat kuin oikeusasiamiehelle toimitetussa kantelussa esitetyt väitteet. Kun otetaan huomioon Espanjan tuomioistuimen antama päätös ja EY-sopimuksen 195 artikla (nyt SEUT:n 228 artikla) ja oikeusasiamiehen ohjesäännön 2 artiklan 7 kohta, oikeusasiamies päätti lopettaa asian käsittelyn. Tapaus **1748/2006/JMA** koski kantelijaa, joka oli työskennellyt useissa yrityksissä EU:n rahoittamissa eri hankkeissa ja sai tietää, että yksi hänen entisistä työnantajistaan oli saanut OLAFilta kirjeen, jossa hänen todettiin syyllistyneen vakaviin sääntöjenvastaisuuksiin ja jossa pyydettiin häntä koskevia tietoja. Kantelija kirjoitti OLAFille useaan otteeseen. Kantelija ei pitänyt OLAFin vastausta tyydyttävänä ja kanteli sen vuoksi oikeusasiamiehelle. Oikeusasiamies totesi, että OLAF voi pyytää tietoja kolmansilta osapuolilta tutkimustensa tehokkuuden turvaamiseksi. Oikeusasiamies katsoi kuitenkin,

33. Tapaus OI/3/2007/GG.

34. Tapaus 2530/2008/TS.

35. Tapaukset 814/2008/IP, 277/2008/(IG)IP ja 472/2008/IP.

36. Tapaus 2060/2008/VIK.

että OLAF ei ollut noudattanut oikeudenmukaisuuden periaatetta, suhteellisuusperiaatetta eikä syyttömyysolettaman periaatetta. Näin ollen hän esitti kriittisen huomautuksen OLAFille. Lisäksi oikeusasiamies esitti muita kriittisiä huomautuksia ja lisähuomautuksen OLAFin tutkimukseen ja menettelyihin liittyvistä useista näkökohdista.

3.6 Siirrot ja neuvonta

Vuonna 2009 käsitellyistä tapauksista lähes 80 % Euroopan oikeusasiamies pystyi auttamaan kantelijaa joko käynnistämällä tutkimuksen tai välittämällä asian toimivaltaiselle elimelle tai neuvomalla

Oikeusasiamiehen toimivallan ulkopuolelle jäävissä kanteluissa on usein kyse EU:n oikeuden väitetystä rikkomisesta jäsenvaltioissa. Usein tällaiset tapaukset soveltuvat jonkin muun Euroopan oikeusasiamiehen verkostoon kuuluvan kansallisen tai alueellisen oikeusasiamiehen käsiteltäväksi.

kantelijalle, kenen puoleen tämän kannattaisi kääntyä. Oikeusasiamiehen toimivallan ulkopuolelle jäävissä kanteluissa on usein kyse EU:n oikeuden väitetystä rikkomisesta jäsenvaltioissa. Usein tällaiset tapaukset soveltuvat jonkin muun Euroopan oikeusasiamiehen verkostoon kuuluvan kansallisen tai alueellisen oikeusasiamiehen käsiteltäväksi. Myös Euroopan parlamentin vetoomusvaliokunta on verkoston täysjäsen. Verkoston yhtenä tehtävänä on helpottaa kante-

lujen nopeaa siirtämistä toimivaltaiselle kansalliselle tai alueelliselle oikeusasiamiehelle tai vastaavalle elimelle (katso jäljempänä kohta 4.2).

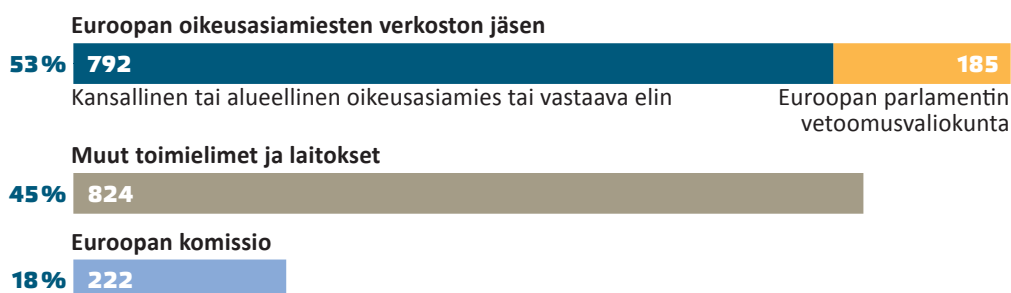
Yhteensä 55 % (1 704 kantelua) Euroopan oikeusasiamiehen vuonna 2009 käsittelemistä kanteluista kuului Euroopan oikeusasiamiesverkoston jäsenen toimivaltaan (727 näistä tapauksista kuului Euroopan oikeusasiamiehen toimivaltaan). Kuva 3.12 osoittaa, että 977 tapauksessa kantelu siirrettiin³⁷ verkoston jäsenelle tai kantelijaa neuvottiin ottamaan yhteyttä verkoston jäseneen (792 tapausta siirrettiin kansalliselle tai alueelliselle oikeusasiamiehelle ja 185 tapausta siirrettiin Euroopan parlamentin vetoomusvaliokunnalle).

Joissakin tapauksissa oikeusasiamies voi katsoa perustelluksi siirtää kantelun Euroopan komissiolle tai SOLVIT-verkostolle. Se on komission perustaman ongelmanratkaisuverkko, joka auttaa kansalaisia näiden ongelmissa käyttäen oikeuksiaan unionin sisämarkkinoilla. Ennen kuin kantelu siirretään tai kantelijaa neuvotaan, oikeusasiamiehen toimisto varmistaa, että tilanteessa annetaan parhaat mahdolliset neuvot. Vuoden 2009 aikana 222:ta kantelijaa neuvottiin kääntymään komission³⁸ puoleen ja 824:ää muiden toimielinten tai laitosten, kuten SOLVIT-verkoston, erikoistuneiden oikeusasiamiesten tai jäsenvaltioiden kanteluja käsittelevän elimen puoleen.

Vuonna 2009 tutkituista tapauksista yhteensä 67 % annettiin neuvoja tai tapaus siirrettiin. Luvun lopussa käsitellään esimerkkejä tällaisista tapauksista.

37. Kantelu siirretään ainoastaan kantelijan ennalta antamalla suostumuksella, mikäli kantelu vaikuttaa perustellulta.
38. Lukuun sisältyy joitakin tapauksia, joissa komissiota vastaan tehtyä kantelua ei voitu ottaa tutkittavaksi, koska tarvittavia hallinnollisia valitusteitä ei ollut käytetty ennen kantelun tekemistä oikeusasiamiehelle.

Kuva 3.12: Toisille toimielimille ja elimille siirretyt kantelut Kantelijaa neuvottu kääntymään toisen toimielimen tai elimen puoleen

- HUOMAUTUS 1 Luku sisältää 215 vuoden 2008 lopulla rekisteröityä kantelua, jotka käsiteltiin vuonna 2009, ja siitä puuttuvat 94 vuoden 2009 lopulla rekisteröityä kantelua, joiden jatkotoimenpiteistä ei ollut vuoden lopussa vielä päätetty.
- HUOMAUTUS 2 Joissakin tapauksissa kantelijalle annettiin useita vaihtoehtoisia neuvoja. Prosenttiosuuksumma on sen vuoksi suurempi kuin 100 %.

Euroopan oikeusasiamiesten verkoston jäsenen tehtävä

Romanian kansalainen, joka osti Itävalasta pakettiauton, jota hän aikoi käyttää Romaniassa, väitti, että Romanian hallituksen perimät kansalliset hakemuskasut olivat suhteettoman korkeita. Kantelija valitti myös, että hänen omaisuuteensa sovellettiin pormestarin vääristyneitä ja mielivaltaisia sääntöjä. Lisäksi kantelija väitti, että EU ”sieti” Romanian hallituksen korruptoitunutta käytöstä.

Romanian hallituksen ja julkisten viranomaisten käytäntöjä koskevien väitteiden osalta oikeusasiamies neuvoi kantelijaa ottamaan yhteyttä Romanian oikeusasiamieheen. EU:n toimimattomuuden osalta oikeusasiamies neuvoi kantelijaa kääntymään Euroopan komission puoleen, jos hän halusi valittaa mahdollisesta EU:n oikeuden rikkomisesta. Kantelijaa neuvottiin myös perehtymään komission verkkosivustolla esitettyihin Romanian autoverotusta koskeviin tietoihin.

2326/2009/CH ■

Kantelijan aviomies on vakavasti vammainen. Erityislupa perusteella hän voi pysäköidä autonsa tiettyihin paikkoihin, joissa pysäköiminen on yleensä kielletty. Tämä lupa on voimassa useissa Saksan osavaltioissa. Saksalaisen kantelijan mukaan lupa tunnustetaan myös Belgiassa ja Luxemburgissa ja se on hyväksytty Veeressä, joka on Alankomaissa sijaitseva kunta lähellä Middelburgia. Kantelijalta ja hänen mieheltään perittiin yli 50 EUR, kun he pysäköivät autonsa Middelburgiin. Lisäksi Middelburgin kunta näyttää vaativan, että valitukset tehdään hollannin kielellä, vaikka hän ja hänen miehensä eivät osaa hollantia. Oikeusasiamies otti yhteyttä Alankomaiden oikeusasiamieheen, joka pyysi, että saksankielinen kantelu siirretään hänelle.

2168/2009/FS ■

Kantelija väitti, että Saksan radio- ja televisiolupavirasto (GEZ) voi vaatia maksuja ja panna vaatimukset täytäntöön jopa takautuvasti ilman tuomioistuimen päätöstä. Lisäksi GEZin toimintaa ei valvota julkisesti. Kantelija väitti, että velvollisuus maksaa radio- ja televisiomaksuja on tiedonvälityksen vapautta koskevan perusoikeuden vastaista. Kantelija väitti, että GEZ pitäisi joko lakkauttaa tai saattaa julkisen valvonnan alaiseksi, jotta kansalaiset voivat puolustautua epäoikeudenmukaisista päätöksistä vastaan. GEZin vaatimuksia ei pitäisi voida panna täytäntöön ilman tuomioistuimen päätöstä. Kantelija hyväksyi sen, että hänen kantelunsa siirretään Bundestagin vetoamusvaliokuntaan.

2851/2009/FS ■

Kantelijaa neuvottiin kääntymään Euroopan komission puoleen

Kantelija väitti, että kolmas osapuoli oli hakenut EU:n avustusta hänen omaisuudelleen, Puolassa sijaitsevalle kiinteistölle. Kantelija otti asian esille kyseisen laitoksen kanssa, joka kertoi hänelle, että tämä oli tavanomainen menettely. Kantelija oli tyytymätön tähän vastaukseen ja valitti Euroopan oikeusasiamiehelle, että EU:n ei pitäisi sietää tällaista käytöstä. Oikeusasiamies neuvoi kantelijaa siltä osin kuin hänen kantelunsa koski EU:ta ottamaan yhteyttä komissioon, ja jos hän haluaisi valittaa kyseessä olevasta laitoksesta, kääntymään Puolan oikeusasiamiehen puoleen saadakseen tarkempia tietoja.

2699/2009/CH ■

Kantelu siirrettiin SOLVIT-verkostolle

Kyproksella asuva Yhdistyneen kuningaskunnan kansalainen kanteli Euroopan oikeusasiamiehelle ja väitti, että hänen vaimollaan, joka ei ole EU:n kansalainen, oli oleskelulupa, jonka ansiosta hän pystyi asumaan kantelijan kanssa Kyproksella mutta ei työskentelemään siellä. Tapaus siirrettiin Yhdistyneen kuningaskunnan SOLVIT-keskukselle, jonka puuttuminen asiaan johti myönteiseen tulokseen. Kantelijan vaimo oli saanut oleskeluoikeudet ennen kuin Kypros liittyi EU:hun, ja siksi sovellettiin työtä koskevia rajoituksia. Kantelijalle annettiin tietoa siitä, miten hakea uutta oleskelulupaa, joka mahdollistaisi vaimon työskentelyn Kyproksella.

765/2009/EC ■

Suhteet
toimielimiin,
oikeusasiamiehiin
ja muihin
sidosryhmiin

TÄSSÄ luvussa kerrotaan, kuinka oikeusasiamies on vuoden aikana rakentanut suhteita EU:n toimielimiin¹, kollegoihinsa ja muihin sidosryhmiin. Tämän toiminnan tarkoituksena on varmistaa kantelujen tehokas käsittely, vaihtaa parhaita käytäntöjä ja lisätä tietämystä oikeusasiamiehen roolista edistettäessä hyvää hallintoa, avoimuutta ja palvelukulttuuria.

4.1 Suhteet EU:n toimielimiin

Rakentavien suhteiden luominen EU:n toimielimiin on Euroopan oikeusasiamiehelle erittäin tärkeää, jotta hallinnon laatu olisi mahdollisimman hyvä. Oikeusasiamies tapaa säännöllisesti EU:n toimielinten

Oikeusasiamies tapaa säännöllisesti EU:n toimielinten jäseniä ja virkamiehiä keskustellakseen siitä, miten EU:n hallinnon laatua voitaisiin parantaa, ja varmistaakseen, että hänen huomautustensa, suositustensa ja kertomustensa johdosta ryhdytään asianmukaisiin jatkotoimiin.

jäseniä ja virkamiehiä keskustellakseen siitä, miten EU:n hallinnon laatua voitaisiin parantaa, ja varmistaakseen, että hänen huomautustensa, suositustensa ja kertomustensa johdosta ryhdytään asianmukaisiin jatkotoimiin. Seuraavassa kerrotaan tarkemmin oikeusasiamiehen toiminnasta tällä alueella.

■ Euroopan parlamentti

Euroopan parlamentti valitsee oikeusasiamiehen, ja oikeusasiamies on vastuussa sille. Tästä velvollisuudesta hän huolehtii pääosin tämän parlamentille esitettävän vuosikertomuksen sekä erilaisten erityiskertomusten muodossa. Oikeusasiamiehellä on erinomaiset yhteistyösuhteet parlamentin vetoamusvaliokuntaan, joka vastaa parlamentin suhteista oikeusasiamieheen ja laatii mietinnön hänen vuosikertomuksestaan. Oikeusasiamies tapasi vetoamusvaliokunnan uuden puheenjohtajan Erminia MAZZONIN 2. syyskuuta 2009.

Oikeusasiamies esitteli vuosikertomuksen 2008 silloiselle Euroopan parlamentin puhemiehelle Hans-Gert PÖTTERINGILLE ja silloiselle vetoamusvaliokunnan puheenjohtajalle Marcin LIBICKILLE

Parlamentin vuotuinen keskustelu oikeusasiamiehen toiminnasta on kohokohta oikeusasiamiehen kalenterissa. Kuvassa oikeusasiamies DIAMANDOUROS vastaa vuosikertomusta 2008 koskeviin kysymyksiin 12. marraskuuta Strasbourgissa pidetyssä parlamentin täysistunnossa. Myöhemmin kyseisenä päivänä parlamentti hyväksyi oikeusasiamiehen toimintaa vuonna 2008 koskevan päätöslauselman, joka perustui vetoamusvaliokunnan jäsenen Chrysoula PALIADELIN laatimaan mietintöön.

1. SEUT:n 228 artiklassa oikeusasiamiehen toimivaltaa laajennetaan ”yhteisön toimielinten ja laitosten” toiminnassa ilmenneitä epäkohtia koskevista kanteluista ”unionin toimielinten, elinten ja laitosten” toiminnassa ilmenneitä epäkohtia koskeviin kanteluihin. Vaikka vuosikertomuksen tässä osassa käytettiin aiemmin ilmaisua ”toimielimet ja laitokset”, käytämme nyt lyhyiden vuoksi ilmaisua ”toimielimet”, jolla viitataan kaikkiin EU:n toimielimiin, elimiin ja laitoksiin.

23. huhtikuuta 2009 sekä vetoomusvaliokunnalle 14. syyskuuta 2009. Euroopan parlamentin jäsen Chrysoula PALIADELI laati vetoomusvaliokunnan mietinnön oikeusasiamiehen toiminnasta vuonna 2008. Oikeusasiamiehen täysistunnolle pitämän esityksen ja senpäiväisen keskustelun jälkeen parlamentti hyväksyi PALIADELIN mietintöön perustuvan päätöslauselman 12. marraskuuta pidetyssä istunnossa. Päätöslauselmassaan parlamentti ilmoitti olevansa tyytyväinen oikeusasiamiehen toimintaan, oikeusasiamiehen ja toimielinten väliseen rakentavaan yhteistyöhön sekä oikeusasiamiehen julkisuuskuvaan. Parlamentti oli erityisen tyytyväinen oikeusasiamiehen uuteen verkkosivustoon ja vuorovaikutteiseen oppaaseen.

Valiokunnan pyynnöstä oikeusasiamiehen henkilöstön jäsen edusti oikeusmiestä valiokunnan jokaisessa kokouksessa vuonna 2009. Valiokunnassa keskusteltiin yhdestä oikeusasiamiehen erityiskertomuksesta kyseisen vuoden aikana: ikä syrjintää koskevasta erityiskertomuksesta keskusteltiin 10. helmikuuta. Oikeusasiamies oli tyytyväinen huomattessaan, että parlamentin jäsenen Miguel MARTÍNEZIN laatima mietintö, jossa käsiteltiin kaikkia oikeusasiamiehen parlamentille esittämiä huolenaiheita, hyväksyttiin toukokuussa pidetyssä täysistunnossa ilman vastaaia.

Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun asetuksen N:o 1049/2001² meneillään oleva uudistus vaikutti myös merkittävästi oikeusasiamiehen ja parlamentin väliin suhteisiin vuonna 2009. Oikeusasiamies DIAMANDOUROS tapasi 27. huhtikuuta kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan keskustellakseen meneillään olevaa uudistusta koskevasta parlamentin mietinnöstä. Tätä ennen 20. tammikuuta hän osallistui Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien valiokunnan ja kansallisten parlamenttien yhteiseen kokoukseen pohtiakseen kysymystä ”Mitä EU:n toimielimet voivat oppia jäsenvaltioiden parhaista käytännöistä avoimuudessa ja hyvässä hallintotavassa”. 16. helmikuuta oikeusasiamies osallistui valiokunnan järjestämään julkiseen kuulemiseen aiheesta ”Euroopan kansalaisuuteen liittyvät ongelmat ja näkymät”.

Euroopan oikeusasiamiehen valinta

SEUT:n 228 artiklan 2 kohdan mukaan oikeusasiamies valitaan jokaisen Euroopan parlamentin vaalin jälkeen Euroopan parlamentin vaalikauden ajaksi. Euroopan parlamentin työjärjestyksessä on yksityiskohtaista tietoa valintamenettelystä.

Euroopan parlamentti julkaisi 10. syyskuuta 2009 Euroopan unionin virallisessa lehdessä³ nimitysehdotuspyynnön oikeusasiamiehen nimittämiseksi. Nimitysehdotusten toimittamisen määräajaksi asetettiin 9. lokakuuta 2009.

Yksityiskohtaista tietoa Euroopan oikeusasiamiehen vaalista on Euroopan parlamentin verkkosivuilla (<http://www.europarl.europa.eu/electionombudsman/>). ■

■ Euroopan unionin neuvosto

Vuoden aikana oikeusasiamies osallistui puheenjohtajavaltio Ruotsin järjestämään seminaariin ”*Transparency and Clear Legal Language in the European Union*” (Avoimuus ja selkeä kieli Euroopan unionissa). Oikeusasiamies puhui kokemuksistaan hallinnollisia epäkohtia, erityisesti asiakirjojen saatavuutta koskevien kantelujen tutkimuksessa.

Vuonna 2009 oikeusasiamiehen ja neuvoston välisten työsuhteiden kannalta erityisen tärkeä oli kysymys siitä, miten neuvosto soveltaa oikeusasiamiehen ohjesääntöä. Tämä johtui ohjesäännön tarkistamisesta vuonna 2008⁴. Oikeusasiamies osallistui 14. lokakuuta 2009 neuvoston tiedotustyöryhmän kokoukseen vaihtaakseen näkemyksiä aiheesta. Kokous oli erittäin hyödyllinen ja johti kysymyksen nopeaan ja molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun (katso luku 2).

2. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1049/2001, annettu 30 päivänä toukokuuta 2001, Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi, EUVL 2001 L 145, s. 43.

3. EUVL 2009 C 216, s. 7.

4. Euroopan parlamentin päätös 2008/587/EY, Euratom, tehty 18 päivänä kesäkuuta 2008, oikeusasiamiehen tehtävien hoitamista koskevasta ohjesäännöstä ja hänen tehtäviensä hoitamisesta koskevista yleisistä ehdoista tehdyn päätöksen 94/262/EHTY, EY, Euratom muuttamisesta, EUVL 2008 L 189, s. 25.

■ Euroopan komissio

Euroopan komissio on se toimielin, jota suurin osa oikeusasiamiehen suorittamista tutkimuksista koskee. Säännölliset tapaamiset oikeusasiamiehen ja komission edustajien kanssa ovat näin ollen tärkeitä,

Euroopan komissio on se toimielin, jota suurin osa oikeusasiamiehen suorittamista tutkimuksista koskee.

jotta kansalaisten kanteluihin saadaan tyydyttäviä vastauksia. Vuonna 2009 oikeusasiamies tapasi useasti komission pääsihteerin Catherine DAYN. Hän otti kolmatta kertaa yhteyttä komission pääjoh-

tajiin 28. toukokuuta tavattuun heidät jo vuonna 2005 ja 2007. Oikeusasiamiehen henkilöstön jäsenet tapasivat 2. helmikuuta komission virkamiehiä keskustellakseen kantelujen ja rikkomismenettelyjä koskevien tutkimusten rekisteröinnistä komissiossa ja asiakirjoihin tutustumista koskevien sääntöjen uudistamisesta. Oikeusasiamiehen oikeudellisen osaston johtaja tapasi kuukausittain komission pääsihteeristön toimielinten välisistä suhteista vastaavan johtajan seuratakseen komissiota koskevia tutkimuksia. Lopuksi oikeusasiamies tapasi komission henkilöstön sovittelijan Mercedes DE SOLAN kahdesti keskustellakseen molempia kiinnostavista asioista.

Vuonna 2009 lujitettiin yhteistyötä SOLVIT-verkoston kanssa. SOLVIT on komission perustama ongelmanratkaisuverkosto, joka auttaa kansalaisia näiden ongelmissa käyttäen oikeuksiaan unionin sisämarkkinoilla. Ensimmäistä kertaa SOLVIT-verkoston edustaja osallistui joka toinen vuosi järjestettävään EU:n jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltioiden kansallisten oikeusasiamiesten seminaariin, joka pidettiin Kyproksella huhtikuussa. Sisämarkkinoiden ja palvelujen pääosaston virkamiesten kanssa 17. helmikuuta pidetyn tapaamisen jälkeen oikeusasiamiehen henkilöstön jäsenet tapasivat komission SOLVIT-verkoston jäseniä 17. kesäkuuta ja 7. joulukuuta. Molemmat yksiköt esiteltiin Tukholmassa 9. lokakuuta pidetyssä workshopissa *Enterprise Europe Network*-vuosikonferenssissa. Lopuksi oikeusasiamies teki kaikkensa parantaakseen tietämystä SOLVIT-verkoston roolista jäsenvaltioissa järjestetyissä tiedotustilaisuuksissa ja pyysi SOLVIT-verkostoa osallistumaan 13. maaliskuuta pidettävään tilaisuuteen *”Problem solving in the EU – Where to turn?”* (Ongelmanratkaisu EU:ssa – Kenen puoleen kääntyä?), tarkemmin jäljempänä.

Vuonna 2009 oikeusasiamiehen ja Euroopan komission tukemien kansalaisia, organisaatioita ja yrityksiä palvelevien verkostojen välistä yhteistyötä lujitettiin. Kuvassa oikeusasiamies DIAMANDOUROS pitää pääpuheen Tallinnassa 23. syyskuuta pidetyssä Europe Direct -verkoston vuotuisessa yleiskokouksessa.

Oikeusasiamiehen pyrkimykset lujittaa yhteistyötä Europe Direct -palvelun kanssa lisäsivät myös merkittävästi tietämystä kaikista kansalaisten, organisaatioiden ja yritysten käytettävissä olevista palveluista, jotka liittyvät yhteisön lainsäädäntöön perustuvia oikeuksia koskeviin kysymyksiin ja ongelmiin. Toteutettiin toimia sen varmistamiseksi, että Europe Direct -verkosto ja Europe Direct -palvelupiste ovat täysin tietoisia Euroopan oikeusasiamiehen ja Euroopan oikeusasiamiesten verkoston työstä. Tämä on tärkeää, jotta kansalaiset voidaan heti ohjata oikean muutoksenhakuelimen puoleen. Joulukuussa oikeusasiamies tapasi komission viestinnän pääosaston pääjohtajan Claus SØRENSENIN keskustellakseen näistä ja muista aloitteista.

■ Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

Oikeusasiamies puhui 13. toukokuuta Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle (ETSK) Brysselissä pidetyssä täysistunnossa tavattuun edellisenä päivänä komitean puheenjohtajan Mario SEPIN, vara-

Oikeusasiamies puhui 13. toukokuuta Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle (ETSK) Brysselissä pidetyssä täysistunnossa. Toisessa, 9. marraskuuta pidetyssä kokouksessa oikeusasiamies DIAMANDOUROS puhui komitean henkilöstölle.

puheenjohtajan Irini Ivoni PARIN, työntekijöiden ryhmän puheenjohtajan George DASSISIN, muiden eturyhmien puheenjohtajan Staffan NILSSONIN ja pääsihteerin Martin WESTLAKEN. Istunnossa DIAMANDOUROS puhui lähinnä kokemuksistaan siitä, mitä kansalaiset odottavat EU:n toimielimiltä. Toisessa, 9. marraskuuta pidetyssä kokouksessa oikeusasiamies DIAMANDOUROS puhui komitean

henkilöstölle. Hän puhui siitä, minkä tyyppisiä kanteluja oikeusasiamiehelle toimitetaan, oikeusasiamiehen tehtävistä verrattuna tuomioistuinten tehtäviin, oikeusasiamiehen ennakoivasta työstä ja siitä, miten oikeusasiamies voi olla hallinnon resurssina. Puheensa aikana hän viittasi Euroopan hyvän hallintotavan säännöstöön, jonka komitea hyväksyi heinäkuussa 2009. Oikeusasiamies piti tätä kehitystä erittäin myönteisenä.

■ Euroopan investointipankki

Oikeusasiamies teki vuonna 2009 paljon työtä lisätäksään tietämystä oikeusasiamiehen tehtävästä valvoa Euroopan investointipankkia (EIP). Tätä edelsi oikeusasiamiehen ja EIP:n välisen yhteisymmärryspöytäkirjan⁵ tekeminen vuonna 2008. Oikeusasiamies järjesti 1. joulukuuta tapaamisen sidosryhmien kanssa kiinnittääkseen huomiota työnsä tähän näkökohtaan. Tämä tapahtuma, johon osallistui yli 30 osanottajaa, järjestettiin EIP:n valitusjärjestelmää koskevan julkisen kuulemisen yhteydessä⁶. Pankin edustajat osallistuivat tapahtumaan ja selvensivät sitä, miten EIP käsittelee valituksia. Oikeusasiamies oli myös edustettuna pankin vuoden aikana pitämässä kokouksissa, jotka olivat osa pankin julkista kuulemistä.

Lisätäkseen tietämystä oikeusasiamiehen tehtävästä valvoa Euroopan investointipankkia (EIP) oikeusasiamies järjesti 1. joulukuuta tapaamisen sidosryhmien kanssa Brysselissä. Tämä tapahtui EIP:n valitusjärjestelmää koskevan julkisen kuulemisen yhteydessä. Yli 30 osanottajaa osallistui tapahtumaan (kuva).

5. Euroopan oikeusasiamiehen ja Euroopan investointipankin välinen yhteisymmärryspöytäkirja, joka koskee tietoa pankin toimintapolitiikasta, standardeista ja menettelytavoista sekä kantelujen käsittelystä, johon sisältyvät myös muiden kuin Euroopan unionin kansalaisten ja unionin ulkopuolella asuinpaikkaansa tai sääntömääräistä kotipaikkaansa pitävien henkilöiden tai oikeushenkilöiden tekemät kantelut, EUVL 2008 C 244, s. 1.

6. Lisätietoja EIP:n virallisesta valitusjärjestelmästä on osoitteessa <http://www.eib.org>

■ Euroopan yhteisöjen henkilöstövalintatoimisto

Koska Euroopan yhteisöjen henkilöstövalintatoimistolla (EPSO) on keskeinen tehtävä EU:n rekrytointitoiminnassa ja sitä kautta suhteissa Euroopan kansalaisiin, melko suuri osa oikeusasiamiehen tutkimuksista koskee juuri EPSOa. Viime vuosien sinnikäs työ on kuitenkin parantanut huomattavasti valintaprosessin avoimuutta ja EPSO:n reagointivalmiutta hakijoiden kyselyihin ja valituksiin. Parhailaan toteutetaan EU:n rekrytointimenettelyjen nykyaikaistamiseen tähtääviä toimia, joiden pitäisi johtaa lisäparannuksiin. EPSO järjesti 4. maaliskuuta 2009 tapahtuman, jossa esiteltiin sen kehittämisohjelman eri toimien käyttöönottoa, kuten uusi verkkosivusto, online-ilmoittautuminen kilpailuihin, uusi logo ja uusi kilpailuilmoitus. Oikeusasiamiestä edusti tilaisuudessa pääsihteeri Ian HARDEN.

Oikeusasiamies DIAMANDOUROS tapasi EPSO:n johtajan David BEARFIELDIN 1. heinäkuuta 2009 keskustellakseen näistä ja muista parannuksista ja aloittaakseen neuvottelut mahdollisesta näiden elinten välisestä yhteisymmärryspöytäkirjasta.

■ Muut EU:n toimielimet

Oikeusasiamies järjesti EU:n toimielinten edustajien kanssa useita muitakin kokouksia vuonna 2009. Hän tapasi 24. kesäkuuta Euroopan tilintarkastustuomioistuimen presidentin Vítor DA SILVA CALDEIRAN Luxembourgiin ja osallistui myöhemmin työlounaalle tuomioistuimen kaikkien jäsenten kanssa. Samana päivänä hän tapasi Euroopan unionin tuomioistuimen presidentin Vassilios SKOURISIN. Oikeusasiamies DIAMANDOUROS osallistui 25. syyskuuta unionin yleisen tuomioistuimen 20. vuosipäivän juhlatilaisuuteen ja tapasi 29. marraskuuta tuomioistuimen presidentin Marc JAEGERIN, joka matkusti Strasbourgisiin puhuakseen oikeusasiamiehen henkilöstölle. DIAMANDOUROS tapasi Brysselissä 22. lokakuuta Euroopan unionin tulevaisuutta pohtivan mietintäryhmän ja keskusteli sen kanssa. Lopuksi oikeusasiamies tapasi Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) johtajan Franz-Hermann BRÜNERIN 11. toukokuuta ja uuden Euroopan apulaistietosuoja-valtuutetun (EDPS) Giovanni BUTTARELLIN 29. kesäkuuta.

4.2 Suhteet oikeusasiamiehiin ja vastaaviin elimiin

Euroopan oikeusasiamies tekee jäsenvaltioissa toimivien kollegojensa kanssa tiivistä yhteistyötä auttaakseen mahdollisimman monta kantelijaa. Yhteistyö on tärkeää myös siksi, että voidaan vaihtaa tietoja EU:n lainsäädännöstä, pysyä ajan tasalla oikeusasiamiesten toiminta-alueen tärkeistä tapahtumista ja jakaa parhaita käytäntöjä. Yhteistyötä harjoitetaan pääasiassa Euroopan oikeusasiamiesten verkoston kautta. Euroopan oikeusasiamies osallistuu myös verkoston ulkopuolisiin konferensseihin, seminaareihin ja kokouksiin.

Euroopan oikeusasiamies tekee jäsenvaltioissa toimivien kollegojensa kanssa tiivistä yhteistyötä auttaakseen mahdollisimman monta kantelijaa.

■ Euroopan oikeusasiamiesten verkosto

Euroopan oikeusasiamiesten verkostossa on nykyisin 94 toimistoa 32 maassa. Siihen kuuluvat unionin jäsenvaltioiden kansallisen ja alueellisen tason toimistot sekä EU:n ehdokasvaltioiden sekä Norjan, Islannin ja nyt myös Sveitsin kansalliset toimistot.

Verkostosta on kehittynyt tehokas yhteistyöväline tapausten käsittelyssä. Verkostossa pyritään myös jakamaan aktiivisesti kokemuksia ja tietoa parhaista käytännöistä seminaareissa ja tapaamisissa, säännöllisesti ilmestyvässä uutiskirjeessä sekä sähköisen keskustelufoorumin ja päivittävän sähköisen uutispalvelun kautta.

Tapausten käsittelyssä tehtävä yhteistyö

Monet kantelijat kääntyvät Euroopan oikeusasiamiehen puoleen ongelmissaan valtionhallinnon tai alue- tai paikallishallinnon kanssa. Monissa tapauksissa Euroopan oikeusasiamiesten verkoston jäsen

Monet kantelijat kääntyvät Euroopan oikeusasiamiehen puoleen ongelmissaan valtionhallinnon tai alue- tai paikallishallinnon kanssa. Monissa tapauksissa Euroopan oikeusasiamiesten verkoston jäsen voi tarjota ongelmaan tehokkaan ratkaisun.

voi tarjota ongelmaan tehokkaan ratkaisun. Euroopan oikeusasiamies siirtää tapauksia, jotka verkosto voi ottaa tutkittavaksi, suoraan kansallisille ja alueellisille oikeusasiamiehille tai antaa kantelijalle tilanteeseen soveltuvia neuvoja. Lisätietoja yhteistyöstä on kolmannessa luvussa.

Oikeusasiamiesten verkosto antoi lokakuussa 2007 lausuman, jonka tavoitteena on tehdä oikeusasiamiesten työn Euroopan unioniin liittyvä ulottuvuus tunnetummaksi ja selkiyttää oikeusasiamiesten tarjoamaa palvelua niille henkilöille, jotka kantelevat EU:n lainsäädännön piiriin kuuluvista asioista. Lausumaa, joka on saatavilla Euroopan oikeusasiamiehen verkkosivustolla 23 kielellä, muutettiin hieman EU:n jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltioiden kansallisten oikeusasiamiesten seitsemännessä seminaarissa, joka pidettiin Kyproksella huhtikuussa 2009. Muutetusta lausumasta käy ilmi, että Euroopan oikeusasiamiehen verkkosivustolla on vuorovaikutteinen opas, joka auttaa henkilöitä löytämään sen oikeusasiamiehen tai muun elimen, joka parhaiten pystyy käsittelemään heidän kanteluun tai vastamaan heidän tietopyyntöönsä. Sovittiin myös, että lausumaa tarkistettaisiin aina kuin se on tarpeen.

Euroopan oikeusasiamies tiivisti vuonna 2009 yhteistyötä Europe Direct -palvelun kanssa lisätäkseen tietämystä verkoston roolista sen auttaessa kansalaisia heidän EU:n lainsäädäntöön perustuvien oikeuksiensa suhteen (katso kohta 4.1). Tämä oikeusasiamiehen aloite liittyi aikaisempaan ilmoitukseen, jonka mukaan oikeusasiamies tutki mahdollisuutta toteuttaa yhteinen puhelinnumero, johon ihmiset voivat soittaa saadakseen yhteyden oikeusasiamiesten verkostoon. Tutkittuaan perusteellisesti eri vaihtoehtoja oikeusasiamies katsoi, että uuden palvelun perustamisen sijaan olisi tehokkaampaa ja edullisempaa kehittää Europe Direct -yhteyspalvelusta keskitetty yhteyspiste yleisölle, jolla on EU:ta koskevia kysymyksiä. Oikeusasiamies on luvannut antaa Europe Direct -yhteyspalvelulle tietoa ja materiaalia verkostosta, jotta yksittäisiä henkilöitä voidaan tarvittaessa ohjata oikean elimen puoleen.

Kansalliset ja alueelliset oikeusasiamiehet voivat pyytää Euroopan oikeusasiamieheltä kirjallisia vastauksia EU:n lainsäädäntöä ja sen tulkintaa koskeviin tiedusteluihin, mukaan lukien erityistapausten käsittelyn yhteydessä esiin nousevat kysymykset. Euroopan oikeusasiamies joko antaa vastauksen suoraan tai ohjaa tarvittaessa tiedustelun sopivalle EU:n toimielimelle vastattavaksi. Vuonna 2009 Emilia-Romagnan (Italia) alueellinen oikeusasiamies lähetti yhden tiedustelun, joka koski sosiaaliturvajärjestelmiä koskevien EU-sääntöjen tulkintaa yhteisön alueella liikkuvien palkattujen työntekijöiden ja heidän perheenjäsentensä osalta.

Seminaarit

Euroopan oikeusasiamies järjestää yhdessä jonkun kansallisen tai alueellisen kollegansa kanssa joka toinen vuosi kansallisten ja alueellisten oikeusasiamiesten seminaareja.

EU:n jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltioiden kansallisten oikeusasiamiesten seitsemäs seminaari pidettiin Pafoksessa Kyproksella 5.–7. huhtikuuta 2009. Kyproksen hallintoasiamies (oikeusasiamies) Eliana

EU:n jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltioiden kansallisten oikeusasiamiesten seitsemäs seminaari pidettiin huhtikuussa 2009 Pafoksessa, Kyproksella. Seminaariin osallistui kansallisia ja alueellisia oikeusasiamiehiä 29 maasta. Seminaarin aiheena oli Euroopan kansalaisten vapaa liikkuvuus, Euroopan kansalaisten yhdenvertainen kohtelu, maahanmuuttajien maahanpääsy ja integraatio, maahanmuuttajien aseman laillistaminen, turvapaikka ja oikeus turvapaikkamenettelyyn.

NICOLAOU ja Euroopan oikeusasiamies isännöivät yhdessä seminaaria. Seminaariin osallistui kansallisia ja alueellisia oikeusasiamiehiä 29 maasta. Euroopan parlamentti, Euroopan komissio, Euroopan unionin perusoikeusvirasto, Euroopan neuvosto ja Kyproksen viranomaiset osallistuivat myös seminaariin.

Seminaarin aiheena oli ”maahanmuutto ja sen vaikutus oikeusasiamiesten työhön” (*Migration and its impact on the work of ombudsmen*), ja se jakautui neljään teemaistuntoon. Pääpuhujia olivat oikeus- ja turvallisuusasioista vastaava Euroopan komission varapuheenjohtaja Jacques BARROT, joka puhui videoviestin välityksellä eurooppalaisesta maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikasta, ja Jean Monnet -professori Elspeth GUILD, Alankomaissa sijaitsevan Nijmegenin yliopiston maahanmuuttolainsäädännön professori, joka esitti perusteellisen ja oivaltavan selvityksen maahanmuutosta unionissa.

Euroopan oikeusasiamiehen julkaisema uutislehti

Uutislehti *European Ombudsmen — Newsletter* käsittelee Euroopan oikeusasiamiesten verkoston ja sitä laajemmin kansainvälisen oikeusasiamiesinstituutin (IOI) jäsenten tekemää työtä. Englanniksi, ranskaksi, saksaksi, italiaksi ja espanjaksi julkaistava lehti lähetetään yli 400 toimistoon, jotka toimivat Euroopan tasolla, kansallisella, alueellisella tai paikallistasolla. Uutislehti ilmestyy kahdesti vuodessa, huhti- ja lokakuussa. Vuoden 2009 numeroissa käsiteltiin monenlaisia aiheita, kuten kansalaisten oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen, maahanmuutto- ja turvapaikka-asioita, oikeusasiamiesten roolia vankiloiden valvonnassa, terveydenhuoltoon liittyvien oikeuksien rikkomuksia, asiakirjoihin tutustumista ja julkisten tehtävien siirtoa yksityiselle sektorille. Lehdessä käsiteltiin myös haavoittuvimpien yhteiskuntaryhmien, erityisesti lasten, vammaisten, kodittomien ja vanhusten, suojelua. Monissa artikkeleissa korostettiin oikeusasiamiesten tehtävää sen varmistamisessa, että EU:n lainsäädäntöä noudatetaan täysimittaisesti.

Sähköiset viestintävälineet

Oikeusasiamies on perustanut oikeusasiamiehille ja heidän henkilöstölleen keskusteluun ja asiakirjojen vaihtoon tarkoitettun Internet-foorumin, josta on ollut oikeusasiamiesten verkostolle paljon hyötyä. Foorumia käyttää yli 260 henkilöä, ja se tarjoaa mahdollisuuden päivittäiseen yhteistyöhön toimistojen välillä ja sisällä.

Foorumin suosituin osa on uutispalvelu *Ombudsman Daily News*, joka julkaistaan kaikkina arkipäivinä. Se sisältää uutisia oikeusasiamiesten toimistoista sekä EU:sta. *Daily News* -uutispalvelua laaditaan ja luetaan säännöllisesti lähes kaikissa kansallisten ja alueellisten oikeusasiamiesten toimistoissa eri puolella Eurooppaa.

Keskustelufoorumi oli myös vuonna 2009 oikeusasiamiesten toimistoille erittäin hyödyllinen tietojenvaihdon väline, jonka kautta ne lähettivät kysymyksiä ja vastauksia. Vuonna 2009 keskusteluissa käsiteltiin monenlaisia asioita, kuten rajat ylittävää terveydenhuoltoa, ilman huoltajaa olevia ulkomaalaisia alaikäisiä, uskontoon perustuvaa syrjintää ja omantunnonvapautta, kansallisia turvallisuusviranomaisia, keskuspankkeja koskevia valituksia ja yhteyksiä kansallisiin SOLVIT-keskuksiin.

Keskustelufoorumissa on myös virallinen luettelo EU:n jäsenvaltioiden, Norjan, Islannin, Sveitsin ja EU:n jäsenyyttä hakeneiden valtioiden kansallisista ja alueellisista oikeusasiamiehistä. Luetteloa päivitetään aina, kun jonkin oikeusasiamiehen toimiston yhteystiedot muuttuvat, joten se on korvaamaton apuväline kaikille oikeusasiamiehille Euroopassa.

■ Oikeusasiamiesten tapaamiset

Vuoden aikana oikeusasiamiehen pyrkimykset tehdä yhteistyötä kollegoidensa kanssa ulottuivat Euroopan oikeusasiamiesten verkoston toimintaa pidemmällekin. Edistääkseen oikeusasiamiesten

Vuonna 2009 oikeusasiamies osallistui moneen merkittävään tilaisuuteen, kuten kansainvälisen oikeusasiamiesinstituutin (IOI) yhdeksänteen maailmankonferenssiin, joka pidettiin kesäkuussa Ruotsin pääkaupungissa, jossa juhlittiin myös Ruotsin parlamentin oikeusasiamiehen 200-vuotisjuhlaa.

toimintaa ja vaihtaakseen hyviä toimintatapoja oikeusasiamies DIAMANDOUROS osallistui henkilökuntineen kansallisten ja alueellisten oikeusasiamiesten järjestämiin tilaisuuksiin eri Euroopan maissa, kuten Albaniassa, Kreikassa, Irlannissa, Italiassa, Norjassa, Espanjassa, Ruotsissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Vuonna 2009 oikeusasiamies osallistui moneen merkittävään tilaisuuteen, kuten kansainvälisen oikeusasiamiesinstituutin (IOI) yhdeksänteen

maailmankonferenssiin, joka pidettiin kesäkuussa Ruotsin pääkaupungissa, jossa juhlittiin myös Ruotsin parlamentin oikeusasiamiehen 200-vuotisjuhlaa. Konferenssissa, jossa juhlittiin tätä merkittävää tapahtumaa, käytiin läpi ruotsalaista alkuperää olevan oikeusasiamiesinstituution kehitystä sen nykyisiin eri muotoihin. Euroopan oikeusasiamies osallistui myös toukokuussa Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin oikeusasiamiesyhdistyksen vuoksis kokoukseen Warwickissa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja lokakuussa Euroopan oikeusasiamiesinstituutin yleiskokoukseen Firenzessä, Italiassa. Euroopan oikeusasiamiehen pääsihteeri Ian HARDEN edusti instituutiota Välimeren alueen oikeusasiamiesyhdistyksen kolmannessa kokouksessa, joka pidettiin joulukuussa Ateenassa, Kreikassa.

4.3 Suhteet muihin sidosryhmiin

Euroopan oikeusasiamiehen tavoitteena on varmistaa, että jokainen kansalainen tai organisaatio, jolla on vaikeuksia EU:n hallinnon kanssa, on selvillä oikeudestaan kannella oikeusasiamiehelle hallinnollisista epäkohdista. Hän haluaa myös lisätä tietämystä oikeusasiamiehen pyrkimyksistä edistää avoimuutta, vastuullisuutta ja palvelukulttuuria EU:n hallinnossa. Tiedotustoimia tehostettiin entisestään vuonna 2009, jolloin oikeusasiamies ja hänen henkilökuntansa pitivät noin 145 esitelmää.

Tässä luvussa tarkastellaan lyhyesti lukuisia tapoja, joilla oikeusasiamies on vuoden aikana pyrkinyt lisäämään tietämystä oikeusasiamiehen työstä.

■ Konferenssit ja tapaamiset

Oikeusasiamiehen osallistuminen

Oikeusasiamies käytti vuonna 2009 huomattavasti aikaa kertoakseen toimistonsa palveluista keskeisille sidosryhmille ja saadakseen tietää sidosryhmien kokemuksista EU:n hallinnosta. Hän esitteli työtään

Oikeusasiamies käytti vuonna 2009 huomattavasti aikaa kertoakseen toimistonsa palveluista keskeisille sidosryhmille ja saadakseen tietää sidosryhmien kokemuksista EU:n hallinnosta.

yli 60 tapahtumassa lakimiesryhmille, yrittäjäjärjestöille, ajatushautomoille, kansalaisjärjestöille, alueellisten ja paikallisten hallintoveranomaisten edustajille, edunvalvojille ja eturyhmille, tutkijoille, korkean tason poliittisille edustajille sekä valtion virkamiehille. Näitä

konferensseja, seminaareja ja kokouksia järjestettiin sekä Brysselissä että jäsenvaltioissa, usein osana oikeusasiamiehen tutustumismatkoja (ks. jäljempänä). Erityisiä kohokohtia olivat ongelmanratkaisutalaisuus, joka pidettiin maaliskuussa Euroopan parlamentissa, ja pienille ja keskisuurille yrityksille tarkoitettu workshop, joka oli osa toukokuussa 2009 järjestettyä pk-yritysten viikkoa.

Oikeusasiamiehen henkilöstön osallistuminen

Myös oikeusasiamiehen henkilöstö toimii aktiivisesti tiedottaakseen oikeusasiamiehen toiminnasta. Vuoden 2009 aikana henkilöstö piti yli 85 esitelmää noin 2 600 kansalaiselle eri puolilta EU:ta. Eniten vierailijoita tuli Saksasta ja seuraavaksi eniten Ranskasta, Itävalasta ja Kreikasta. Esitelmiä seurasivat opiskelijat ja harjoittelijat, asianajajat ja tuomarit, toimittajat, yrittäjät ja edunvalvojat, hallitusten edustajat ja valtion virkamiehet sekä oikeusasiamiehen toimistojen henkilöstön jäsenet ja armeijan henkilöstö.

Euroopan oikeusasiamies tekee paljon työtä varmistaakseen, että henkilöt, joilla on vaikeuksia käyttää EU-oikeuteen perustuvia oikeuksiaan, tietävät, minkä elimen puoleen kääntyä saadakseen apua. Oikeusasiamies järjesti Brysselissä maaliskuussa 2009 seminaarin ”Problem solving in the Eu – Where to turn?” (Ongelmanratkaisu EU:ssa – Kenen puoleen kääntyä?). Tapahtumaan osallistui yli 100 henkilöä, jotka halusivat kuulla Euroopan oikeusasiamiehen, Euroopan parlamentin vetoomusvaliokunnan, SOLVIT-verkoston ja *European Citizen Action Service’n* (ECAS) tarjoamista palveluista.

Vaikka vuosittain voidaan resurssipulan takia järjestää vain rajallinen määrä esitelmää, oikeusasiamiehen toimistossa pyritään mahdollisuuksien mukaan vastaamaan myöntävästi asiasta kiinnostuneiden kutsuihin ja pyyntöihin. Esitelmät ovat erittäin tärkeitä ”inhimillisten kasvojen” antamiseksi EU:n hallinnolle.

■ Tutustumismatkat

Oikeusasiamies aloitti lukuisat tutustumismatkinsa jäsenvaltioihin ja unionin jäsenyyttä hakeneisiin valtioihin vuonna 2003 tarkoituksenaan lisätä tietämystä oikeusasiamiehen työstä ja tiivistää suhteitaan

Toukokuussa 2009 oikeusasiamies vieraili Slovakiassa ja Tšekin tasavallassa sekä lokakuussa Suomessa ja Virossa.

kansallisiin ja alueellisiin kollegoihinsa. Matkoja tehdään yhä runsaasti. Toukokuussa 2009 oikeusasiamies vieraili Slovakiassa ja Tšekin tasavallassa sekä lokakuussa Suomessa ja Virossa. Kesäkuussa oikeusasiamies vieraili Italiassa ja osallistui lukuisiin tiedotustapahtumiin.

SLOVAKIA — Euroopan oikeusasiamies vieraili Slovakiassa 13.–15. toukokuuta 2009. Slovakian oikeusasiamiehen Pavel KANDRÁČIN toimisto järjesti vierailun. Oikeusasiamies DIAMANDOUROS tapasi Slovakian presidentin Ivan GAŠPAROVIČIN, pääministeri Robert FICON ja parlamentin varapuhemiehen Miroslav ČÍŽIN. Oikeusasiamies tapasi myös Slovakian lakimiesliiton ja Slovakian kauppakamarin edustajia. Tapaa-misiin osallistuivat myös SOLVIT-verkoston ja Yritys-Eurooppa-verkoston edustajia. Oikeusasiamies piti esitelmän Bratislavan kauppakorkeakoulussa, ja tilaisuuteen osallistui myös kansalaisjärjestöjen edustajia. Lehdistötilaisuuden jälkeen Slovakian sanomalehdissä, radiossa ja televisiossa käsiteltiin laajasti oikeusasiamiehen vierailua.

SLOVAKIA — Tutustumismatkallaan Slovakiaan 13.–15. toukokuuta oikeusasiamies tapasi Slovakian presidentin, pääministerin ja parlamentin varapuhemiehen ja piti lukuisia tiedotustapahtumia. Kuvassa oikeusasiamies DIAMANDOUROS Slovakian oikeusasiamiehen Pavel KANDRÁČIN kanssa. Vierailun järjesti Slovakian oikeusasiamiehen toimisto.

TŠEkin TASAVALTA — Tšekin tasavallan oikeusasiamiehen toimisto järjesti Euroopan oikeusasiamiehen tutustumismatkan Brnoon ja Prahaan 17.–20. toukokuuta. Brnossa Euroopan oikeusasiamies DIAMANDOUROS tapasi oikeusasiamies Otakar MOTEJLIN ja hänen henkilökuntansa. Hän keskusteli Tšekin oikeusjärjestelmän korkean tason edustajien, myös korkeimman oikeuden puheenjohtajan Iva BROŽOVÁN, kanssa. Hän tapasi myös kansalaisjärjestöjen edustajia ja kaakkoisosan aluevaltuuston edustajia osana vierailua järjestetyssä tiedotustilaisuudessa. Oikeusasiamies DIAMANDOUROS tapasi Prahassa Tšekin tasavallan presidentin Václav KLAUSIN, pääministeri Jan FISCHERIN ja ihmisoikeusministeri Michael KOCÁBIN. Hän keskusteli myös Tšekin kauppakamarin edustajan, SOLVIT-verkoston Tšekin edustajan ja Yritys-Eurooppa-verkoston edustajan kanssa.

TŠEkin TASAVALTA — Tšekin tasavallan oikeusasiamiehen toimisto järjesti Euroopan oikeusasiamiehen tutustumismatkan Brnoon ja Prahaan 17.–20. toukokuuta. Vierailua käsiteltiin laajasti Tšekin tiedotusvälineissä DIAMANDOUROSIN ja MOTEJLIN – jotka ovat kuvassa toimittajien kanssa – yhteisen lehdistötilaisuuden jälkeen.

SUOMI — Euroopan oikeusasiamies vieraili Suomessa 25.–28. lokakuuta saatuaan kutsun Eurooppa-asioista vastaavalta ministeriltä Astrid THORSILTA. Ennen vierailua oikeusasiamies DIAMANDOUROS tapasi laajentumisasioista vastaavan komission jäsenen Olli REHNIN ja keskusteli Suomea koskevista EU-asioista. Helsinki-vierailullaan oikeusasiamies tapasi eduskunnan puhemiehen Riitta-Leena PAUNION ja hänen henkilökuntansa ja esitteli työtään kansalaisjärjestöille, liike-elämän edustajille, yliopisto-opiskelijoille ja tiedotusvälineiden edustajille. Hän tapasi Suomen presidentin Tarja HALOSEN, korkeimman hallinto-oikeuden presidentin Pekka HALLBERGIN ja Eurooppa-asioista vastaavan ministerin Astrid THORSIN. Hän tapasi myös apulaisoikeuskansleri Mikko PUUMALAISEN, tietosuojavaltuutettu Reijo AARNION ja lukuisia eduskunnan valiokuntia.

SUOMI — Euroopan oikeusasiamies vieraili Suomessa 25.–28. lokakuuta. Suomen eduskunnan oikeusasiamies auttoi vierailun järjestämisessä yhdessä Euroopan parlamentin tiedotustoimiston ja Euroopan komission edustuston kanssa. Vierailun erityinen kohokohta oli tapaaminen ensimmäisen Euroopan oikeusasiamiehen Jacob SÖDERMANIN kanssa. Hän esitteli DIAMANDOUROKSEN oikeusasiamiehen Helsingin yliopistolla pitämällä luennolla ja osallistui toimittajien kanssa pidettyyn tiedotustilaisuuteen.

VIRO — Oikeusasiamies vieraili Virossa 29.–30. lokakuuta. Tutustumismatkan järjesti oikeuskansleri Indrek TEDER. Oikeusasiamies puhui oikeuskanslerin henkilökunnalle ja keskusteli pitkään oikeuskanslerin ja apulaisoikeuskanslerin Madis ERNITSIN kanssa. Vierailunsa aikana hän tapasi Viron presidentin Toomas HENDRIK ILVEKSEN, parlamentin puhemiehen Ene ERGMAN ja oikeusministeri Rein LANGIN. Hän piti myös julkisen luennon Tarton yliopistossa ja tapasi Viron liike-elämän edustajia sekä Viron tuomariyhdistyksen jäseniä. Ennen lähtöään Tallinnaan DIAMANDOUROS tapasi hallintoasioista, tilintarkastuksesta ja petostentorjunnasta vastaavan Euroopan komission varapuheenjohtajan Siim KALLAKSEN keskustellakseen tutustumismatkan tarkoituksesta.

VIRO — Osana oikeusasiamiehen tutustumismatkaa Viroon Euroopan parlamentin Tallinnan tiedotustoimisto järjesti tiedotustilaisuuden kansalaisjärjestöille ja toimittajille sekä lukuisia tiedotusvälineiden haastatteluja, ja auttoi siten lisäämään tietämystä oikeusasiamiehen vierailusta. Kuvassa oikeusasiamies DIAMANDOUROS tiedotustilaisuudessa yhdessä parlamentin tiedotustoimiston päällikön Kadi HERKÜLIN kanssa.

ITALIA — Italian valtakunnallinen kuntaliitto (ANCI) kutsui Euroopan oikeusasiamiehen Palermossa pidettävään tilaisuuteen lisätäkseen tietämystä oikeusasiamiehen työstä. Vieraillessaan Palermossa 2.–3. kesäkuuta DIAMANDOUROS tapasi alueviranomaisten edustajia, kuten aluevaltuuston puheenjohtajan Alberto CAMPAGNAN ja Palermon kaupunginjohtajan Diego CAMMARATAN. Tämän jälkeen oikeusasiamies matkusti Roomaan osallistuakseen lukuisiin kokouksiin etenkin tasavallan presidentin Giorgio NAPOLITANON kanssa. Hän puhui Italian asianajajaliiton järjestämässä tilaisuudessa ja keskusteli Italian perustuslakituomioistuimen tuomarin Sabino CASSESEN ja parlamentin edustajan Sandro GOZIN kanssa. Sandro GOZI on ehdottanut Italian oikeusasiamiehen viran perustamista koskevaa lakiluonnosta. DIAMANDOUROS tapasi myös yhteisöasioista vastaavan osaston johtajan Roberto ADAMIN ja Italian SOLVIT-edustajat.

ITALIA — Oikeusasiamies DIAMANDOUROS vieraili Italiassa 2.–5. kesäkuuta saatuaan Sisilian kuntaliiton pääsihteeriltä Andrea PIRAINOLTA kutsun tulla puhumaan Italian valtakunnallisen kuntaliiton (ANCI) jäsenille. Kuvassa DIAMANDOUROS on Palermossa järjestetyssä tilaisuudessa, jossa hän kuvaili oikeusasiamiehen työtä ja sitä, minkä tyyppisiä kanteluja hän käsittelee. Misilmerin oikeusasiamies Pierangelo BONANNO auttoi järjestämään oikeusasiamiehen vierailun Palermoon.

Kaikki nämä vierailut olivat erittäin hyödyllisiä; niiden avulla voitiin lisätä tietoa kansalaisten EU:n lainsäädäntöön perustuvista oikeuksista, nostaa Euroopan oikeusasiamiehen ja hänen kansallisten kollegoidensa julkista profiilia sekä jakaa tietoa kantelu oikeudesta.

Tiedotustoiminta

Oikeusasiamies on selvillä tiedotusvälineiden merkityksestä kansalaisille tiedottamisessa, keskustelun syventämisessä ja oikeusasiamiehen palvelujen näkyvyyden lisäämisessä kaikissa EU:n jäsenval-

Ennakoiva tiedotuspolitiikka on tärkeä osa oikeusasiamiehen työtä ja hänen pyrkimyksiään edistää EU-oikeuden mukaisten oikeuksien kunnioittamista ja parantaa hallinnon laatua.

toissa. Ennakoiva tiedotuspolitiikka on tärkeä osa oikeusasiamiehen työtä ja hänen pyrkimyksiään edistää EU-oikeuden mukaisten oikeuksien kunnioittamista ja parantaa hallinnon laatua.

Oikeusasiamiehen tärkeimpiä tiedotustoimia vuonna 2009 olivat lehdistötilaisuudet hänen vuosikertomuksensa esittelemiseksi Brysselissä sekä tutustumismatkojen yhteydessä Bratislavassa, Prahassa, Helsingissä ja Tallinnassa. Tapaa- misissa eri sanomalehtien ja uutistoimistojen kanssa Euroopan oikeusasiamies sai tilaisuuden kertoa työstään kansalaisten hyväksi ja näkemyksistään tärkeistä kysymyksistä. Vuonna 2009 oikeusasiamies DIAMANDOUROS antoi – lähinnä tutustumismatkojen yhteydessä – noin 40 haastattelua sanomalehtiin, radioon ja televisioon sekä sähköisiin tiedotusvälineisiin Strasbourgissa, Brysselissä ja muualla.

Vuonna 2009 oikeusasiamiehen työ sai tiedotusvälineissä paljon huomiota. Huomioita saivat erityisesti mikroprosessorivalmistaja Intelin tekemä kantelu, kysymys toimielinten avoimuudesta ja vuosikertomus 2008. Kuvassa oikeusasiamies antaa haastattelun europarltv:lle sen jälkeen, kun parlamentissa oli keskusteltu oikeusasiamiehen toiminnasta vuonna 2008.

Vuonna 2009 julkaistiin 21 lehdistötiedotetta, joita jaettiin toimittajille ja muille kiinnostuneille eri puolilla Eurooppaa. Tiedotteissa käsiteltiin muun muassa asiakirjoihin tutustumista koskevien EU:n sääntöjen uudistamista, lentomatkustajien oikeuksia, Euroopan komission maksuviivästyksiä, Euroopan parlamentin rakennusten rahoitusta ja mikroprosessorivalmistaja Intelin tekemää kantelua.

Vuonna 2009 oikeusasiamiehen työ sai enemmän huomiota tiedotusvälineissä kuin vuonna 2008: sanomalehtileikkeiden määrä nousi 85 %. Tämä johtui enimmäkseen siitä, että tiedotusvälineissä käsiteltiin laajasti edellä mainittua Intelin tekemää kantelua (katso kohta 3.3).

Julkaisut

Oikeusasiamiehen työtä esittelevää aineistoa levitettiin vuoden mittaan laajalti, erityisesti Euroopan parlamentin toukokuussa Brysselissä ja Strasbourgissa järjestämällä avointen ovien päivillä.

E erityisen merkittävä julkaisu vuonna 2009 oli uudentyylinen *Vuosikertomus* ja uusi tiivistelmä, *Yleiskatsaus 2008*. Oikeusasiamies sai erittäin myönteistä palautetta näistä kahdesta julkaisusta, jotka

Kaikki oikeusasiamiehen julkaisut ovat saatavana oikeusasiamiehen verkkosivustolla (osoitteessa <http://www.ombudsman.europa.eu>). Niitä saa veloituksetta myös Eu Bookshop -verkkopalvelusta (osoitteesta <http://bookshop.europa.eu>).

uudistettiin kokonaan käyttäjäystävällisemmiksi ja luettavammiksi. Molemmat julkaisut ovat saatavilla 23 virallisella EU-kielellä, ja niitä levitettiin tärkeimmille sidosryhmille ja yleisölle. Kaikki oikeusasiamiehen julkaisut ovat saatavana oikeusasiamiehen verkkosivustolla (osoitteessa <http://www.ombudsman.europa.eu>). Niitä saa veloituksetta myös Eu Bookshop -verkkopalvelusta (osoitteesta <http://bookshop.europa.eu>).

Vuonna 2009 oikeusasiamiehen toimisto myös sai päätökseen valmistelut uuden visuaalisen ilmeen luomiseksi toimistolle. Muutoksessa sekä oikeusasiamies että Euroopan oikeusasiamiesten verkosto saavat uudet logot. Uusi visuaalinen ilme esitellään vuonna 2010.

■ Sähköinen viestintä

Yhteydenpito sähköpostitse

Lähes 60 % kaikista oikeusasiamiehelle vuonna 2009 tehdyistä kanteluista toimitettiin Internetin kautta. Suuri osa näistä (72 %) tehtiin sähköisellä kantelulomakkeella, joka on saatavilla oikeusasiamiehen verkkosivustolla 23 kielellä.

Vuonna 2009 oikeusasiamiehen pääasiallisesta sähköpostiosoitteesta vastattiin yli 1 850 viestiin, joissa pyydettiin tietoja. Viestien määrä oli noin 4 300 vuonna 2008, 4 100 vuonna 2007 ja 3 500 vuonna 2006. Tietopyyntöjen määrän merkittävä väheneminen vuonna 2009 johtui lähinnä oikeusasiamiehen verkkosivuilla olevan oikeusasiamiehen uuden vuorovaikutteisen oppaan valtavasta menestyksestä. Oppaan avulla ihmiset saivat tarvittavat tiedot itse, eikä heidän tarvinnut pyytää tietoja. Näistä 1 850 viestistä noin 1 600 oli kansalaisten lähettämiä yksittäisiä tiedusteluja. Niistä jokaiseen vastasi asiaan parhaiten perehtynyt oikeusasiamiehen toimiston työntekijä. Noin 250 viestiä oli joukkoviestejä, jotka koskivat katalaisten tv-kanavien väitettyjä vaikeuksia harjoittaa lähetystoimintaa Valencian alueella.

Verkkosivuston kehittäminen

Euroopan oikeusasiamies avasi uuden verkkosivustonsa 5. tammikuuta 2009. Sivuston tavoitteena on antaa vierailijoille selkeää, ytimekästä ja helposti ymmärrettävää tietoa siitä, mitä Euroopan oikeusasiamies voi tehdä. Sivustolla on yleiskatsaus siitä, mitä oikeusasiamies on saanut aikaan tähän mennessä, ja selvitetään, miten kantelu tehdään. Vuoden aikana verkkosivustoa päivitettiin jatkuvasti päätöksillä, tapausten yhteenvedoilla, lehdistötiedotteilla, tulevia tapahtumia koskevilla tiedoilla ja julkaisuilla.

Uudella verkkosivustolla erityisen tärkeää on oikeusasiamiehen uusi vuorovaikutteinen opas, jonka tarkoitus on auttaa kantelijaa löytämään oikea elin, jonka puoleen kääntyä. Tämä palvelu on osoittautunut erityisen hyödylliseksi kansalaisille, yrityksille ja muille organisaatioille eri puolilla Eurooppaa.

Vuonna 2009 yli 26 000 henkilöä haki ja sai neuvoja oikeusasiamieheltä vuorovaikutteisen oppaan välityksellä.

Vuonna 2009 yli 26 000 henkilöä haki ja sai neuvoja oikeusasiamieheltä vuorovaikutteisen oppaan välityksellä. Yleisin neuvo oli kanteleminen Euroopan oikeusasiamiehelle ja seuraavaksi yleisimpiä yhteydenotto Europe Direct -palveluun, tiedon antaminen Euroopan komission tehtävästä varmistaa EU:n lainsäädännön soveltaminen ja neuvo ottaa yhteyttä kansalliseen tai alueelliseen oikeusasiamieheen.

Tammikuun 1. päivästä joulukuun 31. päivään oikeusasiamiehen verkkosivustolla oli noin 340 000 yksittäistä käyntiä, ja katsottuja sivuja oli yhteensä noin neljä miljoonaa. Suurin osa käynneistä tehtiin Espanjasta ja seuraavaksi Italiasta, Saksasta, Ranskasta ja Belgiasta.

Tammikuun 1. päivästä joulukuun 31. päivään oikeusasiamiehen verkkosivustolla oli noin 340 000 yksittäistä käyntiä, ja katsottuja sivuja oli yhteensä noin neljä miljoonaa. Suurin osa käynneistä tehtiin Espanjasta ja seuraavaksi Italiasta, Saksasta, Ranskasta ja Belgiasta.

Jotta oikeusasiamiehen verkkosivusto olisi jatkossakin EU:n verkkosivustojen parhaimmistoa, oikeusasiamiehen toimisto osallistui koko vuoden 2009 ajan toimielinten yhteisen Internet-toimitusneuvoston (*Inter-Institutional Internet Editorial Committee, CEiii*) toimintaan.

A large, stylized number '5' in a light beige color, positioned on the left side of the page. It has a thick, rounded stroke and a small horizontal bar at the top.

Resurssit

TÄSSÄ luvussa on yleiskatsaus oikeusasiamiehen toimiston vuonna 2009 käytettävissä olleisiin resursseihin. Siinä kuvataan myös eri osastojen ja yksikköjen suorittamaa työtä sekä toimia, joilla varmistetaan sujuva tiedonkulku henkilöstölle ja edistetään henkilöstön ammatillista kehitystä. Luvun toisessa osassa käsitellään oikeusasiamiehen talousarviota.

5.1 Henkilöstö

Jotta oikeusasiamies voisi hoitaa kunnolla tehtävät, jotka liittyvät hallinnollisia epäkohtia koskevien kantelujen käsittelyyn 23:lla perussopimuksen kielellä ja kansalaisten tietojen kartuttamiseen oikeus-

Säännölliset henkilöstötapaamiset sekä jokavuotiset henkilöstön retriitit auttavat pitämään henkilöstön ajan tasalla toimiston kehityksessä ja kannustavat henkilöstöä pohtimaan, miten heidän työnsä edistää toimiston tavoitteiden saavuttamista.

asiamiehen työstä, toimistolla on pätevä ja kielitaitoinen henkilöstö. Säännölliset henkilöstötapaamiset sekä jokavuotiset henkilöstön retriitit auttavat pitämään henkilöstön ajan tasalla toimiston kehityksessä ja kannustavat henkilöstöä pohtimaan, miten heidän työnsä edistää toimiston tavoitteiden saavuttamista.

■ Henkilöstön retriitit

Euroopan oikeusasiamiehen henkilöstön retriitit ovat olennainen osa oikeusasiamiehen toimiston strategista suunnittelutyötä. Ne antavat inspiraatiota ja hyödyllistä osviittaa käytäntöjen suunnitteluun ja vuotuisen hallintosuunnitelman valmisteluun. Jokavuotisissa retriiteissä toimiston henkilökunnalla on tilaisuus jakaa näkemyksiä suoraan oikeusasiamiehen työhön liittyvistä aiheista. Retriittien päätelmiä käytetään apuna muotoiltaessa oikeusasiamiehen strategisia tavoitteita, jotka ohjaavat kunkin yksikön toimintaa.

Henkilöstön retriitit ovat vuotuisia tapahtumia, joissa henkilöstöllä ja harjoittelijoilla on tilaisuus vaihtaa epävirallisesti mielipiteitä suoraan oikeusasiamiehen työhön liittyvistä aiheista. Vuoden 2009 retriitti pidettiin 11.–13. helmikuuta, ja siinä keskityttiin aiheeseen ”yhdessä työskentely”. Retriitissä keskusteltiin erityisesti seuraavista aiheista: kantelujen käsittely, yhteistyö toimielinten kanssa, selkeän kielen käyttö, henkilöstölle tiedottaminen sekä henkilöstön mukaan ottaminen ja arvostaminen.

Vuoden 2009 retriitti järjestettiin 11.–13. helmikuuta, ja siinä keskityttiin aiheeseen ”yhdessä työskentely”. Jatkona vuoden 2008 retriitille, jossa keskityttiin toimiston identiteettiin ja hyvän hallinnon käsitteeseen, vuoden 2009 retriitissä keskityttiin enemmän toimiston sisäiseen työhön. Osana retriitin valmistelua henkilöstön jäseniä pyydettiin vastaamaan samaan itsearviointia koskevaan kyselylomakkeeseen, jota oli käytetty vuoden 2006 retriitissä. Näin tuloksia voitiin verrata suoraan ja tunnistaa saavutettu edistys ja asiat, joihin oli edelleen syytä puuttua. Kyselyn tulokset ja analyysi otettiin huomioon laadittaessa lopullista ohjelmaa esitelmiä varten ja retriitin keskusteluaiheita.

Kuten edeltäjänsä, kolmas retriitti oli henkilöstölle erittäin myönteinen kokemus. Seuraava retriitti on tarkoitus pitää helmikuussa 2010.

■ Henkilöstön tapaamiset

Henkilöstö kutsutaan säännöllisesti koolle tarkoituksena taata sujuva tiedonkulku henkilöstölle ja edistää sen ammatillista kehitystä. Kokousten asialistalla on aina oikeusasiamiehen katsaus viimeaikaiseen ja tulevaan toimintaan sekä toimistoon vaikuttavien hallinnollisten, oikeudellisten ja käytäntöjä koskevien muutosten esittely. Pääsihteerillä ja osastojen ja yksiköiden päälliköillä on myös aktiivinen rooli henkilöstön tapaamisissa. Vuonna 2009 henkilöstön tapaamiset järjestettiin 10. heinäkuuta ja 11. joulukuuta, ja ne tarjosivat tilaisuuden hyödylliseen keskusteluun ja tietojenvaihtoon.

Auttaakseen henkilöstöä pysymään ajan tasalla muiden EU:n toimielinten kehityksessä oikeusasiamies kutsuu ulkoisia puhujia pitämään esitelmiä tärkeistä aiheista. Yleisen tuomioistuimen presidentti Marc JAEGER matkusti 20. marraskuuta 2009 Strasbourgiin puhuakseen ”hyvän hallinnon periaatteesta yhteisön oikeudessa”. Kuvassa yleisen tuomioistuimen presidentti Marc JAEGER oikeusasiamiehen kanssa.

Auttaakseen henkilökuntaa pysymään ajan tasalla EU:n muiden toimielinten kehityksessä oikeusasiamies kutsuu ulkopuolisia puhujia pitämään esitelmiä tärkeistä aiheista. Yleisen tuomioistuimen presidentti Marc JAEGER matkusti Strasbourgiin 20. marraskuuta 2009 puhuakseen ”hyvän hallinnon periaatteesta yhteisön oikeudessa”. Tämä erinomainen esitelmä herätti paljon kysymyksiä ja kommentteja aiheesta, joka on erittäin tärkeä oikeusasiamiehen työn kannalta.

Oikeusasiamies ja toimiston henkilökunta

Seuraavassa esitellään oikeusasiamiehen toimiston uusi organisaatio ja kerrotaan taustatietoja oikeusasiamiehestä ja toimiston johtajista. Lopuksi kuvaillaan lyhyesti oikeusasiamiehen henkilöstökomitean ja tietosuoja-valtuutetun tehtäviä.

Euroopan oikeusasiamies

P. Nikiforos DIAMANDOUROS — EUROOPAN OIKEUSASIAMIES

P. Nikiforos DIAMANDOUROS syntyi Ateenassa, Kreikassa, 25. kesäkuuta 1942. Hänet valittiin Euroopan oikeusasiamieheksi 15. tammikuuta 2003, ja hän aloitti toimessa 1. huhtikuuta 2003. Hänet valittiin uudelle viisivuotiskaudelle 11. tammikuuta 2005.

Vuosina 1998–2003 hän toimi Kreikan ensimmäisenä kansallisena oikeusasiamiehenä. Hän työskenteli myös vertailevan politiikan professorina Ateenan yliopiston valtio-opin ja julkishallinnon laitoksella vuodesta 1993 vuoden 2009 elokuuhun (virkavapaalla vuodesta 2003 vuoteen 2009). Vuosina 1995–1998 hän toimi Kreikan kansallisen yhteiskuntatieteiden tutkimuskeskuksen (EKKE) johtajana ja puheenjohtajana.

Hän suoritti valtio-opin kandidaattitutkinnon (BA) Indianan yliopistossa vuonna 1963 ja maisterin tutkinnon (MA) vuonna 1965, Columbian yliopistossa saman alan MPhil-tutkinnon (lähinnä lisensiaattitutkinto) vuonna 1969 ja tohtorin tutkinnon (Ph.D) vuonna 1972. Ennen työskentelyään Ateenan yliopistossa vuodesta 1988 lähtien hän oli luennoitsijana ja tutkijana New Yorkin ja Columbian yliopistoissa (1973–1978). Vuosina 1980–1983 hän toimi Länsi-Eurooppaa ja Lähi-itää sekä Pohjois-Afrikkaa tutkivien hankkeiden johtajana yhteiskuntatieteiden tutkimusneuvostossa New Yorkissa. Vuosina 1988–1991 hän toimi Ateenassa Kreikan kansainvälisten ja strategisten opintojen tutkimusinstituutin johtajana (Ford- ja MacArthur-säätiöiden rahoittama poliittispainotteinen tutkimusjärjestö). Vuonna 1997 hänet nimitettiin Madridin yliopiston yhteiskuntatieteiden erityistutkimuksen (Juan March -keskus) vierailevaksi valtio-opin professoriksi.

Lisäksi hän on toiminut Kreikan valtio-opin yhdistyksen puheenjohtajana (1992–1998) ja modernin Kreikan tutkimuksen yhdistyksen puheenjohtajana Yhdysvalloissa (1985–1988). Vuosina 1999–2003 hän oli Kreikan kansallisen ihmisoikeuskomission jäsen ja vuosina 2000–2003 Kreikan hallinnon uudistamisesta vastaavan kansallisen neuvoston jäsen. Vuosina 1988–1995 hän toimi New Yorkissa sijaitsevan yhteiskuntatieteiden tutkimusneuvoston Etelä-Euroopan jaoston toisena puheenjohtajana (tutkimusneuvoston toimintaa rahoittaa Volkswagen-rahasto). Hän on myös *New Southern Europe* -sarjan toinen päätoimittaja, ja hänelle on myönnetty tutkimusapurahoja *Fulbright*- ja NEH-rahastoista (*National Endowment for the Humanities*).

Hän on kirjoittanut paljon Kreikan sekä Etelä- ja Kaakkois-Euroopan politiikasta ja historiasta ja keskittynyt demokratian kehittymiseen, valtion ja kansojen kehittymiseen sekä kulttuurin ja politiikan väliseen suhteeseen. ■

— Euroopan oikeusasiamiehen sihteeristö

Euroopan oikeusasiamiehen sihteeristö vastaa oikeusasiamiehen henkilökohtaisen toimiston toiminnasta ja antaa neuvoja oikeusasiamiehelle. Sihteeristö opastaa asioissa, jotka liittyvät suhteisiin muihin EU:n toimielimiin ja oikeusasiamiehen käsittelemiin tapauksiin. Sihteeristöllä on myös monia hallinnollisia töitä, se muun muassa hoitaa oikeusasiamiehen aikataulut, koordinoi saapuvaa ja lähtevää kirjeenvaihtoa, hoitaa toimiston työhön liittyvät protokolla-asiat ja vastaa oikeusasiamiehen yleisistä sihteerintehtävistä.

Pääsihteeri

Pääsihteeri vastaa oikeusasiamiehen toimiston sisäisestä strategisesta suunnittelusta ja valvoo toimiston yleistä hallintoa. Hän neuvoo oikeusasiamiestä toimiston rakenteeseen ja johtamiseen,

Pääsihteeri vastaa oikeusasiamiehen toimiston sisäisestä strategisesta suunnittelusta ja valvoo toimiston yleistä hallintoa.

toiminnan suunnitteluun sekä työn ja suorituksen seurantaan liittyvissä asioissa. Oikeudellisen osaston työskentelyssä pääsihteeri neuvoo oikeusasiamiestä oikeudellisessa strategiassa sekä avustaa ja neuvoo oikeusasiamiestä kantelujen käsittelyssä ja tutkimuksissa.

Hän koordinoi oikeusasiamiehen toimiston ja EU:n toimielinten välisiä suhteita, ja hänellä on tärkeä rooli Euroopan kansalaisten tavoittamisessa ja suhteiden kehittämisessä eri puolilla Eurooppaa sijaitsevien oikeusasiamiesten toimistojen kanssa.

Ian HARDEN — PÄÄSIHTEERI

Ian HARDEN syntyi Norwichissä, Englannissa 22. maaliskuuta 1954. Hän opiskeli oikeustiedettä Churchill Collegessa Cambridgessa ja suoritti kandidaatintutkinnon (BA) ensimmäisen luokan kunniamaininnalla vuonna 1975 ja oikeustieteen tutkinnon (LLB) vuonna 1976. Valmistuttuaan hän siirtyi Sheffieldin yliopiston oikeustieteelliseen tiedekuntaan, jossa hän työskenteli lehtorina vuosina 1976–1990, vanhempana lehtorina vuosina 1990–1993, apulaisprofessorina vuosina 1993–1995 ja julkisoikeuden professorina vuodesta 1995. Vuonna 1996 hän aloitti työnsä Euroopan oikeusasiamiehen toimiston oikeudellisena pääneuvonantajana. Vuosina 1997–1999 hän toimi sihteeristön johtajana ja vuodesta 2000 lähtien oikeudellisen osaston johtajana. Hänet nimitettiin oikeusasiamiehen toimiston pääsihteeriksi 1. elokuuta 2006. Hän on kirjoittanut useita EU:n oikeutta ja julkisoikeutta käsitteleviä julkaisuja, kuten *The Contracting State* (Buckingham: Open University Press, 1992), *Flexible Integration: Towards a more effective and democratic Europe* (London CEPR, 1995) ja *European Economic and Monetary Union: The Institutional Framework* (Kluwer Law International, 1997). Hän on *Association française de droit constitutionnel* -yhdistyksen ja Yhdistyneen kuningaskunnan *Study of Parliament Group* -ryhmän jäsen sekä Sheffieldin yliopiston kunniaprofessori. ■

Oikeudellinen osasto

Oikeudellisella osastolla työskentelee pääasiasiassa juristeja, joiden tärkein tehtävä on analysoida Euroopan oikeusasiamiehen vastaanottamia kanteluja ja suorittaa tutkimuksia esimiehinään oikeudel-

Oikeudellisella osastolla työskentelee pääasiasiassa juristeja, joiden tärkein tehtävä on analysoida Euroopan oikeusasiamiehen vastaanottamia kanteluja ja suorittaa tutkimuksia esimiehinään oikeudellisen osaston johtaja ja neljä oikeudellisten yksiköiden päällikköä.

lisen osaston johtaja ja neljä oikeudellisten yksiköiden päällikköä. Oikeudellisen osaston johtaja myös neuvoo oikeusasiamiestä toimiston oikeudelliseen strategiaan ja johtamiseen liittyvissä asioissa sekä johtaa osastoa.

Vuonna 2009 osastolla työskenteli yhteensä 25 henkilöä: oikeudellisen osaston johtaja, neljä oikeudellisten yksiköiden johtajaa, kolme oikeudellista pääneuvonantajaa, 14 juristia, kaksi juristi-lingvistiä ja

yksi oikeudellisen osaston johtajan avustaja. Vuoden aikana oikeudellisen osaston ohjauksessa työskenteli 21 harjoittelijaa.

João SANT'ANNA — OIKEUDELLISEN OSASTON JOHTAJA

João SANT'ANNA syntyi Setúbalissa, Portugalissa, 3. toukokuuta 1957. Hän opiskeli oikeustiedettä Lissabonin yliopistossa vuosina 1975–1980 ja aloitti asianajajana Lissabonissa vuonna 1981. Vuosina 1980–1982 hän työskenteli Portugalin sisäasiainministeriön Lissabonin alueen oikeus- ja hallinto-osaston lakimiehenä. Vuosina 1982–1984 hän jatkoi oikeustieteen opintojaan teollis- ja tekijänoikeuksien alalla Ludwig-Maximilian-yliopistossa ja Max-Planck-instituutissa Münchenissä. Palattuaan Portugaliin vuonna 1984 hänet nimitettiin Portugalin sisäasiainministeriön Lissabonin alueen oikeus- ja hallinto-osaston johtajaksi. Vuonna 1986 hän aloitti työnsä Euroopan parlamentin virkamiehenä ja työskenteli tiedotuksen ja suhdetoiminnan, tutkimuksen sekä henkilöstö- ja talousasioiden pääosastoilla ja myöhemmin Euroopan parlamentin oikeudellisessa yksikössä. Hän siirtyi Euroopan oikeusasiamiehen toimiston hallinto- ja talousosaston johtajaksi vuonna 2000. Hänet nimitettiin oikeudellisen osaston johtajaksi 1. heinäkuuta 2007. ■

— Oikeudellisten yksiköiden päälliköt

Kunkin oikeudellisen yksikön päällikön alaisuudessa on juristeista ja harjoittelijoista koostuva ryhmä, joiden tehtävänä on varmistaa kantelujen sujuva käsittely. He auttavat oikeudellisen osaston johtajaa varmistamaan, että osaston työskentely on täsmällistä, ripeää ja johdonmukaista. Tämä edellyttää sisäisten menettelyjen, normien ja määräaikojen noudattamista ja seuranta. Oikeudellisten yksiköiden päälliköillä on myös itsenäisiä vastuutehtäviä, jotka ovat pitkälti samankaltaisia kuin seuraavassa kuvatut juristien tehtävät. He myös edustavat oikeusasiamiestä joissakin julkisissa tilaisuuksissa. He työskentelevät kaikki oikeudellisen osaston johtajan alaisuudessa, jonka kanssa he pitävät säännöllisesti kokouksia.

Oikeudellisten yksiköiden päälliköitä on kaikkiaan neljä. He ovat (aakkosjärjestyksessä) tanskalainen Peter BONNOR, joka on työskennellyt oikeusasiamiehen toimiston palveluksessa vuodesta 1998 lähtien, saksalainen Gerhard GRILL, joka aloitti työnsä toimistossa vuonna 1999, puolalainen Marta HIRSCH-ZIEMBINSKA, joka aloitti toimistossa vuonna 2003, ja irlantilainen Fergal Ó REGAN, joka tuli toimiston palvelukseen vuonna 2006.

— Juristit

Juristit käsittelevät kanteluja, joita voidaan esittää oikeusasiamiehelle Euroopan unionin 23:lla perussopimusten kielellä. Lisäksi he ehdottavat ja suorittavat tutkimuksia omasta aloitteestaan, vastaavat kansalaisten tiedusteluihin, avustavat oikeusasiamiestä oikeudellisissa asioissa, antavat neuvoja oman jäsenvaltionsa oikeudellisista menettelyistä, muutoksista ja perinteistä sekä pitävät esitelmiä oikeusasiamiehen työstä.

Hallinto- ja talousosasto

Hallinto- ja talousosasto vastaa kaikista oikeusasiamiehen toimiston muista töistä, jotka eivät liity suoraan kantelujen käsittelemiseen ja tutkimiseen. Osastoon on 1. heinäkuuta 2008 lähtien kuulunut

Hallinto- ja talousosasto vastaa kaikista oikeusasiamiehen toimiston muista töistä, jotka eivät liity suoraan kantelujen käsittelemiseen ja tutkimiseen.

neljä yksikköä, jotka esitellään jäljempänä, sekä valituksia käsittelevä sihteeristö. Hallinto- ja talousosaston johtaja koordinoi koko osaston työtä. Hän vastaa siten toimiston yleisistä järjestelyistä ja toiminnasta sekä toimiston henkilöpolitiikasta, ehdottaa ja toteuttaa toimielimen talous- ja rahoitusstrategiaa sekä edustaa oikeusasiamiestä monissa toimielinten välisissä yhteyksissä. Vuonna 2009 osastolla työskenteli 34 henkilöä.

João SANT'ANNA

HALLINTO- JA TALOUSOSASTON JOHTAJA (VIRKAA TOIMITTAVA) ■

— Kanteluja käsittelevä sihteeristö

Kanteluja käsittelevä sihteeristö vastaa Euroopan oikeusasiamiehelle toimitettujen kantelujen rekisteröinnistä, jakelusta ja seurannasta. Sihteeristö varmistaa, että kaikki kantelut kirjataan tietokantaan, ilmoitetaan saapuneeksi ja siirretään oikeudelliselle osastolle. Se vastaa kaiken kanteluihin liittyvän saapuvan ja lähtevän kirjeenvaihdon hallinnasta ja varmistaa, että kantelujen tiedot ovat tietokannassa ajan tasalla koko kantelumenettelyn ajan. Se seuraa myös määräaikojen noudattamista, laatii kanteluihin liittyviä tilastoja ja arkistoi kanteluja koskevat asiakirjat. Sihteeristöä johtaa Peter BONNOR.

— Hallinto- ja henkilöstöyksikkö

Hallinto- ja henkilöstöyksiköllä on monenlaisia tehtäviä. Niihin kuuluvat henkilöstön rekrytointi ja henkilöstöhallinto, saapuvan ja lähtevän kirjeenvaihdon käsittely, puheluista huolehtiminen, toimiston infrastruktuuri, asiakirjojen kääntämisen koordinointi, oikeustieteellisen käsikirjaston organisointi ja hallinta sekä toimiston dokumentointi- ja arkistointipolitiikka. Yksikkö vastaa myös toimiston tietotekniikkapolitiikasta ja toimiston tietoteknisten tarpeiden täyttämisestä ja tekee siinä tiivistä yhteistyötä Euroopan parlamentin kanssa. Yksikön päällikkö on Alessandro DEL BON, Saksan ja Italian kansalainen, joka aloitti työnsä oikeusasiamiehen toimistossa vuonna 1998.

— Budjetti- ja talousyksikkö

Budjetti- ja talousyksikkö varmistaa, että oikeusasiamiehen toimisto noudattaa siihen sovellettavia EU:n varainhoitosääntöjä, jotka takaavat määrärahojen taloudellisen, tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen käytön. Yksikkö vastaa myös näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavien sisäisten valvontajärjestelyjen laatimisesta ja toteuttamisesta. Nämä vastuutehtävät perustuvat siihen, että Euroopan oikeusasiamiehellä on itsenäinen talousarvio. Taloushallinnon toimihenkilöt valmistelevat ja toteuttavat talousarvion valtuutetun tulojen ja menojen hyväksyjän alaisuudessa. Yksikön päällikkönä on ranskalainen Loïc JULIEN, joka aloitti oikeusasiamiehen toimistossa vuonna 2005.

— Viestintäyksikkö

Viestintäyksikkö vastaa oikeusasiamiehen julkaisujen ja esittelymateriaalin laatimisesta, verkkosivustojen ylläpidosta ja kehittämisestä sekä toimiston visuaalisen ilmeen suunnittelusta. Lisäksi yksikkö koordinoi Euroopan oikeusasiamiesten verkostoa sekä yleensä toimiston suhteita oikeusasiamiesten yhdistyksiin EU:ssa ja sen ulkopuolella. Yksikön päällikkönä on brittiläinen Ben HAGARD, joka tuli oikeusasiamiehen toimiston palvelukseen vuonna 1998.

— Tiedotus-, yritys- ja kansalaisyhteiskuntayksikkö

Tiedotus-, yritys-, ja kansalaisyhteiskuntayksikkö auttaa oikeusasiamiestä luomaan yhteyksiä kansalaisiin ja organisaatioihin, jotka saattavat tarvita oikeusasiamiehen apua. Sen tehtävänä on tiedottaa oikeusasiamiehen työstä koko unionissa. Yksikkö ylläpitää ja edistää suhteita tiedotusvälineisiin, vastaa oikeusasiamiehen tutustumismatkojen ja tapahtumien järjestelyistä ja tekee yhteistyötä muiden EU:n toimielinten kanssa. Yksikön työntekijät huolehtivat myös oikeusasiamiehen julkaisujen ja puheiden kirjoittamisesta. Yksikön päällikkönä on irlantilainen Rosita AGNEW, joka aloitti oikeusasiamiehen toimistossa vuonna 2001.

— Henkilöstökomitea

Oikeusasiamiehen henkilöstökomitea edustaa henkilöstön etuja toimistossa ja huolehtii jatkuvasta yhteydenpidosta toimiston ja sen henkilöstön välillä. Henkilöstökomitea on edistänyt suuresti toiminnan sujuvuutta tarjoamalla henkilökunnalle kanavan mielipiteidensä ilmaisemiseen ja tiedottamalla hallinnolle henkilöstösääntöjen tulkinnassa ja soveltamisessa havaituista ongelmista. Henkilöstökomitea laatii ehdotuksia toimiston organisaation ja työn kehittämiseksi sekä henkilöstön työ- ja elinolojen parantamiseksi. Näissä asioissa henkilöstökomitealla on ollut tärkeä rooli vuodesta 2006 lähtien järjestetyissä jokavuotisissa henkilöstöretireiiteissä.

Komiteaan kuuluu tällä hetkellä komitean puheenjohtaja Daniel KOBLENZ ja kaksi jäsentä Elodie BELFY ja Christopher MILNES.

— Tietosuojavastaava

Jokaisella EU:n toimielimellä on tietosuojavastaava, joka toimii yhteistyössä Euroopan tietosuojavaltuutetun kanssa ja valvoo, ettei rekistereihin sisältyvien oikeuksia ja vapauksia loukata tietojen käsittelyssä. Tietosuojavastaavan tehtävänä on myös varmistaa, että rekisterinpitäjille ja rekistereihin sisältyville tiedotetaan asianmukaisesti heille asetuksen N:o 45/2001¹ mukaisesti kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista. Oikeusasiamiehen toimiston tietosuojavastaavana on maaliskuusta 2006 lähtien toiminut Loïc JULIEN.

5.2 Talousarvio

■ Vuoden 2009 talousarvio

Oikeusasiamiehen talousarvio on ollut itsenäinen pääluokka Euroopan unionin talousarviossa 1. tammiukuuta 2000 alkaen (nykyisin pääluokka VIII)². Talousarvio jakautuu kolmeen osastoon. Osastoon 1 sisältyvät palkat, korvaukset ja muut henkilöstöön liittyvät kustannukset. Osastoon 2 sisältyvät kiinteistöt, kalustot, tarvikkeet ja sekalaiset käyttömenot, ja osastoon 3 sisältyvät toimiston yleisestä toiminnasta aiheutuvat menot.

Talousarviomäärärahat vuonna 2009 olivat 8 906 880 EUR.

1. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 45/2001, annettu 18 päivänä joulukuuta 2000, yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta, Euvl 2001 L 8, s. 1.

2. Neuvoston asetus (EY, EHTY, Euratom) N:o 2673/1999, annettu 13 päivänä joulukuuta 1999, 21 päivänä joulukuuta 1977 annetun Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavan varainhoitoasetuksen muuttamisesta, Euvl 1999 L 326, s. 1.

■ Toimielinten välinen yhteistyö

Resurssien mahdollisimman tehokkaan käytön varmistamiseksi ja tarpeettomien päällekkäisyyksien välttämiseksi Euroopan oikeusasiamies pyrkii mahdollisuuksien mukaan tekemään yhteistyötä muiden

Resurssien mahdollisimman tehokkaan käytön varmistamiseksi ja tarpeettomien päällekkäisyyksien välttämiseksi Euroopan oikeusasiamies pyrkii mahdollisuuksien mukaan tekemään yhteistyötä muiden EU:n toimielinten kanssa.

EU:n toimielinten kanssa. Vaikka muiden elinten palvelut luonnollisesti laskutetaan Euroopan oikeusasiamieheltä, yhteistyö on tuonut merkittäviä säästöjä EU:n talousarviossa. Oikeusasiamiehen yhteistyökumppaneita ovat erityisesti:

(i) Euroopan parlamentti, joka tarjoaa oikeusasiamiehelle sisäiseen tilintarkastukseen ja kirjanpitoon liittyviä palveluja sekä teknisiä

palveluja monilla alueilla, mukaan luettuina kiinteistöt, tietotekniikka, viestintä, lääkäripalvelut, koulutus, kääntäminen ja tulkkaus;

(ii) Euroopan unionin julkaisutoimisto, joka tarjoaa toimistolle apua erilaisissa julkaisuihin liittyvissä asioissa;

(iii) Euroopan unionin elinten käännöskeskus, jossa tehdään paljon oikeusasiamiehen kansalaisia palvelevassa työssä tarvittavia käännöksiä.

■ Talousarvion valvonta

Tehokkaan varainhoidon varmistamiseksi oikeusasiamiehen sisäinen tarkastaja, Robert GALVIN, tarkastaa määräajoin toimiston sisäiset valvontajärjestelmät ja sen varainkäytön.

Kuten muidenkin EU:n toimielinten tilit, oikeusasiamiehen toimiston tilit tarkastaa Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

Miten otat yhteyttä Euroopan oikeusasiamieheen

Kirjoita

Euroopan oikeusasiamies
1 Avenue du Président Robert Schuman
CS 30403
67001 Strasbourg Cedex
RANSKA

Soita

+33 3 88 17 23 13

Faksaa

+33 3 88 17 90 62

Lähetä sähköpostia

eo@ombudsman.europa.eu

Verkkosivusto

<http://www.ombudsman.europa.eu>

Euroopan oikeusasiamies tutkii
Euroopan unionin toimielimiä,
elimiä ja laitoksia
vastaan tehtyjä kanteluja.

→→→ <http://www.ombudsman.europa.eu>

Euroopan oikeusasiamies
1 Avenue du Président Robert Schuman
CS 30403
67001 Strasbourg Cedex
RANSKA

Julkaisutoimisto

ISBN 978-92-9212-217-1 · ISSN 1680-3833 · DOI 10.2869/21914 · QK-AA-10-001-FI-C